

رشد معنوی

مجموعه سخنرانی‌های استاد پناهیان (220 جلسه)

- فهرست موضوعات -

رشد معنوی	
18. معنویت و تدبیر	1. جدی بگیریم
19. «هدف چیست» مهمتر از «چه باید کرد»	2. مهارت‌های معنوی (1)
مبارزه با بدی‌ها و آسیب‌ها	3. مهارت‌های معنوی (2)
20. عاقبت به‌خیری	4. فرصت قربانی - بیت رهبری
21. دوری از گناه برای همیشه	5. قربانی دادن در راه خدا، راهی که همه باید بروند
22. مبارزه با حب النفس	6. رشد مستمر
23. مبارزه با فرهنگ راحت طلبی	7. ویژگی‌های مردان دین
24. راحت طلبی	8. حداقلی و حداکثری بودن
25. طغیان، اولین شکوه خدا از انسان	9. آیین دانشجویی
26. طغیان	10. هیبتی بودن؛ ضرورت‌ها و آداب
27. مکائد ابلیس	11. انقلابی بودن
28. آخرین مانع کمال	12. صبر انقلابی
29. خطای چشم	آشنایی با برنامه تزکیه نفس
30. بحران فراگیر عجب	13. اصول تزکیه
31. خود پنهان	14. تقوا فراتر از اخلاق
32. حسادت پنهان	15. درس اخلاق، نگاهی نو
33. دعا و نقش آن در مدیریت تمایلات نفس	16. اولین قدم برای اصلاح نفس
34. بحران محبوبیت	17. لحظه تغییر انسان

موسسه عصر بیان معنوی - ناشر آثار استاد پناهیان

تلفن تماس: 021,77650577

پیامک موسسه: 10001313

پست الکترونیکی: bayan.manavi@gmail.com

Sales@BayanCenter.ir

پایگاه اطلاع رسانی بیان معنوی: www.BayanManavi.ir

فروشگاه اینترنتی موسسه بیان معنوی: www.BayanCenter.ir

مرکز پخش و ارسال محصولات به سراسر کشور: 021,77650576

تمام حقوق برای موسسه عصر بیان معنوی محفوظ است.

موضوع: جدی بگیریم

رشد معنوی

جدی بگیریم

(تهران - مسجد دانشگاه تهران - نیمه شعبان 88 - 1 جلسه)

معرفی بحث

شما اگر بدانید این هفته، هفته بعد یا امسال سال ظهور است و امشب آخرین شب نیمه شعبان غیبت است چگونه امشب را جدی تر پاس خواهید داشت؟ و اگر به شما بگویم نه نیمه شعبان سال آینده ظهور رخ می‌دهد در رمضان امسال خبری نخواهد شد آن وقت چقدر جدی تر می‌شود قصه؟

اگر شما بدانید که این شب جمعه آخرین شب جمعه‌ای است که در این دنیا حیات دارید و شب جمعه آینده در محضر پروردگار خواهید بود آن وقت امشب چقدر برای شما جدی خواهد شد؟ بی‌شک تفاوت دارد. نمی‌شود این حرف‌ها را با تعارفات و با برخی از کلمات خوب و اینها کنار زد و از کنارش عبور کرد. ما جدی نیستیم... اگر کسی می‌خواهد ببیند که عبادتش مقبول درگاه حضرت حق هست یا نه ببیند چقدر جدی است.

پیامدهای جدی نگرفتن مفاهیم دینی چیست؟... متأسفانه خیلی‌ها فقط هنگام جان دادن مسائل را جدی می‌گیرند... چه چیزهای عامل جدی گرفتن می‌شوند؟ لحظات جدی گرفتن کدام اند؟ ما کدام لحظات را بایستی جدی بگیریم؟ جدی نگرفتن چه عوارضی را در روح و جان ما به جای خواهد گذاشت؟... اثرات جدی گرفتن ظهور چیست؟

فهرست

● جدی گرفتن مهمترین ویژگی دوران دفاع مقدس

○ ما جدی نیستیم

○ عبادتهایمان چقدر جدی است؟

● پیامدهای جدی نگرفتن

○ نفرت پیدا نکردن از کفر و طاغوت

○ عشق به ولایت در دل نمی‌نشیند

● خیلی‌ها فقط به هنگام جان دادن مسائل را جدی می‌گیرند

● جدی گرفتن در تعبیر حضرت امیرع

● معرفت و محبت عامل جدی گرفتن

● لحظات جدی گرفتن

○ لحظه مرگ

○ لحظات بلا

○ لحظات استغفار

○ جدی گرفتن رحمت خدا

○ جدی گرفتن جهنم

○ لحظه استغفار لحظه جدی گرفتن

● عوارض جدی نگرفتن استغفار

○ 1. تکبر

§ استغفار کردن یک اصل است

§ استغفار زینب س

§ جدی گرفتن حضرت زهرا(س)

○ 2. در زندگی اجتماعی خودش را نمی‌شکند

● لزوم رونق یافتن فرهنگ استغفار در جامعه

○ مجالس مهدوی کم‌کم دارد جدی می‌شود

● جدی گرفتن فرج

● جدی گرفتن محبت امام زمان (عج)

● اثرات جدی گرفتن ظهور

○ 1. عدم یقین به باطل

○ 2. نجات یافتن از فتنه‌های آخرالزمان

○ 3. نورانی شدن قلب

مهارت‌های معنوی (1)

(مهدیه تهران - رمضان 85 - 11 جلسه)

معرفی بحث

همه می‌دانند که در امور دنیایی، فقط با داشتن آگاهی و اطلاعات، نمی‌توان موفق شد، و به مهارت هم نیاز است. اما در دینداری و امور معنوی معمولاً از این قاعده کلی غفلت می‌کنیم و صرفاً به دنبال جمع‌آوری آگاهی می‌رویم. گاهی هم صرفاً به صورت تفریحی به دینداری می‌پردازیم. در حالی که دینداری نیاز به برنامه‌ریزی دارد و در این میان کسب «مهارت‌های معنوی» نقش زیادی در موفقیت ما در دینداری و امور معنوی دارند.

حال این سؤال مطرح است که راه‌های کسب مهارت‌های دینداری کدام‌اند؟ و بعد از کسب این مهارت‌ها چه آثاری در پی خواهد آمد؟ و موانع آن چیستند؟

فهرست

جلسه 1

منبر، ذکر و موعظه

- شرکت در مجالس سخنرانی چرا؟
- معنای ذکر و موعظه
- آگاهی در جلسات سخنرانی
- ذکر مهم‌تر از آگاهی
- زندان یوسف به خاطر خوب بودن
- فیلم کم اثرتر از سخنرانی
- نیاز به یادآوری
- فیلم سطح تدین را پایین می‌آورد
- موعظه لازمه کمال

جلسه 2

مهارت در بندگی

- مهارت برای دینداری
- استعداد برای دینداری
- دینداری تفریحی
- فواید بهره‌برداری از دینداری
- تصدیق دینداری
- شیطان مانع مهارت‌های دینی

جلسه 3

مهارت توجه به غیب

- نتیجه سریع دینداری
- مهارت سلب توجه به غیر
- مهارت توجه به غیب
- دنبال جذابیت نباشید
- مهارت تفکر کردن
- مهارت دینداری در قرآن

جلسه 4

مهارتِ عدم توجه به خویشتن

- مهارت‌های لازم زندگی
- زندگی ضد مهارت دینی
- مهارت دینی عدم توجه به خویشتن
- قدرتهای معنوی
- قدرت توجه به خدا

جلسه 5

مهارت کنترل بر نگاه

- راه‌های رسیدن به معرفتی دینی
- تمرین، راه بدست آوردن مهارت
- مهارت نگاه دل
- مهارت کنترل بر نگاه

جلسه 6

آثار و اهمیت مهارت بندگی

- فایده‌های مهارت دینداری
- تدین همراه با صلابت
- اهمیت مهارت‌های بندگی
- نگاه‌های اضافی
- مهارت مبارزه و «نه» گفتن

جلسه 7

مهارت کنترل قلبی

- اقسام کارهای خوب
- مهارت کنترل قلبی
- مبارزه با خویشتن

جلسه 8

مهارت «نه» گفتن به خویش

- «نه» گفتن به خویش
- «نه» گفتن، مگر آنجا که خدا بگوید
- افزایش لذت بردن
- فوائد مبارزه با نفس

جلسه 9

مهارت در هوشیاری

- مهارت بندگی از آن اهل ایمان است
- تقویت مهارت‌های بندگی
- مهارت در زیرکی و هوشیاری

جلسه 10

مهارتِ هوشیاری و اهل ایمان

- مهارت هوشیاری برای مؤمن
- راه رسیدن به هوشیاری
- هوشیاری و بی حالی
- هوشیاری در روایات

جلسه 11

مهارت مدارا با خلق خدا

- قدرت بر توجه قلبی
- فوائد توجه قلبی
- مهارت مدارا با مردم
- انعطاف نسبت به خلق خدا

مهارت‌های معنوی (2)

(مسجد امیرالمؤمنین (ع)، شهرک شهید محلاتی، ماه رمضان، 5

جلسه)

معرفی بحث

انجام درست و آسان هر کاری نیاز به مهارت دارد در ضمن انجام مداوم و صحیح یک کار نیز به انسان مهارت‌هایی می‌دهد. همان طور که هر شغل نیاز به مهارت دارد هر سبک و شیوه زندگی هم نیازمند مهارت‌های خاص خود است که با داشتن آن مهارت‌ها آن نوع زندگی آسان‌تر و مطلوب‌تر خواهد بود، یکی از سبک‌های زندگی، زندگی متدینانه و زندگی در جهت بندگی خداست، مسلماً این سبک زندگی هم به مهارت‌هایی نیاز دارد و کسی که از این مهارت‌ها برخوردار است و توانمندی‌های مورد نیاز را دارد در بندگی خدا دقیق‌تر و تدین او مطلوب‌تر و آسان‌تر خواهد بود و نداشتن آنها مشکلات و ناکامی‌های فراوانی را به انسان تحمیل می‌کند، این مهارت‌ها چیست؟ چگونه می‌توان آنها را به دست آورد؟ چه چیزهایی برای این مهارت‌ها و توانایی‌ها مضر است و آنها را تضعیف و نابود می‌کند؟ چگونه می‌توان مهارت‌های معنوی را تقویت کرد؟ مهارت‌های معنوی متعدد هستند، استاد پناهیان به چند مورد از مهم‌ترین مهارت‌های معنوی پرداختند و به سؤالات فوق درباره آنها پاسخ می‌دهد.

فهرست

جلسه 1

مهارت غلبه بر خواب

● مهارت و سبک زندگی

- نیاز هر شغل به مهارت‌های خاص خود
- نیاز زندگی متدینانه به مهارت‌های خاص
- تأثیر سبک زندگی در توانایی‌ها

● غلبه بر خواب، مهارتی اساسی برای یک مؤمن

- اهمیت لوازم عبادت و تأثیر آن بر روح و جسم
- اثر رفتارهای فیزیکی بر رابطه با خدا
- غلبه بر خواب موضوعیت دارد، نه کم خوابیدن
- آثار سوء غلبه خواب بر انسان
- متعدد بودن فواید دستورهای خدا

جلسه 2

مهارت تمرکز (1)

- نیاز دینداری به مهارت
- تأکید ورزش‌های رزمی بر تمرکز
- نماز خوب، اولین ثمره تمرکز
- تمرکز، ابزاری مهم در اصلاح نفس
- فیلم و موسیقی، نابود کننده تمرکز
- اصلی‌ترین مصرف تمرکز: ذکر و یاد خدا

جلسه 3

مهارت تمرکز (2)

- قدرت تمرکز، یک مهارت بازیگری
- نماز، بازی صادقانه با حس عبد بودن
- عجب، آفت عبادت بدون توجه به فقر
- علی (ع)، همواره به فقر خود در برابر خدا می‌نگریست

جلسه 4

مهارت تمرکز (3)

- اختلال در زندگی، اثر فقدان مهارت‌های لازم
- تغییر ذائقه‌ها به وسیله رسانه
- لزوم حفظ و تقویت توانایی‌های روحی فردی
- مضرات موسیقی
- اثر تمرکز در شکر نعمت
- مضرات تفکرات بیهوده بر قدرت تمرکز
- روضه حضرت زینب (شام غریبان)

جلسه 5

برخی از مهارت‌های معنوی

- مهارت نظم

- نظم معنوی، تعالی بخشی روح
- لزوم رعایت نظم در مبارزه با نفس

- مهارت خودداری

- خودداری، عاملی مؤثر در پیشرفت
- خودداری، کلیدی‌ترین مهارت اخلاقی

- مهارت انعطاف‌پذیری

- قدرت تمرکز

- علائم قدرت تمرکز
- راه‌های افزایش قدرت تمرکز

§ 1. مشغول نکردن فکر به امور بیهوده

§ 2. جلوگیری از تأثیر امور خارجی

§ 3. بلا

§ 4. عشق

- روضه حضرت زینب (س)

فرصت قربانی - بیت رهبری

(تهران - حسینیه امام خمینی (ره) - محرم 90 - 1 جلسه)

معرفی بحث

یکی از فرصت‌های ارزشمند در زندگی انسان که خداوند به سادگی آن را در اختیار ما قرار نمی‌دهد فرصت فداکاری و قربانی دادن در راه خداست. اگر از این فرصت به خوبی بهره‌نگیریم یا خداوند قربانی ما را قبول نخواهد کرد یا اینکه دیگر فرصت قربانی به ما نمی‌دهد و از آن مهمتر اینکه در صورت از دست دادن فرصت قربانی در راه خدا دچار «استبدال» یا «ابتلا» خواهیم شد، یعنی خداوند این فرصت را به گروه دیگری خواهد داد (استبدال) یا اینکه ما را مبتلا به فداکاری در راه دشمن خدا خواهد نمود (سنت ابتلا). مردم کوفه از آنجا که در فداکاری در راه امیرالمؤمنین (ع) و امام حسن (ع) کم گذاشتند به این سنت الهی مبتلا شدند و در راه دشمن خدا (یزید) فداکاری کردند.

مسئولین و رجال سیاسی که خداوند به آنها فرصت فداکاری داده است مراقب باشند که این فرصت را از دست ندهند. قربانی کردن مقام از امتحانات مردان سیاست است. اگر فرصت فداکاری و قربانی را از دست بدهیم مورد غضب خداوند قرار خواهیم گرفت.

فهرست

فرصت فداکاری و قربانی دادن در راه خدا

- فرصت‌های زندگی زود از دست می‌روند و دیر برمی‌گردند
- فرصت فداکاری و قربانی دادن، یک فرصت استثنایی است

- اهمیت و ضرورت بهره گیری از فرصت فداکاری
- موضوع قربانی از آغاز خلقت انسان مطرح بوده است
- شرط قبول شدن قربانی از سوی خدا
- شک به ولی خدا موجب قبول نشدن قربانی می شود
- جهاد فی سبیل الله، از فرصت های خوب برای قربانی
- شهادت؛ اوج فداکاری و قربانی دادن
- کربلا؛ محل قربانی دادن
- گذشتن از آبرو بسیار سخت تر از بذل جان و مال است
- قربانی کردن؛ مقام از امتحانات مردان سیاست
- غضب خداوند نسبت به کسانی که فرصت قربانی را از دست می دهند
- قومی که فرصت قربانی را از دست بدهد؛
 - 1. خدا دیگر فرصت قربانی نمی دهد
 - 2. قوم دیگری را جایگزین می کند
 - 3. مبتلا به فداکاری در راه دشمن خدا می شود
- کسی که در راه ولی خدا کم بگذارد، در راه دشمن خدا فداکاری خواهد کرد
- سیاسیونی که خدا فرصت فداکاری به آنها داده است، آن را از دست ندهند

قربانی دادن در راه خدا، راهی که همه باید بروند

(تهران، هیئت شهدای گمنام، جلسات هفتگی، 9 جلسه)

معرفی بحث

قربانی دادن فضیلتی است که معمولاً افراد از داشتن چنین فضیلتی بیم دارند و به راحتی آن را از خدا نمی‌خواهند. آشنایی با مفهوم قربانی و درک ضرورت آن و بعد عمل کردن به آن، مطلبی است که هر کسی از انجامش به خوبی بر نمی‌آید. قربانی دادن جزء مفاهیم پیچیده دین است که فهمش برای افراد سطحی‌نگر ممکن نیست. این مفهوم، تاریخی به قدمت خلقت انسان داشته و ریشه در اولین نزاع فرزندان آدم دارد. کسب آمادگی برای قربانی دادن در راه خدا، امری ضروری است که با ابعاد و مصادیق مختلف برای هر کسی ممکن است پیش بیاید؛ اما چگونگی کسب آمادگی برای قربانی دادن و شناخت دقیق‌تر حدود و ثغور آن، مجموعه مباحث نو و زیبایی را از استاد پناهیان شکل داده، که تا کنون کمتر مورد توجه بوده است.

از آنجا که قربانی دادن در راه خدا، نتیجه تربیت و تهذیب ویژه‌ای است؛ پیشنهاد می‌شود که افراد علاقمند به این بحث، ابتدا مباحث تربیت ولایی را مدنظر داشته و سپس «قربانی دادن در راه خدا» را؛ چنانکه خود استاد هم به همین رویه عمل نموده و بعد از تبیین دقیق تربیت ولایی به قربانی پرداخته‌اند.

جلسه 1

قربانی در تربیت ولایی

- تاثیر ارتباط با اهل بیت (ع) بر تربیت ولایی
- آسان شدن کارهای سخت در مسیر تربیت، توسط اهل بیت (ع)
- درک مفاهیم پیچیده به کمک اهل بیت (ع)
 - خوش فهمی کسانی که با اهل بیت (ع) رابطه خوبی دارند
 - کسب حکمت
- تشخیص موارد اولویت دار
 - اهمیت ویژه تشخیص اولویت‌ها
 - نفهمیدن اولویت‌های دین
- رسیدن به معالی امور و مکارم اخلاق
 - در تربیت ولایی از اخلاق حداقلی پرهیز می‌شود
 - توجه به اوج و قله، مشکلات را کوچک می‌کند
 - نقش تربیت ولایی در قربانی دادن
- نجات از پیچیده‌ترین مهلکه شیطان با کمک تربیت ولایی
 - چه مشکلی باعث خروج آدم از بهشت شد؟
 - چه فضیلتی است که افراد از داشتن آن بیم دارند؟
 - چه فضیلتی است که انسان به راحتی آن را از خدا نمی‌خواهد؟
- توانایی‌ها و دارایی‌های انسان
- ابعاد قربانی دادن: توانایی‌ها و دارایی‌ها

- قربانی خوب، چه ویژگی‌هایی دارد
- آمادگی برای قربانی توانایی‌های خود
- اشاره به روضه حضرت عباس (ع)

موضوع: قربانی دادن در راه خدا، راهی که همه باید بروند

جلسه 2

پیچیدگی‌های بحث از قربانی در تربیت ولایی

• دین خیلی عمیق است

- دینداری، نیاز به هوشمندی دارد
- آدم‌های سطحی و ساده‌نگر به عمق دین نمی‌رسند
- بیمار دلی، باعث سطحی‌نگری می‌شود
- افراد فهیمه، ستون‌های جامعه هستند
- دین، چیزی جز شناخت و نزدیک شدن بیشتر به خدا نیست
- مردم با چیزی که نمی‌شناسند، مخالفت می‌کنند
- جهالت، عامل اصلی مخالفت با حضرت علی (ع)
- لایه‌های عمیق‌تر دین در داستان حضرت خضر (ع) و حضرت موسی (ع)
- حضرت موسی (ع) فقط سؤال کرد؛ نه تکبر ورزید و نه عناد داشت

• تیزهوشی و هوشمندی در بزرگان دین

- گاهی علم، باعث فهم کمتر می‌شود
- خوش‌نفسی، باعث خوش‌فهمی است
- چه کسانی می‌توانند انقلاب را پیش ببرند؟
- باهوش بودن و حفظ اخلاص بسیار دشوار است
- گاهی اخلاص از روی نفهمی است

• حرف عمیق باعث می‌شود که افراد ساده با دین مخالفت کنند

- ضرورت عمیق دینداری کردن برای هدایت جهان
- فقه؛ فهم عمیق دین

• افراد ساده، بحث قربانی را نمی‌فهمند

- هر چه می‌دهند، برای این است که روزی بگیرند
- خلاصه دنیا: هر چه می‌دهند روزی می‌گیرند...
- بازپس گرفتن حیات در هنگام مرگ
- بهتر است خودت چیزهایی را که داری در راه خدا قربانی بدهی
- خلاصه داستان زندگی بشر در ماجرای هابیل و قابیل
- هابیل حاضر شد که بهترین قربانی را بدهد
- حضرت خدیجه، همه اموالش را قربانی داد
- ما چه چیزهایی را حاضر نیستیم در راه خدا بدهیم؟
- در مورد چیزهایی که خدا نداده، راضی باش

• روضه امام حسین (ع)

جلسه 3

نقش تربیت ولایی در قربانی

● به باور تبدیل شدن برخی از آگاهی‌ها

- ظرفیت لازم برای فهم برخی از مطالب
- مقاومت روحی انسان برای پذیرش یک آگاهی و لوازم آن
- نفس انسان از زیر بار برخی از آگاهی‌ها طفره می‌رود
- مرگ، واقعیتی که از آن طفره می‌رویم
- مقاومت در مقابل برخی واقعیت‌ها
- در مورد حقیقت دنیا، واقع بین باشیم
- کسی که غم و شادی را با هم می‌بیند، متعادل است
- اگر چیزی را موقت بدانی، نگاهت به آن فرق می‌کند
- روح متعادل، لوازم هر آگاهی را می‌پذیرد
- معنای بصیرت؛ دیدن واقعیت‌ها، همانطور که هستند

● قربانی؛ واقعیتی که در مقابل پذیرش آن مقاومت می‌کنند

- دنیا را داده‌اند تا بهترین‌هایش را قربانی کنی
- در فرهنگ غرب، قربانی دادن معنایی ندارد

● مقاومت روحی در مقابل قربانی دادن نداشته باشیم

- هر دارایی داریم، آماده قربانی کردن آن باشیم
- آمادگی برای قربانی دادن، آمادگی برای انجام سایر دستورها هم

هست

- شرایط ویژه کسانی که قربانی داده‌اند در روز قیامت
- آمادگی برای دادن اعتبار، آرزوها و دوست‌داشتنی‌ها

● **نقش تربیت ولایی در ایجاد روحیه قربانی دادن**

- ولایت ولی خدا، یک الگوی تسهیل‌کننده برای پذیرش قربانی
- تمرین برای قربانی دادن استعدادها
- ضعف مذهبی‌ها در قربانی دادن توانایی‌ها و توانمندی‌ها
- دارایی‌ای که نیاز به قربانی دادن ندارد
- محبت اهل بیت (ع)، باعث شاد شدن در شادی آنها
- شاد شدن در شادی اهل بیت (ع)؛ سخت‌تر از ناراحت شدن در ناراحتی

آنها

- نمونه‌ای از مهربانی امام رضا (ع) با دشمنان

جلسه 4

کسب آمادگی برای قربانی دادن در راه خدا

• نقش تربیت ولایی در فهم حقایق

- سختی؛ امری اجتناب ناپذیر در زندگی
- بی‌اعتنایی و غفلت؛ روش‌های اشتباه در برخورد با مشکلات
- شدت علاقه؛ عامل دیر فهمیدن یا دیرباوری در مسایل مختلف
- یک معنای تربیت ولایی: جذب علاقه‌ها و جلوگیری از ظهور و بروز آن در مارد دنیوی
- دوست نداشتن دنیا؛ عامل فهم شدن
- دوست داشتن دنیا؛ مهمترین عامل نپذیرفتن حقیقت دنیا
- در تربیت ولایی، دل‌ها جذب می‌گردد و حقایق را می‌توان فهمید

• قربانی در دنیا و کسب آمادگی برای آن

- درس‌هایی از داستان هابیل و قابیل در مورد قربانی
- قابیل خدا را قبول داشت ولی با خوب قربانی دادن کنار نیامد
- شهدا؛ قله‌های خوب قربانی دادن
- تربیت با پذیرش اصل قربانی آغاز می‌شود

• اثر سریع قربانی بر تربیت

- کسی که آماده قربانی دادن است، بسیاری از صفات بد را ندارد
- آمادگی برای قربانی؛ از اولیات تربیت دینی

- آماده شدن برای قربانی دادن؛ عامل پاک شدن از رذایل
- روند تغییر در میان رزمندگان و آماده شدن برای شهادت و قربانی دادن

● اگر قرار است قربانی بدهیم، چرا آن را بدست بیاوریم؟

- نقد برخی از مذهبی‌ها در مورد تنبلی و کم بود توانمندی‌ها
- مؤمن برای خدا تلاش بیشتری می‌کند
- انگیزه: هر قدر بیشتر توانمند باشی، بیشتر در راه خدا می‌توانی قربانی بدهی
- آدم بی‌عرضه، چیزی ندارد که در راه خدا بدهد
- جمع کردن، با انگیزه قربانی دادن در راه خدا زیبا می‌شود
- خودمان را برای قربانی دادن متقاعد کنیم
- ایجاد آرامش و آمادگی از طرف خدا برای قربانی دادن
- با امام حسین (ع) می‌توان اهل قربانی دادن شد
- روضه حضرت علی اصغر (ع)

جلسه 5

ضرورت قربانی برای کسب تربیت ولایی

● اهمیت قربانی

- قربانی؛ اولین آزمایش انسان در این دنیا
- تأکید قرآن در مورد داستان هابیل و قابیل
- شفافیت نتایج اعمال در دوره‌های قبل از اسلام
- نقش قربانی در کسب فضایل و تربیت شدن ولایی

● بعد از دینداری، باید قربانی بدهی

- یک معنای دین: دیندار شوی و قربانی بدهی بینی خدا قبول می‌کند یا نه؟

- کسب آمادگی برای قربانی دادن
- چیزی که می‌گیری، روزی باید برگردانی
- شهدا در قله‌های قربانی دادن
- فرصت بسیار کم و محدود برای قربانی دادن
- هر قربانی‌ای پذیرفته نمی‌شود

● انواع قربانی

- توانایی
- زیبایی
- استعداد
- جان

جلسه 6

پذیرفته شدن قربانی

• انگیزه تشکیل این جلسات چیست؟

- همفکری، مفاهمه و هم‌افزایی
- هم‌زبانی و هم‌دلی پیدا کردن و به در خانه اهل بیت رفتن (ع)
- عمل کردن و جبران کاستی‌ها
- بهره‌مندی از نور و نیت نورانی اطرافیان
- با همدیگر پرواز کردن و از دام دنیا رها شدن

• اهمیت پذیرش اعمال و فعالیت‌ها

- آیا خدا کارهای ما را قبول می‌کند؟
- چرا خودمان را بی‌نیاز از خودسازی می‌بینیم؟
- اصلاح نیت در کارهای به ظاهر خوب
- کدام‌یک را بیشتر دوست داریم: رضایت خدا یا رضایت مدیر؟
- کار بی‌اخلاص بی‌اثر است
- خدا به کار چه کسانی اثر می‌دهد؟
- خدا اثر کار چه کسانی را برمی‌دارد؟
- نیمی از جان نیروهای مذهبی همیشه مشغول به خودشان است
- کسی که نگران قبولی اعمالش نیست، خیلی آدم خوبی نیست

• تلاش برای پذیرفته شدن قربانی

- آماده باشیم که استعدادهایمان را قربانی کنیم
 - شهدا چگونه آماده قربانی دادن می شدند؟
 - تدبیر قربانی دادن با خدا است
 - از قربانی دادن نترسیم
 - با عدم پذیرش قربانی، شاکی نشویم
 - کسب فرهنگ قربانی دادن
 - فرهنگ قربانی چه اقتضائاتی دارد؟
 - پذیرفتن فرهنگ قربانی، فرد را از تکبر و غرور دور می کند
 - اولین عکس العمل بعد از عدم قبول قربانی چه باشد؟
 - معنای لك العتبی در دعای عرفه
- روزه اصحاب و اشاره به روزه حضرت زهرا(س)

جلسه 7

مختصات قربانی

● مروری بر مباحث گذشته

- قربانی دادن؛ اولین امتحان از انسان
- قربانی؛ اولین داستان در حیات اجتماعی بشر
- پذیرفته بوده اصل قربانی دادن در دوره‌های قبل زندگی بشر

● زمان قربانی

- قربانی؛ مقدمه نبوده است
- زمان قربانی دادن بعد از مدتی دینداری است
- قربانی؛ بعد از مدتی خوب بودن
- قربانی حجاج بعد از انجام حج

● جزئیات بیشتری در مورد قربانی

- بعد از اسلام، پذیرفته شدن قربانی منسوخ شده است
- تداوم اصل قربانی در برخی از مناسک و مستحبات
- عمومیت اصل قربانی
- روزه‌داری و قربانی دادن از اموال

● فواید توجه به قربانی دادن برای مذهبی‌ها

- مغرور نشدن به دینداری
- منفعت‌طلبانه دینداری نکردن

- نگاه به قربانی، نگاه به دین را عوض می کند
- تلاش و التماس برای پذیرفته شدن قربانی
- رضایت کامل از خدا حتی اگر قربانی را هم نپذیرفت
- **خود قربانی چه ویژگی هایی باید داشته باشد؟**
 - قربانی؛ چیزی که بسیار آن را دوست داری
 - دشواری فهم فلسفه قربانی
 - بی عیب بودن قربانی
 - مهربانی خدا با امت آخرین پیامبر (ص) در مورد قربانی
- **عمومیت مصادیق قربانی**
 - همه باید قربانی بدهند
 - حجاب، فرهنگی در راستای قربانی دادن
 - مواردی از عمومیت قربانی در زندگی متأهلی:
 - § قربانی دادن برخی از شایستگی ها بعد از ازدواج
 - § تکثیر نسل به قیمت قربانی دادن استعدادها
- **قبولی قربانی و سختی های آن**
 - تمنای قبولی قربانی داشته باشیم
 - تحمل قبول نشدن قربانی را داشته باشیم
 - ضرورت مناجات و دعا برای قبولی قربانی
- **ائمه (ع)؛ الگوهای قربانی دادن**

جلسه 8

قربانی و ولایت تاریخ

• برخی از ویژگی‌های قربانی

- رابطه عبادت و قربانی
- قربانی دادن؛ امری بسیار مهم و حیاتی در دین
- تلازم خوب بودن و قربانی دادن
- اخلاق قربانی دادن
- بررسی قربانی به عنوان اولین داستان در زندگی بشر
- کسب شجاعت برای قربانی دادن

• قربانی دادن؛ لازمه پیوند عمیق با خدا

- نقش قربانی برای علاقمندی به آخرت
- قربانی؛ عامل برای دینداری حداکثری

• ارتباط وثیق قربانی دادن با ولایت

- دشواری‌های پذیرش ولایت
- دلایل آسان شدن پذیرش ولایت
- قربانی دادن در راه خدا توسط ولی خدا
- قربانی شدن ولی خدا
- امام علی (ع)؛ بزرگترین قربانی پیامبر
- بررسی داستان ناقه صالح

- شقی ترین انسان در نیمه اول حیات بشر
- شقی ترین انسان در نیمه دوم حیات بشر
- قربانی؛ عامل حسادت دشمنان
- نتیجه قربان شدن حضرت علی (ع) بر ظلم به سایر ائمه
- معرفی شدن امام زمان (عج) به واسطه امام حسین (ع)
- کوتاهی‌ها و کاستی‌های ما در معرفی امام حسین (ع)
- نتیجه علاقه، همراهی و همدلی با قربانی

جلسه 9

الگوگیری از جنگ برای درک بهتر قربانی

• الگوگیری از جنگ برای تنظیم نگاه به زندگی

- تأثیر فرماندهی نظامی بر شکل‌گیری علوم مدیریتی
- تأثیر جنگ‌ها بر شکل‌گیری صنایع

• اهمیت و جایگاه دشمن در زندگی

- خلقت دشمن انسان، قبل از خلقت خود انسان
- تلقی ما از شمن چگونه است؟
- قطعی بودن حضور دشمن در زندگی انسان
- فقر فرهنگی موجود در شناخت دشمن
- شیطان؛ دشمن خود خود انسان
- قطعیت حضور دشمن در عرصه سیاسی
- جنگ همیشگی شیطان و انسان

• آثار و نتایج در حال جنگ دیدن شرایط زندگی

- به دنبال امان گشتن نزد خدا
- بسیاری از دستورات دین، اقتضاء جنگی دیدن شرایط زندگی
- حفظ روحیه انقلابی
- حفظ آمادگی در تمام لحظات
- نماز و سجده؛ حافظ انسان از آسیب حملات دشمن

● چه کسانی از الگوبرداری از جنگ برای تصحیح نگاه به زندگی گریزانند؟

● مواردی از تطبیق شرایط جنگی با زندگی

- مراقبت از خود؛ اولین آموزش در میدان جنگ
- تقوی؛ سنگر نگاه‌دارنده از آسیب‌ها
- توکل به خدا برای در امان ماندن از خطرات و حملات دشمن
- پناه بردن خدا در دشمنی شیطان انسان
- الگوبرداری از تلاش رزمندگان در میدان
- تنبلی؛ سم مهلک زندگی

● آرایش نظامی و سپرهای دفاعی انسان در زندگی

- مال، سپر جان و جان، سپر دین
- قربانی؛ سپر برای حفظ دین
- راحت شدن قربانی دادن در حال جنگ

● سلسله مراتب قربانی دادن

- قربانی شدن مادون برای مافوق
- همه افراد، قربانی ولی خدا
- قربانی شدن ولی خدا برای خدا
- عاشورا؛ تحقق کامل سلسله مراتب قربان شدن
- حس عجیب قربانی شدن برای ولی خدا
- توجه ویژه شهدا به ولی فقیه با توجه به وصیت‌نامه‌ها

○ ضرورت رعایت سلسله مراتب قربانی دادن

● تجلی ولایت ولی خدا در قربانی‌هایش

موضوع: قربانی دادن در راه خدا، راهی که همه باید بروند

رشد مستمر

(تهران - هیئت نور - محرم 86 - 10 جلسه)

معرفی بحث

بعضی از آفت‌ها آفت‌های طبیعی است که آدم به صورت عادی اگر مراقبت نکند دچار آن آفت‌ها می‌شود... یکی از آفت‌ها در مسیر دینداری این است که آدم، دینداری را مثل زندگی دنیایی خودش بداند... در حالی که دینداری این طوری نیست، دینداری یک جریان رشد مداوم است... توقف برای آدم بدها می‌شود یأس، می‌شود کفر، که بالاتر از گناههایی است که انجام داده؛ توقف برای آدم خوب‌ها می‌شود عجب، عجب بدتر از همه گناههایی است که ترک کرده. رشد مستمر یأس در وضعیت بد را از بین می‌برد و عجب در وضعیت خوب را از بین می‌برد... رشد مستمر می‌گوید توقف نداریم... رشد مستمر یعنی چه؟ ضرورت فردی و اجتماعی رشد مستمر چیست؟ برای رشد مستمر، باید چه ویژگی‌های شخصیتی داشته باشیم؟ چه کسانی در جامعه، عملاً جلوی رشد مستمر را می‌گیرند؟ و چگونه می‌توانیم اهل رشد مستمر باشیم؟

فهرست

جلسه 1

ضرورت رشد مستمر در مسیر دینداری

- اهمیت شناخت آفات طبیعی مسیر دینداری
- بررسی عدم رشد مستمر بعنوان یکی از آفات طبیعی مسیر دینداری
- تفاوت محاسبه نفس با محاسبه امور دنیوی
- نقش خوف و رجاء در رشد مستمر

جلسه 2

فواید نگاه درست به رشد مستمر

- تأثیر ایجاد نگاه درست به موضوع رشد مستمر در دینداری و خداشناسی
- فواید توجه به رشد مستمر برای انسانهای خوب
 - مبارزه با عجب
 - مبارزه با تکبر
 - توبه و استغفار دائمی
 - مبارزه با قساوت و تاریکی دل
- فایده نگاه درست به رشد مستمر برای اهل گناه
- تأثیر توجه به رشد مستمر در موفقیت در امور دنیوی
- بررسی تفاوت رشد در امور مادی با رشد مستمر در امور معنوی

جلسه 3

تأثیر تشویق در مسیر دینداری و درمان بیماری‌های خطرناک با

رشد مستمر

- تأثیر تشویق برای خوبتر شدن خوبان
- خطر توقف برای آدم‌های خوب و آدم‌های بد
 - ارتباط عجب آدم خوب‌ها با توقف
 - ارتباط یأس آدم بد‌ها با توقف
- درمان اساسی عجب و ریا
- روش قرآن در تشویق به رشد مستمر
- ارتباط نوع برخورد امام حسین (ع) با اصحابش در شب عاشورا با بحث رشد مستمر

جلسه 4

ضرورت اجتماعی رشد مستمر

- اهمیت فرهنگ سازی کردن موضوع رشد مستمر
- دلایل ضرورت اجتماعی رشد مستمر
- اهمیت انصار خدا شدن با توجه به بحث کبریایی خدا
- راه نجات جامعه از آزمایشات دشوار قبل از ظهور

جلسه 5

یکی دیگر از ضرورت‌های اجتماعی رشد مستمر در ارتباط با جوانان

- بازشناسی مفهوم دین در ارتباط با رشد مستمر
- ضرورت حرکت دائمی در دین
 - غلبه بر مکر نفس
 - گسترده بودن روح انسان
- ارتباط موضوع رشد مستمر با لطافت و خشونت جامعه
- بررسی یکی دیگر از ضرورت‌های موضوع رشد مستمر در ارتباط با طبع جوانان

جلسه 6

یکی دیگر از ضرورت‌های اجتماعی رشد مستمر در ارتباط با سرعت گرفتن کافران

- بررسی تفاوت فرهنگ رشد مستمر با دو موضوع عیب‌جویی و اغفال
- روش اهل بیت (ع) در برخورد با کسانی که در پی عیب‌جویی از خوبان هستند.
- بررسی یکی دیگر از ضرورت‌های اجتماعی رشد مستمر در ارتباط با سرعت گرفتن کافران.
- بررسی وضع فرهنگی جامعه در راستای موضوع رشد مستمر

جلسه 7

بررسی دو مفهوم «سرعت و سبقت» در جریان رشد مستمر

- اهمیت بررسی دو مفهوم «سرعت و سبقت» در جریان رشد مستمر
- بررسی مفهوم «سرعت» در جریان رشد مستمر
 - «تسویف» مانع سرعت
 - جاهایی که «تسویف» بهتر قابل رؤیت است
 - عوامل مهم «تسویف»
- بررسی مفهوم «سبقت» در جریان رشد مستمر
 - آفت سر راه سبقت چیست؟
 - بررسی نظام مدیریتی در ارتباط با دو موضوع «سبقت» و «رقابت»
- دسترسی به «سبقت» امکان پذیرتر است یا «سرعت»؟

جلسه 8

ضرورت و عدم ضرورت رشد مستمر با توجه به شرایط و افراد

- بررسی گروههای سه گانه مردم در زمان پیامبران گذشته و پیامبر خاتم(ص)
- بررسی ضرورت و عدم ضرورت رشد مستمر با توجه به شرایط و افراد
- تقسیم مبارزه ما به سه دوران در ارتباط با بحث رشد مستمر
 - بررسی دوران مبارزه با کفر
 - بررسی دوران مبارزه با نفاق
 - بررسی دوران مبارزه با بدی‌های مؤمنین
- نگاهی به جایگاه مالک اشتر در نزد علی(ع)

جلسه 9

تأکید بر اثر تشویق برای رشد مستمر

- 1. تأثیر تشویق در رشد آدم‌های خوب و کودکان و نوجوانان
- 2. ایثار یکی از صفات سبقت گیرندگان در خیر
- 3. چگونگی تبدیل کردن مسابقه به عداوت و بالعکس
- 4. نقش ورع (رشد درونی) در نابودی دشمن
- 5. تأثیر نشان دادن آدم‌های رشد یافته در خوب شدن مردم
- 6. مشکلات رسانه‌ی ملی و بررسی راه حل آن با مدیریت‌های رشد یافته
- 7. چگونگی تأثیر سخن برخی از بزرگان اهل منبر

جلسه 10

چگونگی دستیابی به سبقت و سرعت در ارتباط با رشد مستمر

- اهمیت ملکه شدن رشد مستمر در بعد فردی و فرهنگ‌سازی رشد مستمر در بعد اجتماعی
- سبقت و سرعت (از لوازم رشد مستمر) چگونه حاصل می‌شود؟
- اهمیت محاسبهٔ نفس در ارتباط با حصول لوازم رشد مستمر
- نقش اذن خداوند در رسیدن به مقام سبقت‌گیران در خیر

ویژگی‌های مردان دین

(تهران، مسجد دانشگاه تهران، فاطمیه دوم، 3 جلسه)

معرفی بحث

خداوند در آیه 54 سوره بقره می‌فرماید: **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ.** در این آیه‌های به ویژگی‌های خاص کسانی که می‌خواهند پای دین بایستند اشاره شده است. این آیه مربوط به کسانی است که مقدمه‌ساز ظهور می‌شوند و آیه سازمانی انقلابیون ایران اسلامی محسوب می‌شود. ارتداد مورد اشاره در این آیه، با توجه به سیاق آیات قبل به معنای کم گذاشتن برای دین است. کسانی خوب پای دین نایستند، خداوند قوم دیگری را به جای آنها می‌ورد که مردان دین هستند. مردان دین خدا را دوست دارند و خدا هم آنها را دوست دارد. مردان دین رابطه ویژه‌ای با مؤمنین دارند و در مقابل آنها متواضع و فروتن هستند. اما در مقابل کفار عنود بسیار سخت‌گیر هستند. محبت ویژه به خدا و محبت ویژه خدا به آنها، رابطه فروتنانه با مؤمنین و صفات برجسته مردان دین است که استاد در این سه جلسه به شرح و توضیح آنها پرداخته‌اند.

فهرست

جلسه 1

بررسی ویژگی‌های مردان دین (1)

- قاعده استبدال
- خداوند برای دین خود عزت قائل است
- کسی که باعث گمراهی مردم باشد، بازوی دین قرار نمی‌گیرد
- لوازم خوب ایستادن پای دین
- خدمت به دین توفیق گروه مخصوص
- علم خدا به وفاداری و راستگویی کسانی که قرار است پای دین بایستند
- مردان دین، طمعی در بهره بردن از دین ندارند
- درد دین داشتن با درد اجتماع و اخلاق داشتن متفاوت است
- کسی که درد دین داشته باشد، درد سیاست و اجتماع هم پیدا می‌کند
- روضه حضرت زهرا(س)

جلسه 2

ویژگی مهم مردان دین (2)

- اهمیت ویژه کسانی که جایگزین می‌شوند
- استبدال؛ قاعده‌ای در زندگی فردی و اجتماعی
- محبت، ویژگی برجسته مردان دین
- محبت دو طرفه بین مردان دین و خدا
- اعتقاد مردان دین به خدا؛ به محبت به خدا تبدیل شده است
- جایگاه ویژه محبت برای دینداری
- پشت سر محبت عمیق، علم، عقلانیت و عمل عمیق وجود دارد
- عوامل بد برخورد کردن با محبت
- کسی که با محبت رابطه خوبی ندارد، رابطه‌اش با تمام فضایل بد می‌شود
- معروفیت ایرانی‌ها به اهل محبت بودن
- علامت محبت خدا به یک جامعه
 - محویت علما و فقها در جامعه
 - بصیرت مردم جامعه
 - خداوند کار مردم را خودش پیش می‌برد
- روضه حضرت زهرا(س)

جلسه 3

ویژگی‌های مردان دین (3)

- آیه 54 سوره مائده، آیه سازمانی انقلابیون ایران اسلامی
- فروتنی مردان دین در مقابل مؤمنین
- سخت‌گیری و شدت مردان دین در مقابل کفار عنود
- عدم سخت‌گیری بر کفار، محبت را هم بی‌ارزش می‌کند
- همراه بودن فروتنی در مقابل مؤمنین با سخت‌گیری علیه کفار
- جامع اضداد بودن مردان دین
- اهمیت بیشتر فروتنی در مقابل مؤمنین در دوره آخرالزمان
- اهمیت سخت‌گیری بر کفار در زمان شکل‌گیری جامعه اسلامی
- تلاش و مجاهده بی‌وقفه در راه خدا؛ دیگر ویژگی مردان دین
- مجاهده در راه خدا با کار اداری و رفع تکلیف متفاوت است
- نترسیدن از سرزنش سرزنش‌کنندگان؛ دیگر ویژگی مردان دین
- ترس از مسخره شدن در نمونه‌ای تاریخی از دوران امیرالمؤمنین (ع)
- روضه حضرت زهرا (س)

حد اقلی و حد اکثری بودن

(قم، هیئت محبین اهل بیت (ع)، شب‌های قدر، 3 جلسه)

معرفی بحث

در شب‌های که دعاها مستجاب است، چه چیزی باید از خدا خواست؟ باید به اصلاح گذشته اندیشید یا به آرمان‌های آینده؟ برخی مؤمنین فقط به بخشش گناهان گذشته می‌اندیشند، اما برخی دیگر طالب قله‌های کمالند و قدر همّت خود را در این شب‌ها به سوی اوج سوق می‌دهند. آیا خداوند ما را آفریده که به جهنم نرویم؟ آیا اینکه در اندیشه مدارج متعالی بهشت نباشیم، صحیح است؟ اگر اسلام برای رساندن ما به اوج و قله‌های کمال آمده است و اگر باید حداکثرها را از خداوند خواست، چرا اولیای خدا در بسیاری اوقات ترس از جهنم را مایهٔ مناجات خود قرار می‌دهند؟ توجه به این بحث می‌تواند دید روشن‌تری به ما دربارهٔ این سؤالات ارائه دهد.

فهرست

جلسه 1

شب قدر، شب حداکثر طلبی

- دو گروه مناجات کننده در شب قدر
- یک عمل با دو انگیزه: نجات از جهنم و رسیدن به اوج بهشت
- رعایت ادب مناجات
- سعی کنیم حداکثری باشیم
- شب قدر و امیرالمؤمنین (ع)
- حداکثری (اوج طلب) نه مغرور می شود و نه مأیوس
- روضه شب نوزدهم

جلسه دوم

شب قدر، شب سبقت به سوی اوج

- بدون مسابقه در کمال، سقوط حتمی است
- علاقه به امیرالمؤمنین (ع)، ثمره حد اکثری شدن
- فلسفه جمهوری اسلامی: ایجاد فضای سبقت
- روزه

جلسه سوم

دین ما، دین حداکثری است

- شباهت جبهه‌ها و شب‌های قدر
- دین برای رساندن ما به اوج آمده است
- معنویت حداقلی، بت آخرالزمان
- تفاوت‌های سیاسی - اجتماعی دین حداقلی و دین حداکثری
- روضه

آیین دانشجویی

(تهران، دانشگاه امام صادق (ع)، ورودیهای جدید دانشگاه، سال 90،

1 جلسه)

معرفی بحث

یک دانشجو در آغاز تحصیل با نقاط ضعف و قوت که اکثراً آنها را از محیط خانواده برگرفته است وارد دانشگاه می‌شود. چگونه می‌تواند نقاط ضعف خود را از بین ببرد و قوت خود را مستقل از تأثیر خانواده در خود حفظ کند و افزایش دهد؟ چه نکاتی را باید رعایت بکند؟ و چه آفاتی را باید دفع کند؟

فهرست

- دوران دانشجویی، بهترین فرصت برای بازنگری در خویشتن و تغییر
- استقلال از خانواده و مطالعه خصلت‌های خانوادگی
- برنامه‌ریزی شخصی و رفتار فعالانه
- مبارزه با هوای نفس، عامل مهم موفقیت
- حلم و بردباری در تحصیل علم
- اهمیت تمرکز و اثر آن در تحصیل علم
- از بین بردن انگیزه‌های غیرالهی
- عجب و غرور، یک آفت بزرگ

هیئت بودن؛ ضرورت‌ها و آداب

(تهران، هیئت شهدای گمنام، جلسات هفتگی، 1 جلسه)

معرفی بحث

ما دستوراتی در دین داریم که اهتمام به همه آن‌ها، ضروری است. اولاً شیعه از ابتدا دارای تشکیلات منظمی بوده است که تداوم بقاء شیعه را در دوره‌های مختلف تضمین می‌کرده است. ثانیاً ما نیازمند صفای باطنی هستیم که در سایه آن بتوانیم به کسب معارف پردازیم. ثالثاً به ما توصیه شده است که هفته‌ای یک روز را به آموزش دین پردازیم. همچنین نظم در عبادت و توجه و توسل به اهل بیت (ع) است که دارای تأثیر بر روح بوده و باعث اصلاح عمل می‌گردد. روضه امام حسین (ع) نیز ضرورتی است که باید به عنوان یک نیاز همواره مورد توجه باشد. همه این موارد را فقط و فقط در یک جا و به صورت کامل و یکپارچه می‌توان به دست آورد که آن هم جایی نیست جز هیئت. هیئت یک تشکل ناب شیعی، محلی برای تفکر و کسب معارف، روضه و توسل و ... است.

فهرست

- هیئت بودن؛ ضرورت‌ها و چگونگی
- مروری بر دوره امامت امام هادی (ع) و مهمترین کارکرد این دوره
 - تشکیل شبکه و کلا توسط امام هادی (ع)
 - امام هادی (ع)؛ تشکیلاتی‌ترین امام شیعه
- هیئت؛ دیرپاترین تشکیلات شیعی
- آشنایی با الزامات هیئت بودن
 - چرا باید عضو یک هیئت باشیم؟

- چرا هیئت باید هفتگی باشد؟
- چرا در فضایی به نام هیئت باید دور هم جمع شویم؟
- صفای دل، مقدمه کسب معارف
- نیاز ما به تذکر شنیدن در هیئت
- آموختن و کسب معرفت در هیئت
- نیاز به تفکر در هیئت
- اصل و ضرورت نیاز ما به روضه امام حسین (ع)
- چرا هفتگی باید روضه داشت؟
- آسیب‌های نامنظم بودن در عبادت
- آثار روانی عمل مداوم
- صابروا، توصیه قرآن برای با هم بودن و با هم خوب شدن
- هیئت می‌تواند مظهر قدرت اسلام باشد

انقلابی بودن

(هیأت دانشجویان و فارغ التحصیلان هنر - 89 - 88 - 11 جلسه)

معرفی بحث

پس از گذشت سی سال از انقلاب، مفهوم انقلاب و انقلابی بودن، مفهومی است که امروز بهتر فهمیده می‌شود، امروز جوان‌ها به دلیل نیاز مبرمی که به این مفهوم احساس می‌کنند، بیشتر با آن ارتباط برقرار می‌کنند... مفهومی که هم نیاز داریم به آن عمل کنیم و زندگیمان را مطابق آن سامان دهیم، و هم به آن نیاز داریم تا نه فقط با آن زندگی کنیم، بلکه با آن زنده باشیم، جان پیدا کنیم، و از آن لذت ببریم.

در تمام این مدت خیلی‌ها سعی داشتند «انقلابی بودن» را در تاریخ دفن کنند... * فقط یک نوع زندگی است که ذاتاً با انقلابی بودن مغایرت دارد. آن هم زندگی گوسفندوار یا به تعبیری گرگ وار است... ویژگی‌های یک فرد انقلابی چیست؟ ... جامعه‌ای که در دوران آرامش، بدون اینکه حادثه خاصی بصورت مستقیم او را تحت فشار قرار داده باشد، احساس نیاز و عطش به انقلابی بودن بکند، جامعه‌ای است که زندگی در آن لذت‌بخش و افتخارآمیز است... * انقلابی بودن مهم‌ترین انگیزه خودسازی معنوی است. از کجا می‌توان فهمید زمانه، زمانه انقلابی‌گری است؟ ... آثار انقلابی‌گری چیست؟... چگونه لحظه‌های زیبای انقلابی بودن را تجربه کنیم؟ ... * جوان‌ها دوست دارند متفاوت باشند، و انقلابی بودن یعنی زیباترین و عالی‌ترین راه متفاوت بودن... برای متفاوت بودن چه کنیم؟ ... * ما چون منتظر انقلاب جهانی امام زمان (ع) هستیم، می‌توانیم انقلابی باشیم... * خیلی‌ها ضد انقلاب نیستند اما ضد «انقلابی بودن» هستند... * اسلام انقلابی مقابل اسلام‌های متظاهرانه،

منافقانه، عافیت‌طلبانه و صوفی‌مآبانه است.

اسلام انقلابی رسواکنندهٔ اسلام متظاهرانه و قیام علیه اسلام منافقانه است، اسلام انقلابی مقابل اسلام عافیت‌طلبانه و مقابل اسلام صوفی‌گرایانه است... * یکی از دلایل عدم گرایش جوان‌ها به اسلام بعد از سی سال، و در عوض، گرایش به هرزگی‌ها و برخی امور دیگر، این است که اسلامی که به آنها عرضه شده، اسلام غیرانقلابی است. اسلام غیرانقلابی جاذبه ندارد؛ گرم‌کننده نیست؛ حرارت ندارد؛ هیجان ندارد.

نسل انقلاب تازه در حال شکل‌گیری است... انقلابیون، گروهی هستند که خدا آنها را جایگزین می‌کند... نه تنها انقلاب به تدریج تحقق پیدا می‌کند، بلکه به تدریج نیز خودش را نشان می‌دهد.

اگر مزهٔ انقلابی بودن و حماسی بودن چشیده بشود، دیگر چیز دیگری به آدم مزه نمی‌دهد و اصلاً نوبت به حرام و حلال نمی‌رسد... * انقلابیون اگرچه خود را برای آسایش غیرانقلابیون فدا می‌کنند، اما غیر انقلابیون را دوست ندارند... * انقلابی شدن در دوران آرامش خیلی زیباتر است... ما موضع قلبیمان نسبت به غیرانقلابیون را باید اعلام کنیم.

فقط با تکیه بر انقلابیون می‌توان فضایل اخلاقی را در جامعه رشد داد... صدور انقلاب، فقط در سایهٔ انقلابیون بزرگ است، نه کار فرهنگی... .

فهرست

جلسه اول

شیرینی انقلابی بودن

- امروز «شیرینی انقلابی بودن» بیش از هر زمانی در ک می شود
- تلاش برای دفن «انقلابی بودن» در تاریخ
- زندگی ای که ذاتاً با انقلابی بودن مغایرت دارد
- «انقلابی بودن» جامعه در دوران آرامش
- شیرینی و جذابیت مفهوم انقلابی بودن، برای جوانان
- آثار انقلابی بودن
 - 1. انقلابی بودن، مهم ترین انگیزه خودسازی معنوی
 - 2. انقلابی، فوق العاده مهربان می شود
- § انقلابی تپش قلبش و ضربان قلبش برای جامعه است
- § امروز انسان ها، به دنبال مهربانی هستند
- 3. انقلابی، فوق العاده فعال و پرتلاش می شود
- چگونه لحظه های زیبای انقلابی بودن را تجربه کنیم؟

جلسه دوم

قدرت حقیقی در قلب یک انسان انقلابی

- نزدیکی مفهوم انقلاب و جهاد
 - انقلابی بودن یعنی درماندن از انقلابی بودن
 - لذت انقلابی بودن
 - قدرت حقیقی در قلب یک انسان
 - معنای انقلابی بودن
 - بعد از تحول درونی، به دنبال تحول بیرونی بودن
- 1. بُعد اول خیلی‌ها با انقلاب اسلامی «منقلب» شدند، اما «انقلابی» نشدند
- § تمجید پیامبر از روحیه انقلابی عمار یاسر
- 2. بُعد دوم بعضی‌ها مسندهای انقلابی دارند اما هنوز خودشان منقلب نشده‌اند
- امام (ره)، یک فقیه، فیلسوف و عارف «انقلابی» بود
 - شکایت از نبود ماجراهای انقلابی در سریال‌ها و داستان‌ها
 - انقلابی بیش از جسمش، با اراده قوی‌اش عالم را تغییر می‌دهد
 - قدرت خیال برای ترسیم شکوه و زیبایی یک انقلابی

جلسه سوم

نظام جمهوری اسلامی، پایگاه انقلاب ماست، نه پایان انقلاب

- زندگی انقلابی
- جمع بین فردیت‌گرایی و اجتماع‌گرایی
- یک انقلابی عارف، صددرصد به فکر خود و قیامت خودش است
- یک انسان انقلابی، تمام وجودش وقف جامعه و تاریخ است
- وقتی یک انقلابی می‌تواند مزه «برای جهان بودن» را بچشد ...
- عشق به شهادت، یک جریان توأم فردی و اجتماعی است و «انقلابی» این دو را با هم دارد
 - زیبایی فیلم‌هایی که، هر دو روی شخصیت یک انقلابی به تصویر کشیده می‌شود
 - چرا امروز جهانیان دنبال این الگو می‌گردند؟
 - مفهوم ولایت، نجات‌بخش بشر در سرگردانی‌ها
 - داستان‌های انقلابی سرگرم‌کننده‌ترین، جذاب‌ترین و سازنده‌ترین داستان‌ها
- انقلابی، اولویت‌های خدا را بر اولویت‌های خودش ترجیح می‌دهد
 - مسلمان غیر انقلابی، کسی است که کار دینی بدون اولویت انجام می‌دهد
- بعد از سی سال، چرا هنوز باید به دنبال استمرار انقلاب باشیم؟
 - هنوز به غیرت انقلابی نیاز هست

• تحقق آرمان‌های انقلاب، نیازمند اخلاق اصیل انقلابی

○ اخلاقیات انقلابی‌گری اخلاق خاصی است

○ هنوز به کار انقلابی نیاز است

○ انقلابی هیچ وقت طلبکار نمی‌شود

جلسه چهارم

راضی نشدن به حداقل دین

- کسی که بتواند انقلابی شود و نشود
- ظرفیت‌ها متفاوت است؛ از همه توقع انقلابی بودن نداشته باشید
- انقلابی‌گری یعنی راضی نشدن به حداقل دین
- خداوند، حداقل ظرفیت‌ها را هم گاهی با امتحان، به سختی تکان می‌دهد
- مظلومیت اهل بیت علاوه بر اعتلای حداکثری‌ها، می‌تواند موجب نجات حداقلی‌ها شود
- فاطمه زهرا(س) دستش را داد تا دست حداقلی‌ها را هم بگیرد

جلسه پنجم

ما می‌توانیم انقلابی باشیم

● انقلابی با دیگران متفاوت است؛ متفاوت می‌اندیشد و متفاوت زندگی می‌کند

○ کسی که مثل همه فکر می‌کند، می‌اندیشد و زندگی می‌کند، انقلابی نیست

○ مدیران علاقمند به نام و نان، دشمن انقلابی‌گری هستند

○ مراقبت از فضای انقلابی‌گری در روحمان

○ تفاوت رئیس مؤمن و رئیس انقلابی

○ جوان‌ها دوست دارند متفاوت باشند، و انقلابی بودن یعنی زیباترین و عالی‌ترین راه متفاوت بودن

○ برای متفاوت بودن چه کنیم؟

● ما چون منتظر انقلاب جهانی امام زمان (ع) هستیم، می‌توانیم انقلابی باشیم

○ خیلی‌ها ضد انقلاب نیستند اما ضد «انقلابی بودن» هستند

○ به فکر امام زمان و انقلاب جهانی آن حضرت باشید

○ امام زمان برای سلامتی بعضی‌ها دعا می‌کنند

جلسه ششم

اسلام انقلابی مقابل اسلام‌های متظاهرانه، منافقانه، عافیت‌طلبانه، و صوفی‌مآبانه

- مقدمه شیوه مکر نفس بر علیه خوبی‌ها
- اسلام انقلابی رسواکننده اسلام متظاهرانه
- اسلام انقلابی قیام علیه اسلام منافقانه است
- اسلام انقلابی مقابل اسلام عافیت‌طلبانه
- اسلام انقلابی مقابل اسلام صوفی‌گرایانه
 - اسلام غیر انقلابی جذاب نیست
 - با اسلام انقلابی می‌توان سرمست شد
 - انقلابی خودش را نمی‌بیند

جلسه هفتم

تدریجی بودن انقلاب

- انقلاب، تدریجاً تحقق پیدا می کند و ثمرات خود را نشان می دهد
 - اتفاقات سیاسی در جامعه، ادامه تحقق انقلاب
 - دید نادرست نسبت به انقلاب ما
 - هنوز اتفاقی نیفتاده، نسل انقلاب تازه در حال شکل گیری است
- انقلابیون طی چرخه ای مستمر جایگزین انقلابیون سابق می شوند
 - صحنه ریزش و رویش صحنه بسیار زیبایی است
 - عده ای دوست دارند قرآن را آن قدر آسمانی تصور کنند که به درد هیچ گوشه از زندگی زمینیشان نخورد
- هفت ویژگی انقلابیون در قرآن کریم
 - انقلابی باید زخم زبان تحمل کند

جلسه هشتم

ویژگی‌های انقلابیون

- زندگی انقلابی برای هنرمندان و فیلم‌سازان خیلی جذابیت دارد
 - هنرمندی که روح بزرگی دارد، به چه داستان‌هایی تن می‌دهد؟
 - با چه فیلم‌هایی سرگرم شویم؟ و بچه‌هایمان را به چه کارتون‌هایی عادت بدهیم؟
- همان جنجغه، فقط کمی بزرگ‌تر
- فرهنگ حسرت از گناه، باید به فرهنگ حقیر دیدن گناه تبدیل شود
- اگر مزه انقلابی بودن و حماسی بودن چشیده بشود، دیگر چیز دیگری به آدم مزه نمی‌دهد
- برخورد ما با حلال و حرام چگونه باید باشد؟
- ویژگی‌های انقلابیون
 - اولین ویژگی انقلابیون این است که خدا به آنها علاقه دارد
 - کسی که یقین دارد خدا دوستش ندارد، کینه‌خوبان را به دل می‌گیرد
 - از همین جا می‌توانید بقیه ویژگی‌های انقلابی را حدس بزنید
- ابلیس چگونه یک دفعه‌ای از خدا کینه پیدا کرد و ضد انقلاب شد؟
- اگر دوست داشتنِ عمومی خدا را تحویل گرفتی، دوست داشتنِ خصوصی هم نصیبت می‌شود

جلسه نهم

علاقه انقلابیون در متن انقلاب

● انقلابی شدن در دوران آرامش خیلی زیباتر است

- من اعتقادی به حسرت خوردن درباره دوران دفاع مقدس ندارم
- هیچ نوری نیست که خدا به رزمندگان جبهه‌ها بدهد و به انقلابیون امروز ندهد
- لحن آیه قرآن فرقی میان شهدا و منتظران شهادت نیست
- حقیقت انتظار یعنی انقلابی بودن

● امروزه انقلابی شدن ریزش کمتری دارد

● انقلابیون، غیر انقلابی بودن را برای خود ننگ می‌دانند

- شکل‌گیری علاقه بی‌نظیر و عجیبی بین انقلابیون در متن انقلاب
- اتفاقی که در متن انقلاب می‌افتد علاقه بی‌نظیر و عجیبی است که بین انقلابیون شکل می‌گیرد
- اگر گوشه‌ای از عالم میان انقلابیون به نمایش در بیاید، عالم را شیفته می‌کنیم
- هنرمند دفاع مقدس، هنرمندی است که مردم به قهرمان داستان او به عنوان یک انقلابی عشق بورزند
- نمونه‌ای از عالی‌ترین محبت بین عالی‌ترین انقلابیون
- نمونه‌ای از ازدواج انقلابیون

جلسه دهم

خوب بودن یعنی انقلابی بودن

- مفهوم انقلابی بودن کلید طلایی بسیاری از قفل‌های رایج حیات فردی و اجتماعی امروز ما
- خداوند از انسان تحول و دگرگونی می‌خواهد نه یک وضعیت باثبات
- علت اینکه ابلیس انقلابی نبود
- خوب بودن یعنی انقلابی بودن
- به هر وضع خوبی خو کردید، آماده باشید خدا آن را از شما بگیرد
- امام(ره) اول عارف شد، بعداً انقلابی شد، لذا تا روز آخر انقلابی باقی ماند
- یک انقلابی نجات‌دهنده حیات بشر می‌شود
- تلقی سطحی از کارکردهای دین

جلسه یازدهم

انقلابیون تعادل بخش و تکامل بخش جامعه هستند

- اوج فضایل اخلاقی فقط برای انقلابیون قابل دسترس است
- تکیه بر فضایل انقلابیون عامل رواج اخلاق در جامعه
- ایجاد روحیه انقلابی گری، اولویتی مافوق اولویت‌ها
- هر کسی انقلابی نباشد بسیجی نیست
- انقلابی گری بمیرد در یک جامعه، دیگر فضایل اخلاقی در آن جامعه قابل انتشار نیست
- محبت به خدا از دل انقلابی گری در می آید
- شرح ویژگی‌های انقلابیون
- برای کمال پلّه هست، ولی برای سقوط نه
- نصیحت اخلاقی اثر ندارد، انقلابی بیاور همه را آدم کند

صبر انقلابی

(قم - هیئت محبین اهل بیت (ع) - دهه اول محرم 90 - 10 جلسه)

معرفی بحث

صبر یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های اخلاقی است که با همه فضایل دیگر تفاوت دارد و در عین حال در هر فضیلتی عنصر صبر حضور دارد. به تعبیری، صبر ما در فضایل است و چنان جایگاه بلندی دارد که با ایمان به هم تنیده شده است و امتحان از ایمان افراد، با امتحان صبر آنان انجام می‌شود و پاداش بهشت به خاطر صبر مؤمنان است. لذاست که قرآن به اهل جنت می‌فرماید: «سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ» با این اوصاف بسیار مهم و حیاتی خواهد بود که بدانیم حقیقت صبر چیست؟ صبر با ماهیت دنیا چه ارتباطی دارد؟ راه‌های کسب این خصلت نجات‌بخش کدام است؟ موانع صبر چیست؟ چرا قرآن کریم در کنار امر به صبر فردی به صبر اجتماعی هم امر می‌فرماید؟ عرصه‌هایی همچون سیاست و آرمان‌هایی همچون حق‌طلبی چه ارتباطی با صبر دارند؟ برای ما که در آستانه ظهور هستیم صبر چه جایگاهی دارد؟ آیا می‌توان زمانی را برای پایان صبر تصوّر کرد؟ برای مردمی که برای اقامه حق، انقلاب کرده‌اند چگونه صبر ضرورت دارد؟ اگر بدانیم امام زمان عج با محک صبر، یاران خود را گزینش می‌کند، چه صبوری باید از خود نشان بدهیم و در خود پرورش دهیم؟ پرسش‌های فوق محور مباحث بسیار کلیدی است که استاد پناهیان در این جلسات به آنها پرداخته‌اند.

فهرست

جلسه 1

جایگاه مهم صبر در کربلا و زمانه ما

- مفهوم صبر

- شتاب در سرشت انسان

- معنای صبر

- صبر اجتماعی

- جایگاه مهم صبر

- صبر در حادثه کربلا

- ضرورت صبر در زمانه ما

- تلازم صبر و بصیرت

- روضه حضرت مسلم (ع)

جلسه 2

صبر یعنی مدیریت راحت طلبی

- دو دلیل دیگر در اهمیت صبر
- ضرورت دقت در محل صبر
 - یافتن عامل مشکل، یکی از محل های بی صبری
 - دقت نظری، آسان کننده صبر عملی
- راحت طلبی و صبر
 - معنای صبر؛ مدیریت راحت طلبی
 - حکمت راحت طلبی
 - مهم ترین شیوه های مدیریت راحت طلبی
- ارزش ایمان در صبر
- مانع صبر
 - خودخواهی، مانع صبر
 - راه از بین بردن خودخواهی
- روضه ورود به کربلا

جلسه 3

درک فلسفه زندگی دنیا، انگیزه‌ای برای صبر

- آیا ما صبور هستیم؟

- قیمت بسیار گران صبر

- بی صبری‌هایمان را نمی‌بینیم

- انگیزه‌ای برای صبر

- دنیا، مکان سختی‌ها

- فلسفه آسایش و لذات اندک دنیا

- تکلیف ما در برابر سختی‌های دنیا

- روضه حضرت رقیه (س)

جلسه 4

صبر و ایمان

- ویژگی صبر

- صبر، محل امتحان ایمان

- به هم تنیدگی صبر و ایمان
- شدیدتر شدن فتنه‌های آینده
- پایان‌ناپذیری امتحان صبر
- عبرتی از امتحان سخت صفین

- صبر، عمود خیمه انقلاب

- صبر انقلابی، دعای مجاهدین
- تمرین سختی‌ها، راهی برای غلبه بر راحت‌طلبی

- روضه حضرت زینب (س) و فرزندانشان

جلسه 5

فضیلت صبر و راه‌های کسب آن

- **ضرورت کسب فضیلت صبر**
 - صبر، مادر فضایل
 - صبر شخصی لازمه کسب صبر اجتماعی
 - توجه امام زمان به زندگی و صبر ما، برای دادن مأموریت
- **راه ایجاد صبر**
 - 1. از بین بردن راحت طلبی
 - 2. ترک علاقه به دنیا
- **روضه حضرت عبدالله بن الحسن (ع)**

جلسه 6

صبر در کنار ولایت، بالاترین درجه صبر

- نیاز صبر اجتماعی، به رهبر و فرمانده
- تثبیت ولایت فقیه، مهم‌ترین ثمره دفاع مقدس
- معنای صبر در کنار ولایت، در زمانه ما
- تکیه خداوند بر واژه «صبر» در داستان موسی و خضر (ع)
- امید دشمن به بی‌صبری ما در کنار ولایت
- جهان، تشنه رهبری واحد
- کربلا عالی‌ترین نمونه صبر در کنار ولایت
- روضه حضرت قاسم بن الحسن (ع)

جلسه 7

ضرورت ارزش‌های معنوی در منصب‌های سیاسی

- اهمیت ارزش‌های معنوی برای مسئولیت‌های اجتماعی
 - محبت به خدا عامل مهمی برای صبر
 - کارکرد معنویت فردی در عرصه اجتماع
 - لزوم توجه به معنویت فردی در مسئولیت‌های اجتماعی
- کسانی که از اسلام محروم‌اند، به حداقل اسلام کفایت می‌کنند
- صبر و سیاست
 - بی‌صبر بودن سیاسیون بی‌تقوا
 - عرصه سیاست، جایگاه باتقواترین‌ها
 - صبر نخبگان، ملاک صبر اجتماعی
- روضه حضرت علی اصغر (ع)

جلسه 8

صبر در حق طلبی

- دو کار ضروری درباره صبر
- هدف امروز دشمن؛ بی صبری و بی ثباتی جامعه
- خوارج؛ حق طلبان بی صبر
- سوره عصر؛ درس های صبر برای حق طلبان
 - 1. بی صبری آفت حق طلبی
 - 2. صبر ارزشمند، صبر برای حق
 - 3. صبر در حق طلبی، علامت حقانیت
- بالا بودن سطح سفارش به صبر
- روضه حضرت علی اکبر (ع)

جلسه 9

صبر در ولایتمداری

● جمع‌بندی مطالب گذشته

- صبر، از عاشورا تا ظهور
- برخی راه‌های ایجاد صبر
- توأسی به صبر برای عبور از فتنه‌ها

● صبر و ولایت‌مداری

- ولایت‌مداری عامل مهم صبر
- صفین، غربال ولایت‌مداران باصبر
- ریزش بی‌صبران در ولایت‌مداری تا ظهور
- تأکید شهدا بر ولایت‌مداری
- تربیت شیعیان به صبر

● عباس (ع)، نمونه‌ی‌اعلی‌ ولایت‌مدارِ صبور

● روضه‌ی حضرت عباس (ع)

جلسه 10

هشدار به فتنه‌گران

- سیاست عرصه هوسبازی نیست
- پایان دوره مماشات
- خدا می خواهد ظلم را برچیند
- دیگر مظلومیت حسین را تحمل نمی کنیم
- روضه روز عاشورا، (امام حسین (ع))

موضوع: صبر انقلابی

آشنایی با برنامه تزکیه نفس

اصول تزکیه

(مهدیه تهران، ماه رمضان 91، 22 جلسه)

معرفی

تزکیه یکی از کلیدی‌ترین مفاهیم دینی است که در رسالت انبیاء هم از محوریت خاصی برخوردار بوده است. اصلاح نگاه معرفتی ما به تزکیه، در چگونگی پرداختن به آن بسیار مهم است. نحوه ورود، مراحل و ویژگی‌های هر مرحله از تزکیه، مجموعه مباحث شیوا و جذابی را تشکیل می‌دهد که استاد پناهیان طی 22 جلسه در فضای تربیتی ماه مبارک رمضان (سال 91) به آن پرداخته‌اند. بی‌قراری، تفکر، پیدا کردن قرارگاه و ایمان به آن، توجه به این قرارگاه، معرفت نفس، معرفت دنیا، معرفت راهنما، مخالفت با دوست‌داشتنی‌ها، عزم، اخلاص و از جمله مقدمات لازم برای پرداختن به تزکیه هستند. در مقام عمل نیز 4 مرحله اساسی وجود دارد که در این جلسات مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرند.

فهرست

جلسه 1

معرفی ویژگی‌های لازم در کسب معارف

- ماه رمضان؛ فرصت مناسبی برای جبران گذشته و تدارک آینده
- نسبت ماه رمضان با تفکر و اندیشه
- ماه رمضان؛ ماه کسب حکمت
- ماه رمضان؛ ماه کسب معرفت
 - ضرورت داشتن فرهنگ آموزش مستمر
 - ضرورت کسب علم در دعای ابو حمزه ثمالی
- معرفی شیوه مد نظر در این جلسات
 - ضرورت مرتب کردن و دسته بندی معارف و انسجام بخشی به آگاهی‌ها
 - ترسیم شبکه‌ای از معارف برای پاسخ‌گویی بهتر
 - ضرورت توجه به معارف کلیدی برای افراد تأثیرگذار در جامعه
 - ویژگی‌های مورد نیاز برای مباحث این جلسات:
 - § روشی عمیق در بیان معارف باشد
 - § انگیزه کافی ایجاد نماید
 - § برای تمام فرهنگها پاسخگو باشد
 - § راه را به روشنی به همگان نشان دهد.

جلسه 2

آشنایی با مفهوم و ابعاد تزکیه

- محوریت تزکیه در معارف دینی و رسالت انبیاء

- بررسی مفهوم لغوی و اصطلاحی تزکیه

- § تزکیه؛ رشد روحی انسان

- § آشنایی با زیبایی نفس

- § تزکیه؛ رشد دادن زیبایی‌های نفس

- تزکیه مفهومی اساسی و جامع

- برای به مقصود رسیدن چاره‌ای جز تزکیه نیست

- تزکیه؛ مفهومی جامع و همه جانبه

- تزکیه؛ ثمره همه فعالیت‌های خوب انسان

- اخلاق، مانند مفهوم تزکیه، همه جانبه نیست

- با دانستن اصول تزکیه می‌توان کل زندگی را تنظیم کرد

- بررسی قرآنی رسالت انبیا در مورد تزکیه

- دین نوعی برنامه برای شکوفایی

- روضه حضرت علی اصغر (ع)

جلسه 3

بی قراری، اولین مرحله تزکیه

- **مروری بر جلسه گذشته**
 - همه فضایل در مفهوم تزکیه وجود دارد
 - رشد همه جانبه در تزکیه
- **عملیات تزکیه از کجا شروع می شود؟**
- **بی قراری؛ اولین مرحله تزکیه**
 - ناآرامی و بی قراری برای نماندن در وضعیت فعلی
 - ضرورت احساس ناآرامی برای تغییر وضع موجود
 - سؤال از فلسفه خلقت؛ سؤالی همگانی در سن نوجوانی
 - بی تابی و بی قراری برای فهمیدن وضعیتی که قرار است به آن برسیم
 - احساس نیازمندی به دستورات دین
 - آثار منفی تزریق آرامش در برنامه های رسانه ای
 - تسلیم نیازمندی خود شویم
 - اگر بی قراری نباشد، چه نتایجی دارد؟
 - بی قراری در ادبیات فارسی
 - بی قراری در روایات

جلسه 4

عقل؛ منشأ بی قراری و برداشتن اولین گام در راه تزکیه

- انسان با تزکیه می تواند رشد کند و به کمال برسد
- تزکیه؛ اصلی ترین مسؤولیت انبیا و مهمترین وظیفه انسان
- تزکیه، عامل رستگاری و برآیند همه خوبی ها است
- تزکیه نیازمند برنامه است
- فرآیند تزکیه؛ فرآیندی منطقی
- بی قراری، اولین قدم مقدماتی برای تزکیه
 - معنای بی قراری: دوست داشته باشی تغییر کنی و بهتر شوی
 - بررسی برخی از روایات در مورد بی قراری
- عوامل ایجاد بی قراری
 - دل و روح انسان
 - عقل
- روایاتی در مورد نقش عقل در ایجاد بی قراری
- مهمترین کارکرد عقل
- عقل میل به بهترین و برترین دارد و به وضع موجود قانع نمی شود
- امتیازات ویژه عقل در ایجاد بی قراری
- روضه اصحاب و روضه وداع

جلسه 5

تفکر؛ گام دوم راه تزکیه

- ضرورت طبقه‌بندی معارف دینی
- تفکر؛ دومین گام برای تزکیه
- احترام ویژه تفکر در قرآن
- روش تفکر
- روش تفکر در قرآن کریم
- حضرت ابراهیم و آموزش روش تفکر ابتدایی
- مسأله محور بودن در تفکر
- تفکر در مورد جواب‌های غلط
- مثالی کاربردی در مورد روش تفکر؛ عشق برتر کدام است؟
- چگونه با تفکر قرار خود را پیدا کنیم؟
- آثار و نتایج تفکر
- کسی که مسیر تفکر را طی نمی‌کند، چه سرنوشتی دارد؟
- سحرگاهان؛ زمان تفکر
- نتیجه تفکر بر بقاء و بی‌قراری
- روضه وداع (روضه حضرت سکینه (س))

جلسه 6

ایمان به ملاقات با خدا؛ گام سوم تزکیه

- ایمان به ملاقات با خدا؛ گام سوم تزکیه
- مروری بر خلاصه مباحث گذشته
 - ضرورت و فرآیند تزکیه
 - تزکیه؛ برآیند تمام خوبی‌ها
 - سامان زندگی و بندگی در سایه تزکیه
 - اولویت‌بندی خوبی‌ها با استفاده از تزکیه
 - بی‌قراری؛ اولین گام برای تزکیه
 - تفکر و جستجوی قرارگاه؛ گام دوم برای تزکیه
- ما برای چه هدفی آفریده شدیم؟
 - ملاقات با خدا؛ مهمترین هدف خلقت
 - بی‌قراری با چه چیز به قرار می‌رسد؟
 - ایمان به ملاقات با خدا؛ نهایت حرکت و غایت انسان
 - تفکر؛ عامل ایجاد عشق به لحظه ملاقات با خدا
 - کسب خوبی‌ها؛ مقدمه‌ای برای ملاقات با خدا
 - علم چه تاثیری بر ایمان به لقاء الله دارد؟
 - تزکیه؛ تلاشی برای ملاقات با خدا در بهترین شرایط ممکن
- روزه شب عاشورا و صحبت امام حسین (ع) با اصحاب

جلسه 7

ذکر خدا؛ گام چهارم تزکیه

- اهمیت هدف برای حرکت و داشتن انگیزه
- تبیین هدف اصلی خلقت (ملاقات با خدا)

○ هدف؛ لقاء الله

○ آدم خوب بودن، هدف نیست

○ انجام کارهای خوب، هدف نیست

○ بهشت هم هدف نیست

- ویژگی‌های هدف اصلی خلقت (ملاقات با خدا)

○ خیلی شیرین نیست

○ ملموس نیست

○ شفاف نیست

○ باعث حرکت می‌شود

○ مورد غفلت انسان است

- بررسی علت غفلت انسان از ملاقات با خدا

- ما به خدا محبت زیادی نداریم

- دیدار با خدا برای ما ملموس، محبوب و حتی مطلوب نیست

- ذکر؛ مهمترین راه افزایش محبت به خدا و علاقه به ملاقات خدا

○ ذکر؛ مقدمه‌ساز ملاقات با خدا

○ نماز؛ بهترین ذکر و حداقل ذکر واجب

- ارتباط نماز و ملاقات با خدا
- تأثیر ذکر هر چیز بر افزایش محبت به آن
- ذکر دنیا بیشتر انسان را عاشق دنیا می کند تا خود دنیا
- آثار مخرب ذکر دنیا و مصادیق آن
- محوریت ذکر برای آماده شدن برای ملاقات با خدا

● نماز؛ محوری ترین ذکر

● اسارت اهل بیت (ع)

جلسه 8

معرفت نفس؛ گام پنجم تزکیه

• خلاصه‌ای از 4 قدم اول برای تزکیه

- بی‌قراری
- تفکر
- پیدا کردن قرارگاه و ایمان به آن
- توجه به این قرارگاه
- نماز، مهمترین راه آمادگی و علاقمند شدن برای ملاقات با خدا

• معرفت نفس؛ گام پنجم تزکیه

- آثار سوء عدم خودشناسی
 - § نپذیرفتن دستورات الهی و تسلیم نبودن
 - § منت گذاشتن سر خدا
 - § پذیرش معرفت نفس‌های غیر الهی
- آثار خودشناسی
 - § تسلیم شدن در مقابل دستورات الهی و اعتماد به آنها
 - § راحت شدت عمل به دستورات الهی
 - § آسیب‌شناسی خویشتن
 - § کسب آمادگی کامل برای انجام دستورات الهی
 - § منت کشیدن از خدا برای عمل به تکالیف

§ دوری از غرور و عجب

§ شناخت دقیق از خواست‌های انسان

§ رسیدن به خداشناسی

○ بررسی برخی از روایات در مورد معرفت نفس

○ محاسبه نفس؛ راه عملی کسب معرفت نفس

● روضه حضرت عباس (ع)

جلسه 9

عبد بودن هویت اصلی ما

• مروری بر مباحث گذشته

- منزل اول: بی قراری
- منزل دوم: جستجوی قرارگاه
- منزل سوم: ایمان به قرارگاه و لقاءالله
- منزل چهارم: ارتباط قلبی و روحی با قرارگاه
- منزل پنجم: خودشناسی

§ شناخت نیاز به دین و به پروردگار

§ شناخت خود و آثار این خودشناسی

• هویت واقعی ما چیست؟

• انواع هویت‌های موجود

• عبد بودن؛ هویت اصلی ما

- دشواری درک معنای عبد
- معنای عبد با نیروی خدماتی و کارگر متفاوت است
- عبد و برده پروردگار چگونه است
- تلقی عبد بودن چه آثاری برای خود عبد دارد؟

• روش‌هایی برای عبدپروری

- روش قرآن در پرورش عبد

- تأثیر دعا و مناجات در پرورش عبد
- جنایت امانیسم در دور کردن انسان از عبودیت
- **حضرت خدیجه (س)؛ نمونه‌ای از یک عبد**
 - گفتگوی پیامبر اکرم (ص) با حضرت خدیجه
 - پذیرفته شدن بندگی حضرت خدیجه (س)
- **بررسی حقیقت عبد بودن در روایات**
 - در حدیث عنوان بصری
 - در یک حدیث قدسی
- **روضه حضرت خدیجه (س) و اشاره به روضه حضرت رقیه (س)**

جلسه 10

حیات شناسی؛ قدم ششم تزکیه

• برخی از نتایج دنیوی تزکیه

- تزکیه، زندگی را سهل تر و شیرین تر می کند
- با تزکیه، لذت بیشتری از دنیا می بری
- اگر تزکیه نکنی، مجبور به تحمل سختی بیشتری در دنیا می شوی

• مروری بر قدم پنجم تزکیه : خودشناسی

- رسیدن به هویت و معنای عبد
- پیدا کردن نسبت حقیقی خود با خدا و علاقه مند شدن به او

• آشنایی با قدم ششم تزکیه: حیات شناسی

- دنیای ما، چگونه دنیایی است و چه ویژگی هایی دارد؟
- غفلت از حیات شناسی چه آسیب هایی دارد؟
- ویژگی های دنیا با توجه به نامه 31 نهج البلاغه
- فناپذیری و اقرار به زوال عمر
- دنیا محل رسیدن به همه آرزوها نیست
- سختی هایی همواره در دنیا وجود دارد
- نعمت ها یکی یکی گرفته می شود
- بررسی آیات قرآن در مورد سختی های همراه با دنیا
- آیه شریفه لقد خلقنا الانسان فی کبد

- آیه شریفه انک کادح الی ربک کدحا فملاقیه
- آیه شریفه لنبلونکم بشیء من الخوف و الجوع
- **نتایج آشنایی با فلسفه سختی‌ها در دنیا**
- سؤال از فلسفه حیات؛ سؤال فطری و همگانی
- تقوی را راحت می‌کند
- آرامش روحی و روانی پیدا می‌کند
- دنیا را بی‌خودی زیبا جلوه نمی‌دهی
- با وظایفی که در قبال سختی داری، آشنا می‌شوی
- ظرفیت‌سازی و کسب لیاقت برای ملاقات با خدا
- روضه حضرت زهرا(س)

جلسه 11

• شناخت ویژگی‌های بیشتری از دنیا

- آشنایی بیشتر با قدم ششم تزکیه: حیات‌شناسی
- مؤمن حتماً در دنیا اذیت می‌شود
- امتحان و سختی‌های مربوطه در دنیا
- ضرورت‌های شناخت سنت‌های حاکم بر زندگی
- یک پیشنهاد برای راحت‌تر بودن در مشکلات دنیا
- سختی‌های دنیا برای مؤمن، نمکین است
- شناخت سختی‌های دنیا به کسب ادب کمک می‌کند
- ضرورت‌های شناساندن دنیا با ابزارهای رسانه‌ای (همراه بودن عسر و یسر در دنیا)
- بدبختی مطلق و خوشی مطلق در دنیا نداریم

• فلسفه سختی‌ها در حیات چیست؟

- ظرفیت پیدا کردن برای ملاقات خدا ما
- وقتی ملاقات بهتری با خدا داریم که تناسب بیشتری با خدا داشته باشیم

• کدام صفت خداوند برای افزایش ظرفیت ما مفیدتر است؟

- الله اکبر؛ ذکر محوری نماز
- تأثیر نماز در از بین بردن تکبر
- بزرگ شدن؛ آرزوی انسان است و تکبر نتیجه عجله برای بزرگ شدن
- خوب شدن یعنی بزرگ شدن

○ در هر خوب بودنی، نوعی سعه صدر و ظرفیت یافتن مستتر است

○ هر بدی با نوعی کوچک شدن همراه است

● **آشنایی با کارکرد خوشی‌ها و لذت‌های دنیا**

○ آشنایی با مفهوم سختی

○ فرصتی برای تنفس هستند (کمک گرفتن از لحظات خوشی برای طی

کردن لحظات سختی)

○ ایجاد شوق برای آخرت (خوشی‌ها، چشمه‌ای از نعمات آخرت

هستند)

جلسه 12

مخالفت با دوست‌داستانی‌ها؛ راه افزایش ظرفیت انسان

• مروری بر مباحث گذشته

- هماهنگی بی‌قراری و عقلانیت
- جستجوی قرارگاه از طریق تفکر
- پیدا کردن قرارگاه (لقاءالله)
- ارتباط با هدف و یادآوری آن
- نماز؛ مهمترین وسیله برای توجه به قرارگاه
- ضرورت معرفت نفس و معرفت حیات برای تزکیه
- اثر معرفت نفس در شناخت خدا
- عبد بودن؛ هویت اصلی ما
- معرفت حیات: زندگی در دنیا با سختی همراه است
- تأثیر شناخت حیات در دینداری
- ظرفیت پیدا کردن برای ملاقات با خدا؛ فلسفه سختی‌ها در دنیا

• ظرفیت روحی ما چگونه افزایش پیدا می‌کند؟

- با سختی‌هایی که به صورت سازمانی در دنیا وجود دارد (رنج تکوینی)
- با سختی‌هایی که در نتیجه انجام دستورات خدا بوجود می‌آید (رنج تشریحی)
- اهمیت مخالفت با دوست‌داستانی‌ها برای افزایش ظرفیت

○ چرا سن آغاز غریزه، همزمان با آغاز تکلیف است؟

- کوتاهی آموزش و پرورش در آموزش دادن چگونگی مخالفت با دوست‌داشتنی‌ها

جلسه 13

معرفت راه و برنامه حرکت برای ملاقات با خدا

• مروری بر مباحث گذشته

- ملاقات با خدا؛ هدف غایی خلقت
- نماز؛ بهترین تجربه و تمرین ملاقات با خدا در این دنیا
- آمادگی برای ملاقاتی که الذّٰ لذات عالم است
- ذکر الله اکبر و آماده شدن برای ملاقات با خدایی که بزرگ است
- بزرگ شدن، با سختی کشیدن ممکن است

• تقوی؛ برنامه حرکت و چگونگی آماده شدن برای ملاقات با خدا

- عزم تقوی؛ اولین قدم برای تقوی
- مبارزه با نفس، برنامه می خواهد
- ادب؛ برنامه منظم مخالفت با نفس
- ضرورت تعلیم ادب از سنین کودکی
- نقش ادب در شکوفا شدن استعدادها
- منطق و مهربانی؛ دو راه انتقال ادب
- دور شدن فرهنگ غربی از ادب

• مخالفت با هوای نفس برای هر گروه متفاوت است

• روضه حضرت عباس (ع)

جلسه 14

معرفت راه؛ مخالفت با هوای نفس

• مروری بر مباحث گذشته

- بی‌قراری
- جستجوی قرارگاه
- یافتن قرارگاه
- پیوند با قرارگاه (با کمک عقل، ایمان، فکر و ذکر)
- معرفت نفس
- معرفت حیات

• معرفت راه؛ مخالفت با دوست‌داستانی‌ها چگونه انجام می‌شود؟

- مخالفت با هوای نفس
- ضرورت ادب برای مخالفت با هوای نفس
- سختی‌های دست برداشتن از دوست‌داستانی‌ها
- ظرافت‌ها و پیچیدگی‌های مخالفت با هوای نفس
- معرفت راه؛ مخالفت با هوای نفس
- معنای لغوی هوا
- بررسی روایاتی در مورد ضرورت مخالفت با هوای نفس

§ رأس الدین مخالفه الهواء

§ ملاک الدین مخالفه الهواء

§ رأس العقل مجاهده الهواء

• با چه برنامه‌ای می‌توان با هوای نفس مخالفت کرد؟

- برنامه مخالفت با هوای نفس را خدا باید بدهد
- خدا برنامه مخالف با هوای نفس را از طریق پیامبر و امام به مردم

می‌رساند

• معرفت راه، به معرفت راهنما منجر می‌شود

جلسه 15

معرفت به راهنما: هشتمین مرحله تزکیه

- ضرورت دسته‌بندی و شبکه‌سازی معارف و معلومات با توجه به اصول تزکیه
- مروری بر مباحث گذشته
 - بی‌قراری؛ نقطه شروع دینداری
- عصاره راه: مخالفت با دوست‌داشتنی‌ها طبق برنامه
- معرفت راهنما؛ چهارمین معرفت مورد نیاز
 - اگر کسی آنطور که دوست دارد با دوست‌داشتنی‌ها مخالفت کند، خلاف دل خود عمل نکرده
 - سختی؛ آن چیزی که مخالف دل تو باشد
 - مبارزه و مخالفت با نفس، ظرافت‌های بسیاری دارد
 - مبارزه با نفس برای هر فرد متفاوت از دیگری است
 - زمان، مکان و چگونگی مخالفت با دوست‌داشتنی‌ها؛ بسیار مختلف است
 - برنامه‌ریزی از طرف خودت، نوعی خودخواهی است
 - علم بسیار ناچیز ما در مورد چیزهایی که برایمان خوب یا بد است
 - خداوند بر خلاف آنچه دوست داریم، عبادت می‌شود
 - تغییر قبله، مثالی تاریخی در مورد امتحان با دوست‌داشتنی‌ها
- نقش راهنما در مخالفت با دوست‌داشتنی‌ها

- روش خدا در امتحان گرفتن از کسی که مدعی خوب بودن است
- امتحان شدن با ولی خدا (راهنما) و مشخص شدن ایمان واقعی
- راهنما (ولایت)، دستورات را در موارد و مواقع خاص بیان می کند
- ولایت؛ مسؤول ابلاغ تصمیمات الهی

جلسه 16

جذایب‌های تزکیه در مرحله هشتم

- **مروری بر مباحث گذشته**
 - چهارمین معرفت (هشتمین مرحله): معرفت به راهنما
 - دلایل نیاز به راهنما
- **جهت‌های راهنمایی اولیاء خدا**
 - معلمی
 - صاحب اختیار بودن
- **صاحب اختیار بودن اولیاء خدا برای افراد خودخواه سخت است**
- **مهمترین وجوه مبارزه با نفس در جریان پذیرش ولایت راهنما پیش می‌آید**
- **سختی‌های مبارزه با نفس:**
 - خلاف میل عمل کردن
 - به روشی که خدا خواسته عمل کردن
- **شیرین شدن سیر و سلوک با وجود راهنما در مرحله هشتم**
 - تلخی‌های مراحل قبلی تزکیه
 - عشق به مراحل قبل به راحتی حاصل نمی‌شود
 - عشق به ولی خدا؛ اولین تجربه عشق
 - سهولت علاقه‌مندی به اولیاء خدا
 - عشق به ولی خدا، مراحل قبل را هم شیرین می‌کند

- عشق به فرزندان پیامبر (ص)، دینداری را آسان و جذاب می کند
- تمام معنویت‌ها بعد از عشق به امام ایجاد می شود
- ولی خدا چگونه دل می برد؟
- روزه حضرت زهرا (س) و اشاره به روزه حضرت علی (ع)

جلسه 17

مرحله نهم اصول تزکیه: عزم تقوی

• مروری بر مباحث گذشته

- توصیه‌های مکرر قرآن در مورد پذیرش ولایت اولیاء خدا
- امتحان با ولایت؛ بزرگترین امتحان حیات بشر
- کسی که اندکی صفای باطن دارد، ولایت را می‌پذیرد
- پذیرش ولایت؛ آغاز شیرین شدن دینداری
- ضعف جدی در برنامه‌ریزی‌های فرهنگی کشور و عدم ترویج محبت به اهل بیت (ع)
- پذیرش اطاعت از ائمه؛ با ارزش‌ترین مخالفت با هوای نفس

• مرحله نهم اصول تزکیه: عزم تقوی

- عزم جدی داشته باشیم برای حرکت به سوی خدا
- خاطراتی از کسانی که عزم جدی داشته‌اند
- عزم تقوی؛ یعنی بنای تقوی داشته باشیم
- معنای تقوی: مبارزه با نفس تحت امر خدا و ولی خدا
- متقی؛ کسی که ولایت را پذیرفته و تقوی هم پیشه می‌کند

جلسه 18

بسط دادن عزم و خواستن در وجود انسان

• مروری بر مباحث گذشته

- راه: قدم برداشتن برخلاف دوست داشتنی‌ها
- تأثیر آشنایی با نتایج تزکیه نفس بر راحت شدن تزکیه
- تزکیه نفس؛ دینداری را جذاب می‌کند
- واقع بینی نسبت به دنیا و قواعد دنیا داشته باشیم
- کسی که مبارزه با نفس نکند، در جایی دیگر مجبور به مبارزه با نفس بیشتری می‌شود

• اهمیت ویژه دهه آخر ماه رمضان برای رونق بخشیدن به معنویت

- ضعف فرهنگی جامعه در اهتمام به جلسات دهه آخر ماه رمضان

• ابعاد توجه به عزم و خواستن

- از خدا خواستن و توسل به اهل بیت (ع) برای به دست آوردن عزم مورد نیاز
- عزم، بسیار سرنوشت‌ساز است
- یک حسرت روز قیامت؛ خودم نخواستم
- عزم و اراده، کمک خدا را جلب می‌کند
- تفاوت ما با خوبان؛ آن‌ها خواستند ولی ما نخواستیم
- تأثیر دعا در پرورش روح برای «خواستن»

- برنامه منظم دعا برای تقویت عزم و خواستن داشته باشیم
- کسی که ذهنش با موسیقی و فیلم پرورش می یابد، نمی تواند اهل دعا شود
- دعا؛ تمرینی برای توجه و خواستن
- طولانی بودن دعا؛ وسیله ای برای تعمیق خواسته ها در وجود انسان
- **ضرورت وقت گذاشتن برای خواسته ها**
- **روضه حضرت علی (ع)**

جلسه 19

ابعاد اخلاص و تأثیر آن بر تزکیه

• مروری بر مباحث گذشته

- ملاقات خدا؛ مهمترین هدف خلقت
- ملاقات خدا درجات مختلفی دارد
- نماز، 5 مرتبه تمرین روزانه برای ملاقات با خدا

• عزم؛ اولین قدم عملی برای تزکیه

- دو ویژگی برای عزم: 1- سطح عزم را بالا بگیریم 2- توسعه عزم در ابعاد وجودی خود داشته باشیم.
- انگیزه‌هایی برای چیزهای رفیع و بلند خواستن 1- کرم خدا نشان داده می‌شود 2- عجب پیدا نکردن خوبان
- اخلاص؛ یکی از زیر مجموعه‌های مهم عزم
- ابعاد مهم و تأثیرگذار اخلاص در همه زندگی
- کم بودن اخلاص در زندگی نوع انسان‌ها
- توجه و وقت گذاشتن برای کسب اخلاص
- شروع امتحانات با تصمیم برای مخلص بودن
- خوب بودن فقط برای رضای خدا ارزش دارد

• روضه امام حسین (ع) و اشاره به روضه حضرت علی (ع)

جلسه 20

نقش اخلاص در تزکیه

• مروری بر مباحث گذشته

○ کسی که عزم داشته باشد، را برایش باز می شود

○ با چه نیتی، عزم داشته باشیم؟

• اصلاح نیت، مهمترین اقدام بعد از عزم

○ نیات ما معمولاً خالص نیست

○ وجود انگیزه‌های مختلف برای یک کار

○ متقی؛ کسی که به خاطر خدا و طبق دستور خدا کار انجام می دهد

○ ضعف رسانه‌ای در به تصویر کشیدن اخلاص

○ خوب بودن، بدون کسب رضایت خدا بی ارزش است

○ رابطه فلسفه ظهور امام زمان (عج) و نیت خالص

○ حکمت، یکی از نتایج اخلاص

○ مواردی از اخلاص ورزیدن بزرگان

○ کم اهمیت بودن اخلاص در میان خوب‌های جامعه

○ اخلاص؛ مهارت روحی‌ای که به راحتی حاصل نمی شود

○ ضرورت دعا کردن و التماس برای اخلاص

○ از خدا خواستن در تمام امور ریز و درشت

○ دعا، وابستگی انسان را به خدا زیاد می کند

• روضه حضرت عباس (ع)

جلسه 21

ترک معصیت؛ اولین اقدام عملی در راه تزکیه

• مروری بر گذشته

- همراه بودن رنج و سختی در این دنیا
- پذیرش رنج و سختی، خلاف دوست‌داشتنی‌ها عمل کردن و اخلاص؛
مهمترین ویژگی‌های راه

• ترک معصیت؛ اولین اقدام عملی در راه تزکیه

- ترک معصیت؛ مهمتر از انجام طاعت
- چرا ترک معصیت از انجام طاعت، سازنده‌تر است؟
- § مخالفت با دوست‌داشتنی‌ها باعث رشد می‌شود.
- § در انجام کار خوب، کاری که راه دست و باب میل است،
انتخاب می‌شود.

- ترک معصیت، بهترین تمرین برای مخالفت با دوست‌داشتنی‌ها
- امتحان الهی؛ فرآیندی همیشگی در این دنیا
- ترک معصیت، همیشه نشانه خوب بودن فرد نیست
- بدون مبارزه با نفس نمی‌توان آدم خوبی بود
- سختی مبارزه با نفسی که به دستور خداست
- § در مبارزه با نفسی که به دستور خداست، ایمان هم مطرح است
- § در مبارزه با نفسی که به توصیه علم است، ایمان مطرح نیست.

- ضعف و کاستی‌های علم در هدایت انسان
- چگونه بین علم و اخلاص می‌توان جمع کرد؟
- دو انگیزه برای ترک معصیت:

§ ندانستن مضرات معصیت و اعتماد به خدا

§ دانستن مضرات معصیت و ترک کردن به دلیل محبت به خدا و

دستوری که داده است

- این فایل صوتی قبل از رسیدن به روضه قطع شده است

جلسه 22

دومین گام عملی: ترک دوست‌داشتنی‌هایی که گناه نیستند

● مطالبی در مورد فراغ ماه رمضان و فرارسیدن عید فطر

- سختی اجدا شدن از ماه رمضان
- دل‌گرفتگی در اثر انسی که با ماه رمضان ایجاد شده است
- شادی عمیق مؤمن در شب عید فطر
- مروری بر مباحث گذشته
- § بدون مبارزه با نفس و سختی نمی‌توان به جایی رسید
- § اولین قدم در راه تزکیه؛ اجتناب از سیئات
- § معرف اجمالی ترک گناه
- گام عملی دوم برای تزکیه نفس: ترک دوست‌داشتنی‌هایی که گناه نیستند

§ کارهایی که گناه نیستند ولی مقدمه‌ساز گناه‌اند

§ ترک ما لایعینه

§ ترک چیزی که خیلی کسی را جذب کرده است

§ کنترل سرگرمی‌ها

§ ابعاد ترک لذت

- معرفی اجمالی انجام طاعت به عنوان سومین گام عملی برای تزکیه
- معرفی اجمالی مقدمه‌سازی برای طاعت به عنوان چهارمین گام عملی برای تزکیه

تقوا فراتر از اخلاق

(تهران - دانشگاه امام صادق (ع) - دهه اول محرم 90 - 11 جلسه)

معرفی بحث

در این بحث پیرامون مفهوم تقوا، خصوصاً درمقایسه تقوا با آنچه که به «علم اخلاق» مشهور شده است، گفتگو می‌شود. ممکن است مقایسه بین دو مفهوم «تقوا» و «اخلاق» کمی عجیب به نظر برسد؛ ولی سوء استفاده‌هایی که از عنوان اخلاق با نادیده گرفتن تقوا، صورت گرفته است ما را به ارائه این مقایسه وامی‌دارد. البته آنچه که تحت عنوان اخلاق اسلامی از لسان علمای دین می‌شنویم با مفهوم تقوا مغایرتی ندارد و منظور ما از سوء استفاده از اخلاق، برداشت‌های سکولار از این مفهوم می‌باشد؛ برداشت‌هایی که در آن از تقوا خبری نیست.

وقتی جامعه ایمانی شکل می‌گیرد، طبیعتاً دیگر جایی برای کفر نمی‌ماند و در چنین جامعه‌ای اگر بخواهیم، کار ایمان به نفاق منجر نشود، باید به سراغ تقویت تقوای جامعه برویم؛ لذا امروز اولویت در جامعه ما پرداختن به مفهوم تقوا خواهد بود نه ایمان. ما باید در جامعه خود تقوا را از غربت خارج کنیم. تقوا، حقیقت واحدی است که همه خوبی‌ها را در دل خود دارد. اولین و آخرین توصیه انبیاء و اولیاء خداوند تقوا بوده است. محور تمام دستورات الهی، تقواست و در قرآن کریم بارها به تقوا توصیه و بر آن تأکید شده است. معمولاً تقوا را به «ترس از خدا» یا پرهیزگاری تعریف می‌کنند اما در اینجا تعریف بسیار زیبا و

لطیفی از تقوا ارائه می‌شود و آن «حفظ و مراقبت دائمی از رابطه انسان با خداوند» است. همچنین دو مفهوم تقوای فطری و تقوای الهی مورد بحث قرار گرفته و به مراتب تقوا نیز اشاره می‌شود. در بررسی رابطه تقوا با ولایت بیان می‌شود که مغز تقوا تبعیت از ولی‌الله است و «ولایت‌مداری» اوج تقوا به حساب می‌آید.

فهرست

جلسه 1

تقوا؛ نیاز امروز جامعه ما

- دلایل اهمیت راهبردی تقوا در سطح جامعه
- تقوی، اولین نیاز بعد از تشکیل جامعه ایمانی
 - ضرورت توجه به ایمان، مربوط به برهه‌ای از زمان بود
- اشتباه راهبردی در توجه زیاد به شبهات مرتبط با ایمان
- نقش تقوی در درک زیبایی‌های دین
- نقش تقوی در مقابله با معنویت‌های دروغین
- تمسک افراد مغرض به مفاهیم زیبا و جذاب برای دور زدن تقوی
- تقوای فردی یا تقوای جمعی؟
- ریشه تقوا در روزهای اول خلقت انسان
- کار خوب و خوب بودن بدون تقوا بی‌فایده است
- ضرورت دعوت به تقوی برای خوب شدن

جلسه 2

آشنایی با ابعاد مفهومی تقوا

- تفاوت‌های تقوا با اخلاق
- قابلیت مفهومی اخلاق برای تضعیف دین و اهل بیت (ع)
- قابلیت تمرکز در تقوی برای پرهیز از فعالیت‌های پراکنده و بدون نتیجه
- ابعاد مفهومی تقوا
 - معنای تقوای فطری با توجه به آیات قرآن کریم
 - خوبی‌ها به انسان الهام می‌شود
 - مراقبت از زیبایی‌های خدادادی درون انسان
 - قیمتی دانستن وجود خویش
 - شناخت زشتی و فجوری که ممکن است سد راه تقوی شود
 - تزکیه، افزایش پاکی‌ها و خوبی‌های دورنی
- مفهوم تقوای الهی
- پاک شدن به خاطر خدا

جلسه 3

آشنایی با مهمترین بدل تقوی (نقد خوب بودن سکولار)

- شناخت خوب بودن سکولار
- ابعاد و مصادیق خوب بودن سکولار در زندگی امروزی
- آثار خوب بودن سکولار
- دلایل برتری تقوی بر خوب بودن سکولار
- توسعه کمی دایره خوب بودن در تقوی
- تقوا، تنها وسیله ارتباط با خدا
- تقویت انگیزه برای خوب بودن بوسیله تقوی
- تنظیم رابطه انسان با خوبها و بدها در سایه تقوی

جلسه 4

مفهوم تقوی در پرتو ارتباط با خدا و مراقبت همیشگی از این رابطه

- تقوی، تنها چیزی که از ما به خدا می‌رسد
- هیچ خوبی بدون تقوی اصلاً خوبی نیست
- آشنایی با جنبه روانی و فیزیولوژیکی تقوی
- شناخت تقوی در رابطه‌ای که با خدا برقرار می‌کند
- ایمان، مقدمه یک رابطه روحی
- تقویت این رابطه روحی با تقوی
- شکل‌گیری عواطف روحی نسبت به خدا در اثر تقوی
- بنا داشتن برای حفظ رابطه با خدا
- مراقبت دائم از رابطه شکل گرفته با استفاده از ادامه تقوی
- توجه دائم به کسب رضایت الهی در سایه تقوی
- علاقه ویژه متقی برای دستور گرفتن از خدا

جلسه 5

نقش محوری تقوا در زندگی فردی و اجتماعی

- تقوا یک مفهوم عملیاتی و قابل اجراست
- تقوا باید محور طراحی نظام های مختلف اجتماعی باشد
- نقش کلیدی تقوا در عرصه سیاست
- رابطه تقوا و «قول سدید»
- تحول آفرینی تقوا در زندگی انسان
- غربت تقوا علی رغم شهرت آن
- امروز با اخلاق به جنگ تقوا آمده اند
- مروجین اخلاق سکولار، در واقع مروجین کفر هستند

جلسه 6

لزوم تجلی تقوا در مقام عمل

- فرق عزاداران بی تفاوت و عزاداران مسئول
- مردم کوفه از عزاداران بی تفاوت بودند
- امروز اولویت جامعه ما تقواست
- امام زمان (عج) در انتظار تقوای ماست
- تقوا باید در مقام عمل متجلی شود
- رابطه با خدا بیشتر در عرصه عمل شکل می گیرد
- تأثیر عمیق عمل در تثبیت و تقویت ایمان و علاقه
- اولویت ترک سیئات بر انجام حسنات

جلسه 7

برنامه عملی انسان فقط باید از سوی خدا ارائه شود

- تقویت رابطه با خدا، موجب اصلاح امور انسان
- برنامه عملی برای تقوا فقط باید از جانب خدا باشد
- برخی عواقب تغییر دادن در احکام عملی اسلام
- طراحی نظام حقوقی از توان بشر خارج است
- رابطه ما با خدا از نوع رابطه عبد و مولاست
- تقوا باید بر اساس امر مولا باشد

جلسه 8

تقوا یک مراقبت «دائمی» است

- سلبی یا ایجابی بودن تقوا
- برخی از اثرات تقوا
 - زیبایی‌های ایمان با تقوا رو می‌آید
 - تقوا رابطه ما با خدا را لذت بخش می‌کند
- لزوم مراقبت دائمی از رابطه انسان با خدا
 - تقوا بدون مراقبت دائمی معنا ندارد
 - بنای مراقبت دائم، حداقل تقواست
 - نقش کلیدی انس و عادت در حفظ رابطه با خدا
 - اگر به خدا عادت نکنیم به غیر خدا عادت خواهیم کرد

جلسه 9

مراتب تقوا

- لزوم داشتن ذکر دائم برای تقوا
- امر به ذکر خدا، تنها امر نامحدود قرآن
- مراقبت دائم نیاز به ذکر دائم هم دارد
- خدا همنشین کسی است که او را یاد کند
- تعامل خدا با ما در تمام لحظات زندگی
- نتیجه مراقبت دائمی
- مراتب تقوا
 - تقوای بالله
 - تقوای من الله
 - تقوای از ترس جهنم
- از حداقل مرتبه تقوا غافل نشویم
- زمزمه عارفانه ابلیس برای فریب انسان
- انتظار تقوای بالا از سیاسیون
- تقوا بالاترین سیستم نظارتی

جلسه 10

مغز تقوا تبعیت از ولی خداست

- لزوم دقت در معانی عاطفی تقوا
- تلاش ابلیس برای غافل کردن ما از معانی تقوا
- رابطه بین تقوا و تبعیت از ولایت
 - سخن تمام انبیاء، «فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا»
 - ولایت، شرط اساسی تقوا
 - مغز تقوا ولایت‌مداری است
- سیال بودن تقوا
 - ولایت مجرای صدور دستورات سیال خداوند

جلسه 11

بالاترین درجه تقوا

- جایگاه رفیع قلب به عنوان مرکز گرایش‌های انسان
- رفتارهای انسان ریشه در گرایش‌های او دارند
- اوج تقوا، تقوای قلب است
 - تعظیم شعائر الهی نشانه تقوای قلب
 - تکریم اولیاءالله بالاترین درجه تقوا
 - تقوای قلب منوط به ادب نسبت به اهل بیت (ع)
- مقایسه تقوا با اخلاق سکولار
- رابطه تقوا با فتنه‌ها
- تبعیت هوای نفس آغاز فتنه‌هاست
- فتنه‌های بزرگ‌تری در راه است

درس اخلاق، نگاهی نو

(دانشگاه امام صادق (ع) - نیمسال تحصیلی دوم - 89 - 88 - 11)

(جلسه)

معرفی بحث

ایمان، دارای اهمیت و جایگاه ویژه‌ای نسبت به اخلاق است و اگر صحبت از اصلاح اخلاق می‌شود، معنایی جز افزایش ایمان ندارد، این ایمان است که دارای مستندات قرآنی بیشتری است و می‌تواند مهمترین مستمسک انسان برای رسیدن به هدف و غایت خلقت باشد.

هدف خلقت این است که ظرفیت و سعه روحی لازم برای ملاقات خدا را پیدا کنیم و افزایش ایمان است که شرایط را برای این ملاقات و بهره‌بردن از آن فراهم می‌کند. هر کس ایمان بیشتری داشته باشد بیشتر می‌تواند از ملاقات خدا لذت ببرد. برای ملاقات خدا، ظرفیت لازم است و ایمان می‌تواند این ظرفیت را ایجاد نماید.

مفهوم مهم دیگری که به ایجاد ظرفیت برای ملاقات خدا کمک می‌کند، تزکیه است. «زدودن زواید برای رشد مستمر» شرایط خوبی را برای افزایش ایمان فراهم می‌کند. انسان طبیعتاً اگر مراقب خود نباشد، بد می‌شود و تزکیه امری است که می‌تواند مانع بد شدن انسان باشد.

اما برای خوب شدن، چه راههای عملی وجود دارد؟ از چه کارهایی باید دوری کرد؟ با بدی‌های پنهان چه باید کرد؟ خراب شونده‌گان چه صفاتی دارند؟

فهرست

جلسه اول

اولویت و محوریت ایمان نسبت به اخلاق

- ساختن ملکات بر اساس انگیزه ایمانی، ارزش دارد
 - در مباحث اخلاقی، بحث از درجات ایمان است
 - ایمان، ریشه‌های قرآنی بیشتری از اخلاق دارد
 - ایمان هم مبدأ و هم غایت
 - اولویت ایمان برای محیط‌های مذهبی
 - شرایط منحصر به فرد ایمانی هر شخص
 - هدف خلقت و هدف رشد ایمان
- ایجاد ظرفیت روحی برای ملاقات خدا

جلسه دوم

هدف خلقت ملاقات خدا

- تقویت ارتباط، اتصال و تقرب به خدا برای ملاقات خدا
- خدا انسان را برای ارتباط، اتصال و تقرب به خودش آفرید
- اراده ظرفیت سازی؛ ویژگی مهم انسان
- قلب و روح؛ محل اتصال وجود ما به خدا (برای ارتباط، اتصال و تقرب)
- پیچیدگی‌های ظرف و مظلوف (قلب و خداوند متعال)
- اتصال قلبی به خدا همان افزایش ایمان و معرفت است
- نشانه‌های آغاز رابطه قلب با خدا
- برای تحقق هدف خلقت، از کجا آغاز کنیم؟ (نقطه آغاز در تحقق هدف خلقت)

جلسه سوم

نقش ایمان، تقوا و تزکیه در افزایش ظرفیت برای ملاقات خدا

- ویژگی‌های ایمان برای کسب و افزایش ظرفیت ملاقات خدا
- کلیدی بودن مفهوم تزکیه
- مفهوم تزکیه زدودن زواید برای رشد مستمر
- بررسی قرآنی مفهوم تزکیه
- مفهوم تقوا برنامه‌ای برای رشد و کامل شدن

جلسه چهارم

کنترل بدی‌ها، مهم‌ترین راه خوب شدن

- بالا بردن دقت برای درک پیچیدگی‌های روح انسان
- ما چه نوع انسانی هستیم؟ خوب یا بد
- مراقبت جدی برای بد نشدن
- خوبی با سلب بدی‌ها ایجاد می‌شود
- اتصال نابجای گرایش‌های خوب با یکدیگر، صفات بدی را بوجود آورد
- شیوه تأثیر گرایش‌های محسوس در بد شدن

جلسه پنجم

رابطه مستقیم سطح و عمق با بدی و خوبی

- تفاوت رشد و کمال
- ماهیت فرآیند رشد معنوی
- معنای سطحی بودن
- معنای عمیق بودن
- فواید بحث از سطحی و عمیق بودن (آثار تربیتی، علمی و تبلیغاتی)
- عبور از سطح به عمق، مستلزم درگیری است

جلسه ششم

اولویت مبارزه با بدی‌ها برای خوب شدن

- مبارزه با بدی؛ اولین وظیفه برای سعه روحی
- اهداف و نتایج مبارزه با بدی‌ها
- مخفی نگاه داشتن بدی‌ها با تقوای رندانه
- ما جزء خراب‌شوندگان هستیم نه جزء خوب‌ها یا بدها
- انواع و مراتب بد شدن در دنیا
- بررسی قرآنی روند طبیعی بد شدن انسان

جلسه هفتم

تأثیر شناخت دنیا بر کسب خوبی‌ها و دوری از بدی‌ها

- جایگاه معارف انسان در مورد حیات و دنیا، برای تعالی روحی
- آثار شناخت حیات و دنیا در اصطلاح روحی و اخلاقی
- توجیه عقلانی کسب خوبی و دوری از بدی
- عقل وظیفه دین را بسیار سبک می‌کند
- شناخت قواعد و محدودیت‌های دنیا برای خوب شدن

جلسه هشتم

در مباحث اخلاقی اولویت با جزئیات است یا کلیات؟

- آسیب‌های توجه به جزئیات اخلاقی
- محسنات توجه به جزئیات اخلاقی
- بررسی صفت تکبر در انسان
- ویژه بودن تکبر در میان صفات بد
- تکبر؛ عجله و اشتباه در بزرگ شدن
- کبریایی خدا؛ صفتی محوری برای تربیت روح
- راه‌های از بین بردن تکبر

○ 1. یک متکبر می‌تواند تکبر انسان را از بین ببرد (لذت بردن از تکبر خدا)

○ 2. با بلا

○ 3. با سختی قبض روح و شب اول قبر

○ 4. با محبت اهل بیت (ع)

جلسه نهم

بزرگ شدن روح، مهم‌ترین محور توجه انسان

- مهم‌ترین نیاز انسان چیست؟
- توجه ویژه به بزرگی خدا برای بزرگ شدن روح
- علی بن ابی طالب (ع)، مظهر علو و بزرگی خدا
- چگونه به تقاضای بزرگ شدن پاسخ صحیح بدهیم؟
- راه از بین بردن تکبر چیست؟

جلسه دهم

نورانی شدن و وابستگی محض به خدا؛ اساسی ترین نیاز انسان

- ایجاد ظرفیت و تناسب برای ملاقات با خدا
- تناسب ذاتی با خدا چگونه ایجاد می شود؟
- نتایج ایجاد تناسب با خدا
- معنای نورانی بودن
- عدم استقلال از خدا؛ ملاک نورانی شدن
- استغفار؛ عامل کسب نور و وابستگی به خدا

جلسه یازدهم

اخلاق ولایی

- منظم کردن دانایی‌ها، برای تنظیم جهت‌گیری‌ها و اولویت‌ها
- عدم درک اولویت‌ها در اخلاق سکولار
- عدم رعایت اولویت‌ها و خطر حذف ولایت
- تفاوت‌های جهت‌گیری در اخلاق سکولار و اخلاق ولایی
- نقش ولی خدا در اصلاح و اتساع روحی
- تقرب به ولی خدا در کنار تقرب به خدا
- اعتقاد به ولایت، شرط کمال عبادت
- شرکت اتصال به ولایت؛ شاخص کمال در اخلاق
- «ذکر» و «توجه» در اخلاق ولایی

اولین قدم برای اصلاح نفس

(دانشگاه تهران، محرم 87، 8 جلسه)

معرفی بحث

اگر تا دیروز مشکل جوانان و جامعه ما بحث اثبات خداوند و یک سری سوالات ابتدایی اعتقادی بود اما امروز خواست جوانان و محیط‌های علمی درخواست برنامه‌ی سلوک و کمال است. و این برنامه با توجه، ذکر و یا نگاه قلبی آغاز می‌شود که هوشیاری و یقظه از آثار آن است. راه‌های کسب توجه و مهارت کنترل آن و رفع موانع آن از بحث‌هایی است که در این سلسله سخنرانی دنبال خواهید کرد. ذکر به عنوان یک مهارت، کسب آن و محافظت بر آن یک ضرورت به عنوان قدم اول در سلوک به سوی خدا است.

فهرست

جلسه 1

خواست امروز جوان، برنامه

- اعتقاد قطعی به خدا
- انگیزه اصلاح نفس
- علت کم بودن خطر شبهه در حال حاضر
- ایجاد انگیزه برای رشد
- مرحله اول، ایمان
- مرحله دوم، کمال
- سوال امروز: نحوه پرورش ایمان؟
- جوانان به دنبال برنامه کمال
- وضع فرهنگی بسیار عقب تر از سابق
- کار فرهنگی حسین بن علی بر دلها
- معنای «آسَلَم وجهه»

○ تسلیم بعضی دشمنان در مقابل حسین (ع)

جلسه 2

قدم اول سلوک

- انسانها به دنبال برنامه‌ای برای عمل
- لزوم اطلاعات دقیق از سلوک
- آگاهی، مهار کننده نفس
- محاصره علمی
- غفلت از نکات کلیدی
- آگاهی باعث اتمام حجت
- اهمیت خروجی‌های انسان در سلوک
- برای سلوک از کجا شروع کنیم؟
- تفاوت‌های فراوان در پاسخ به این سؤال
- اصل نقطه حرکت انسان
- نقطه آغاز؛ توجه قلبی، ذکر
- اثرات توجه قلبی
- توجه، انسان را به حق الیقین می‌رساند

جلسه 3

قدم اول؛ توجه و ذکر

- محرم ماه خودسازی
- اسرار ولایت ائمه
- خواسته قرآن، رشد انسان
- مباحث اخلاقی
 - الف: انگیزه‌ساز
 - ب: برنامه‌ساز
- اهمیت برنامه عملی
- تکلیف دوستی انسان
- حرکت برای علاقه به خدا
- قدم اول: توجه
- هوشیاری برای لحظه اول سلوک
- ترک موانع توجه
- کنترل توجه
 - توجه را حسین (ع) جلب می‌کند

جلسه 4

کنترل توجه

- بی‌غیرتی نسبت به دردها
- مهارت معنوی کنترل توجه
- ضعف ما در کنترل توجه
- مضرات رسانه و موسیقی
- راهکارهای افزایش توجه
- عبادت برای لذت!
- خصوصیت ناب مجالس مذهبی
- ائمه و علما بنیان‌گذاران مجالس معنوی
- حفظ مهارت توجه پیدا کردن
- بلای الهی مایهٔ توجه به خدا
- توجه به خدا بدون بلا
- زندگی سخت با غفلت از خدا

جلسه 5

مهارت ذکر و کسب آن

- راههای شرعی به سوی خدا به عدد انفاس خلائق
- قدم اول توجه به خدا و خوبی‌ها
- وجه دل به سوی خدا کردن
- یقظه
- اولین مهارت خاص مؤمن، توجه
- نقش ذاکر برای دیگران
- ذکر جوارح
- قمار: غافل‌کننده از خدا
- حقیقت ذکر
- توجه ما به خویشتن
- مداومت ذکر
- ذکر خفی
- به دنبال جذابیت نبودن
- توجه به خدا بی بهانه
- نماز یومیه، راه کسب مهارتِ توجه

جلسه 6

موانع ذکر و توجه

- ماه محرم، ماه سیر و سلوک
- ماه رمضان جلوات «الهی»، و محرم جلوات «ولایی»
- ماه محرم، ماه سرعت الی الله
- ماه محرم، ماه تزکیه نفس
- درس اخلاقیهای لائیک
- درس اخلاق در محرم
- معنای سفینه النجاه
- قدرت توجه
- ذکر، یک فعل درونی
- آثار آبادانی قلب
- سرّ سخت شدن بعضی کارها
- موانع دوام ذکر
- بی حالی مانع ذکر
- اقبال و ادبار قلب
- اقسام ذکر
 - موافق قلب
 - ذکر صارف
- حقیقت ذکر

موضوع: اولین قدم برای اصلاح نفس

- ذکر خالص
- شروع ذکر از مذکور است
- ذکر و غرق دنیا شدن

جلسه 7

ارزش والای توجه؛ رابطه توجه و عمل

- گذار جامعه از مشکلات ابتدایی ایمان
- لزوم عبادت برای خودسازی
- اولین دستور، توجه است
- اهمیت توجه برای عمل
- کنترل توجه
- اوصاف اهل ذکر
- یاد مرگ
- برنامه ریزی برای توجه

جلسه 8

رابطه توجه و اندیشه

- کنترل قدرت توجه
- از دل برود هر آنکه از اندیشه برفت
- توجه زاینده عمیق ترین اعتقادات و عزمها
- خود فراموشان
- آثار توجه به خدا
- عنایت خدا برای ذکر

لحظه تغییر انسان

(هیئت نور - محرم 88 - 10 جلسه)

معرفی بحث

بسیاری از توصیه‌های اخلاقی و تصمیم‌هایی که آدم‌ها دارند برای اصلاح خودشان، برای این است که می‌خواهند خودشان را تغییر دهند و تکان پیدا بکنند. اما واقع مطلب این است که معمولاً آدم‌ها زیاد تغییر نمی‌کنند. معمولاً آدم‌ها همان جوری که هستند، می‌مانند. تغییر انسان‌ها کار دشواری است...

* یک سؤال جدی معمولاً پیش می‌آید که: من که این همه تلاش می‌کنم یا دوست دارم یا تصمیم می‌گیرم، یا تجربه می‌کنم، چرا آخرش من همان جور هستم؟ چرا آخرش زیاد انگار تغییر نمی‌کنم؟

تغییر کار آسانی نیست، خیلی کم در زندگی انسان‌ها رخ می‌دهد. معمولاً آدم‌ها در یک وضعیت باثباتی باقی می‌مانند. تغییرها اندک و نامحسوس است و انسان‌ها به سختی تغییر می‌کنند. وقتی تغییر انسان خیلی کم اتفاق می‌افتد، یک چیزی برای آدم مسأله می‌شود که من چه کنم که تغییر کنم؟ چه کنم متحول بشوم؟ رشد بکنم؟

عوامل تأثیرگذار بر شکل‌گیری شاکله انسان کدامند؟ آیا دین برنامه‌ای برای تغییر انسان دارد؟ نقاط تغییر انسان کدامند؟

باید مهارت‌های معنویمان را تقویت کنیم برای درک لحظه تغییر. مهارت‌های معنوی تعارض امیال را به نفع انسان رقم می‌زند. گرایش‌ها و تمایلات چه نقشی در تغییر انسان دارند؟ و در آخر نقش ترکیب شدن گرایش‌ها در تغییر انسان چیست؟

فهرست

جلسه 1

دشواری‌های تغییر انسان

- تغییر انسان، پدیده‌ای بسیار نادر
- شناخت لحظه‌های ناب تغییر انسان
- بسیاری از خوبی‌ها باعث تغییر انسان نمی‌شوند
- وضعیت باثبات انسان‌ها
- دشواری تغییر انسان از دیدگاه قرآن

جلسه 2

شناخت «نگاه از بالا» برای به دست آوردن لحظه تغییر

- تأثیر «نگاه از بالا» در شناختن دقیق تر نقشه راه
- تأثیر «نگاه از بالا» در تحلیل حوادث مختلف
- سه جنبه مختلف در عدم تغییر انسان
- تغییر منفی و شرایط ایجاد آن

جلسه 3

بررسی انسان شناختی تغییر انسان

- تغییر یعنی تقوا
- از نظر قرآن، شاکله، وضعیتی باثبات است
- انگیزه‌ها و اراده‌ها ریشه در صفات دارند
- آگاهی، تفکر و تمایل، اسیر صفاتند
- انسان، دین را هم شبیه خودش می‌کند
- عوامل تأثیرگذاری بر شکل‌گیری شاکله انسان
- دین، برنامه‌ای برای تغییر انسان!

جلسه 4

نقاط تغییر انسان کدامند؟

- معنای تغییر (خوب شدن بدها، بهتر شدن خوبها)
- نقاط تغییر آدم‌های معمولی 1- تعارض 2- تراحم 3- توقف
- نقاط تغییر آدم‌های خوب 1- تمایل 2- تدوام 3- تذکر
- ویژگی‌های دین اشاره، ابهام، پرده‌پوشی، هوشمندی، دین لحظه‌ها
- معنا و مصداق تعارض برای تغییر انسان
- معنا و مصداق توقف برای تغییر انسان

جلسه 5

تقویت مهارت‌های معنوی برای درک لحظه تغییر

- مهارت‌های معنوی برای کار با روح
- نقش مهارت‌های معنوی برای به دست آوردن ریشه رفتارها
- افزایش قدرت آرایش علاقه‌های معارض برای درک لحظه تغییر
- مهارت‌های معنوی، تعارض امیال را به نفع انسان رقم می‌زند
- نقش مهارت‌های معنوی برای تقویت و گرایش‌های خوب

جلسه 6

نقش مهم گرایش‌ها و تمایلات در تغییر انسان

- دشواری تغییر تمایلات انسان
- ناتوانی آگاهی در تغییر تمایل (تمایلات فرمانده هستند)
- عقل؛ میل به انتخاب برتر
- فرآیند شکل‌گیری و تعلق تمایلات
- علم، عمل و تذکر راه‌های تقویت تمایلات خوب
- بررسی تعارض تمایل‌ها با توجه به صحیفه سجادیه

جلسه 7

نقش محوری گرایش‌ها در تغییر انسان

- اراده انسان؛ برآیند گرایش‌های برتر
- برای تغییر، باید روی گرایش‌ها تأثیر گذاشت
- تغییر گرایش با تقویت گرایش‌های دیگر
- مبارزه با نفس، صحنه تعارض گرایش‌ها
- تقویت چند گرایش خوب، دیگر گرایش‌های خوب را هم تقویت می‌کند
- تقویت بقیه گرایش‌های خوب با محبت امام حسین (ع)

جلسه 8

معرفت نفس و تغییر انسان

- صف آرایی گرایش‌های انسان؛ جلوه‌هایی از معرفت نفس
- نقش معرفت نفس در شناخت فتنه‌های آخرالزمان
- نقش معرفت نفس در شناخت میل به دیگران
- تأثیر مخفی شدن گرایش‌های بد در بد شدن انسان
- شناخت گرایش‌های بد با تقویت معرفت نفس

جلسه 9

نقش ترکیب شدن گرایش‌ها در تغییر انسان

- اهمیت روابط بین گرایش‌های خوب و گرایش‌های بد با یکدیگر
- صفات و گرایش‌های بد چگونه با هم ترکیب می‌شوند
- آثار ترکیب شدن محبت اهل بیت (ع) با دیگر گرایش‌های خوب
- نقش حب نفس در ترکیب با دیگر گرایش‌های بد و خراب شدن انسان
- تأثیر محبت اهل بیت (ع) در جلوگیری از ترکیب حب نفس با دیگر گرایش‌ها

جلسه 10

نقش معرفت نفس در شناخت ضرورت اراده خدا برای تغییر انسان

- انسان در اختیار خویش نیست
- عدم تسلط انسان بر شرایط درونی خویش
- کسی که خدا را فراموش کند، نمی‌تواند خودش را تغییر دهد
- راهکار عملی برای قوی شدن گرایش‌های خوب
- نقش اراده الهی در تغییر انسان در مناجات شعبانیه

معنویت و تدبیر

(هیئت نور - محرم 84 - 11 جلسه)

معرفی بحث

رشد معنوی، یک امر خودبخودی نیست، «برنامه‌ریزی» و «تدبیر» می‌خواهد؛ همچنانکه برای رشد علمی و مادی خود هم برنامه‌ریزی می‌کنیم. ویژگی‌های «برنامه‌ریزی معنوی» چیست؟ برای «برنامه‌ریزی معنوی» در زندگی فردی یا اجتماعی به چه نکاتی باید توجه کنیم؟ برخی از موضوعات مورد اشاره عبارتند از: ساختار و کارکرد طبیعت، مهندسی اجتماعی، تعادل روح، تمایلات قلبی، تدبیر و تقدیر...

فهرست

جلسه 1

هماهنگی ساختار دین با ساختار طبیعت و ساختار انسان

- فطرت‌های سه گانه: دین، طبیعت و انسان
- معنای فطرت = ساختار = شاکله
- طبیعت، بهترین استاد
- به خواسته‌های دل توجه کنیم
- برنامه‌ریزی طبیعی به کمک فطرت

جلسه 2

چرا علی رغم تطبیق فطرت‌های سه گانه، به کمال نمی‌رسیم؟

• تطابق شاکله دین، با شاکله ما و با شاکله هستی، کار دینداری را ساده می‌کند

• 1- استفاده غلط از «آزادی» و «آگاهی»

• 2- استفاده غلط از «احساس» و نشناختن خواست واقعی دل

○ هوای نفس؛ عامل گمراهی از راه فطرت

○ آگاهی‌هایی که ما را به اشتباه می‌اندازد

○ علم ناقص؛ مقدمه توکل و ایمان به خدا

○ جایگاه گمان در علوم انسانی دانشگاهی

○ از نتایج علم نیم‌بند

جلسه 3

به تعادل رسیدن انسان در احساس

- مبارزه با نفس برای متعادل ماندن
- معنای درست مبارزه با نفس
 - چرا برای خوب بودن و خوب ماندن، نیاز به مبارزه با نفس داریم؟
 - دو تلقی از مبارزه با نفس
- تأثیر محبت اهل بیت (ع) در به تعادل رسیدن انسان
 - محبت به اهل بیت (ع)، عقده و کمبود را از بین می‌برد
 - آثار محبت به اهل بیت (ع): توکل، عدم حب دنیا، شجاعت....
 - بی توجهی به محبت اهل بیت (ع) در تعلیمات دینی
 - محبت به اهل بیت (ع)؛ تنها راه خوب شدن
- دقت‌های لازم برای تدبیر معنوی
 - فهم عمیق از دین و شناخت «اولویت‌ها»
 - عدم تدبیر معنوی در کتاب‌های درسی
 - تغییر اولویت‌ها؛ اهتمام اصلی شیطان
 - توجه به تفاوت‌های فردی در برنامه‌ریزی معنوی
 - چگونه محبت به اهل بیت (ع)، ایجاد حکمت می‌کند

جلسه 4

نیاز روح به تدبیر

- کمک طبیعت به تدبیر
- روح آدمی مانند جامعه نیاز به تدبیر دارد
- روش شیطان برای مقابله با تدبیر و راه مقابله با آن
- بر هم زدن و تغییر اولویت‌ها، مهمترین تلاش شیطان

جلسه 5

موانع برنامه‌ریزی معنوی

● 1- عمل کردن مطابق حال دل

- بی حالی و بی نظمی در برنامه‌های معنوی
- بی توجهی به خصوصیات برنامه‌ریزی معنوی

● 2- برداشت غلط از تقدیر الهی

- منتظر توفیق ویژه ماندن و برنامه‌ریزی نکردن
- با تکیه بر تقدیر، از تدبیر دور نشوید
- بی توجهی به عقل به عنوان ابزار بندگی خدا
- نقش محوری فرد برای تدبیر معنوی

● 3- قوانین من‌درآوردی اسلامی

● اولویت‌گذاری امور در برنامه‌ریزی معنوی

- تعیین هدف؛ اولین مرحله برنامه‌ریزی
- اشتباه در تعیین اولویت‌های معنوی فرهنگ عامه
- امام حسین (ع)؛ اولییتی که فراموش نکرده‌ایم

جلسه 6

توجه به سه نوع رفتار مختلف در انسان

- 1- رفتار بر اساس تکلیف
- 2- رفتار بر اساس تمایلات
- 3- رفتار بر اساس تشخیص
 - دشواری عمل بر اساس تشخیص
 - عمل به تکلیف از رفتار بر اساس تشخیص و تمایل راحت تر است
 - در تشخیص و تکلیف، تدبیر مهم است و در تمایلات، تزکیه
 - راهنمایی و راهکاری برای تشخیص صحیح

جلسه 7

شناخت و هدایت تمایلات قلبی؛ مهمترین هدف امتحانات الهی

- هدف امتحان، بزرگ شدن روح و دل آدم برای ملاقات با خداوند متعال
- امتحانها هدفش دل است، اما سر عمل مچ دل را می گیرند
- آیا دل، بدون عمل هم مورد امتحان قرار می گیرد؟
- امتحانات الهی برای تشخیص درست
- تفاوت بنده ضعیف و بنده جاهل
- ارزش فهم و تشخیص
- عاقل چه کسی است؟
- سیاست یعنی تعیین اولویتها
- راه بالا بردن قدرت تشخیص

جلسه 8

ضرورت برنامه‌ریزی معنوی در شرایط فعلی جامعه

● تدبیر معنوی برای مواجه‌شوندگان با دین

- پرداختن به کارهای هنری و فرهنگی
- سهل‌گیری، روانشناسی دینی و برنامه‌ریزی برای مواجه‌شوندگان با دین
- معرفی دین، از نقد شبهات غرب مهمتر است
- هدف برنامه‌ریزی، تسلیم منطقی مردم در مقابل دین است نه ایمان آوردن
- اثر محبت اهلیت بر پرورش عقل و حکمت
- نقطه ثقل برنامه‌ریزی معنوی بر پرورش حکمت و عقل است

جلسه 9

چگونگی برنامه‌ریزی بدون حذف تقدیر و برنامه‌ی الهی

- سختی کار برنامه‌ریزی؛ جمع بین برنامه عبد و تقدیر مولی
- تعامل لحظه به لحظه خدا با بنده‌اش
- اهمیت ریزبینی در برنامه‌ریزی و مدیریت لحظات
- تفاوت محاسبه «نفس» با محاسبه «عمل»
- قاطی نشدن با دیگران برای پیدا کردن حس مدیریت
- اتلاف امکانات، مهمترین علت حسرت در روز قیامت
- اهمیت درک صحیح شرایط برای برنامه‌ریزی معنوی
- دقت و تدبیر در مدیریت زندگی اجتماعی

«هدف چیست» مهمتر از «چه باید کرد»

(تهران، پونک، مسجد امام علی (ع)، اعتکاف، 1 جلسه)

معرفی بحث

بسیاری اوقات در مواجهه با مشکلات و نابسامانی‌های اخلاقی و معنوی این سوال مطرح می‌شود که «چه باید کرد؟» اما ملاحظه می‌کنیم که پاسخ مناسب و کارآمدی برای این پرسش نمی‌یابیم. علت این است که این سوال موارد و مصادیق فراوانی دارد و نمی‌تواند انتظارات ما را برآورده کند. برای این که مشکلات حل شود باید به سوال دیگری پاسخ داد که سوالی است واحد و دارای پاسخی روشن و واحد. آن چه باید به دنبال پاسخ آن باشیم این است که «هدف چیست؟» یا به تعبیر دیگر: به کجا می‌خواهیم برسیم؟

استاد پناهیان در این سخنرانی با توضیح این مساله به بیان ارتباط دو امر مهم یعنی «نماز» و شخصیت «امیرالمومنین» با هدف اصلی می‌پردازد و نسبت این دو را با هدف و مطلوب حقیقی نشان می‌هد.

فهرست

- هدف چیست، مهمتر از چه باید کرد؟
- «چه باید کرد»، سوال حاشیه‌ای
- سوال و مطلوب اصلی: هدف ملاقات خداست
- نماز، برنامه توجه به هدف
- ملاقات ولی خدا
- امام خمینی و لقاء الله
- امیرالمومنین، آماده کننده انسان‌ها برای ملاقات خداوند

موضوع: «هدف چیست» مهمتر از «چه باید کرد»

مبارزه با بدی ها و آسیب ها

عاقبت به خیری

(حرم حضرت معصومه (س)، شب‌های قدر، 3 جلسه)

معرفی بحث

هدایت یافتن و کسب خوبی‌ها بسیار مهم است، اما مهم‌تر از آن ماندن در راه هدایت و حفظ خوبی‌هاست. به طوری که علاوه بر طول زندگی، خاتمه و عاقبت زندگی هم در سعادت و هدایت باشد. بسیاری از بزرگان همواره ترس از عاقبت داشته‌اند که در رأس آنها خود امیرالمؤمنین (ع) است. در زمانه ما شخصی همچون حضرت امام خمینی‌ره نمونه بارزی است که پس از آن همه مجاهدت و خدمت، باز هم نگران عاقبت به خیری خود بود.

نگرانی و توجه به عاقبت، آثار و برکت متعددی در زندگی و حفظ دین انسان دارد. لذا بسیار مهم است بدانیم این آثار چیست، چه عواملی باعث سوء عاقبت می‌شود و راه چاره آنها چیست و برای عاقبت به خیری چه کارهایی لازم است انجام دهیم.

عده بسیار زیادی بوده‌اند که پس از عمری زندگی در صراط مستقیم و عبادت خداوند طعمه دام‌های شیطان شده‌اند، لذا اهمیت بسیاری دارد که انسان به این مسأله بیندیشد و درباره آن مطالب لازم را بداند.

فهرست

جلسه 1

ضرورت نگران بودن نسبت به عاقبت به خیری و برخی آثار آن

• اهمیت مسأله نگرانی از عاقبت به خیری

○ لزوم توجه به عاقبت به خیری

§ خوب ماندن مهم تر از خوب بودن است

§ توجه حضرت امام به عاقبت به خیری

§ شب قدر، شب دعا برای عاقبت به خیری

§ نگرانی امیرالمؤمنین (ع) برای عاقبت به خیری

• ترک غرور و جلب محبت خداوند

○ لزوم تواضع در پیشگاه خداوند

○ خوف از عاقبت، آسان ترین راه جلب محبت خداوند

• برخی آثار نگرانی از عاقبت به خیری

○ 1. جلوگیری از خطر بزرگ عجب

○ 2. مهربان شدن

○ 3. افزایش محبت خدا در دل

○ 4. سلامتی در فتنه های آخرالزمان

• ابن ملجم چه بود، چه شد؟

• روضه (حالات امیرالمؤمنین (ع) در شب نوزدهم)

جلسه 2

چه کسانی دچار سوء عاقبت می‌شوند؟

• قیمتی ترین ترس و نگرانی

- معیار قیمت انسان‌ها
- گریه بر عاقبت، بهترین عبادت شب قدر
- مراتب خوف از خدا: عوامانه و عاشقانه
- ترس مطلوب: نگرانی در عین خوب بودن

• عوامل سوء عاقبت و چاره آن‌ها

- عوامل سوء عاقبت
- § 1. پنهان کردن بدی‌ها
- § 2. عدم خودسازی
- § ادّعی خوب بودن
- راه‌های چاره
- § چاره عامل اول: استغفار زیاد و اقرار به گناه
- § چاره عامل سوم: محبّت و ولایت اهل بیت (ع) و دشمنی با دشمنان آنان
- § شرمنده امام زمان (عج) هستیم
- § ادب و احترام، مایه نجات رسول ترک

جلسه 3

برخی از اسرار و راه‌های عاقبت به‌خیری

• توجه به عاقبت، راه آسیب‌زدایی از دین‌داری

- نگرانی از عاقبت، مهم‌ترین آینده‌نگری
- یأس و غرور، دو راه مهم شیطان برای انحراف
- تأثیر توجه به عاقبت بر رفع یأس و غرور

• برخی اسرار عاقبت به‌خیری

- 1. دقت در تفاوت انسان‌ها و عدم مقایسه
- 2. کمال انسان حدّ توقف ندارد

• راه‌های عاقبت به‌خیری

- 1. تقوا
- 2. عقل
- 3. گناه نکردن با نعمت
- 4. فریب نخوردن از حلم خداوند
- 5. دوستی دوستان اهل‌بیت (ع) و دشمنی با دشمنان آنها

دوری از گناه برای همیشه

(تهران - مسجد دانشگاه تهران - ماه مبارک رمضان 1387 - 25)

(جلسه)

معرفی بحث

ورع پیام مهم ماه مبارک رمضان است که حضرت رسول خدا (ص) در جواب امیر مؤمنان دادند «الورع عن محارم الله» و ورع الهی فاصله گرفتن از گناه است که این خود هم تقواست و هم مقدمه کسب فضائل دیگر است. آنچه که مانع این فضیلت می شود همان «معصیت» است که اگر بخواهیم به تقوای الهی برسیم ابتدا باید مبارزه با معصیت را آغاز کنیم. حال این راه پر فراز و نشیب است که نیاز دارد ما با مطالعه و تحقیق و شنیدن سخنان بزرگان این راه، آثار این راه، ابزار این راه را بشناسیم. ابتدا باید فکرمان و احساسمان را از ورع تغییر دهیم، فکرمان و احساسمان را نسبت به گناه عوض کنیم. زمینه های گناه، آثار گناه، مبارزه با گناه و... خود نیاز به تأمل فراوان دارد که این مجموعه از سخنرانی های استاد پناهیان شما را در این تأمل کمک می کند که ایشان ورع و معصیت را در این مجموعه به دقت و آشکافته و ایده های نویی را برای رسیدن به پاکی و ورع به خصوص در ماه رمضان جلوی پای شما قرار می دهند..

فهرست

جلسه 1

فهم درست ماه رمضان

- رابطه حکمت و پرخوری
- رابطه حکمت و شهوت
- روزه تنها عبادت عدمی
- اجتماعی کردن عبادت روزه
- محبت خدا نسبت به روزه
- امکانات ناب ماه رمضان
- حذف اولیاء الهی
- عوامانه برخورد نکردن با رمضان
- رمضان ماه سختی
- هیبت رمضان در دل مجرمین
- بالا بردن انتظار از خود در رمضان

جلسه 2

توجه به عبادت رمضان

- عادات مانع دینداری
- توجه قلبی به رمضان
- توجه در عبادت
- تمنا، از آداب روزه
- تفاوت معادلات دین و دنیا
- احساس شکر نسبت به رمضان
- تجلی شکر در رمضان
- عشق خدا به بنده

جلسه 3

رمضان ماه استغفار

- هیبت از رمضان
- دل دادن به رمضان
- احساس نسبت به رمضان
- حس توبه و حس مغفرت در رمضان
- ماه رمضان ماه حکمت
- حس توبه سپس فعل توبه
- آیه استغفار در سوره توبه

جلسه 4

ماهیت توبه

- احساس نسبت به رمضان مقدمه عمل
- حسّ ندامت در رمضان
- شتاب برای رسیدن به حس توبه
- توبه در شرایط سخت
- ترس مقدمه احساس توبه
- توبه راه جلب محبت خدا
- دشواری طلب توبه
- عظمت حس توبه
- معنای آیه رؤیت عمل
- اثر پشیمانی در قلب
- احساس تأسف در توبه
- اطمینان به خدا در توبه

جلسه 5

احساسات دینی

- احساس نسبت به رمضان
- اهمیت یک حس خوب
- پرورش احساسات با دینداری
- عالم دینداری عالم کشف احساسات گمشده
- کثرت احساسات دینی
- حس خداپرستی
- حس صحیح هنگام توبه
- بهترین گناه کاران؛ توایین
- بخشندگی خدا
- معنای حسرت
- حسرت و طمع در توبه

جلسه 6

حسّ محوری ورع

- بهترین کار در ماه مبارک رمضان
- وظیفه عبودیت
- حس ورع حس محوری
- تعریف ورع
- ورع، فاصله گرفتن از گناه
- معرفی حس ورع
- عمل بدون ورع
- نتایج حس ورع
- درخواست ورع برای شیعیان

جلسه 7

اهمیت حسّ ورع

- شیرینی حسّ ورع
- ورع، فاصله گرفتن از گناه
- ترک صغیره برای دفع کبیره
- ورع، اساس ایمان
- علت حسابرسی در قیامت
- اهل ورع اهل بهشت
- سختی ورع
- انگیزه برای ورع

جلسه 8

تفاوت کارهای بد با گناهان

- شکاف بین ما و فرهنگ دینی
- کارهای بد و گناه
- نهی از گناه یا نهی از کار بد
- حس توبه در رمضان
- نکردن کار بد مهمتر از کار خوب کردن
- فطری بودن اجتناب از گناه
- اعتماد به خدا

جلسه 9

ورع؛ فاصله زیاد با گناه است

- حس‌های سطحی و ابتدایی
- به دنبال حس معنوی بودن
- ورع، کل دین
- فاصله فراوان از گناه
- ایجاد حسّ ورع
- طبیعی بودن عدم فهم فلسفه گناه

جلسه 10

اهمیت درک فلسفه خلقت

- فهم بدی گناه
- اهمیت فلسفه آفرینش
- گریه‌های عارفانه
- امید به ثواب الهی

جلسه 11

نگاه ما به کلمه «گناه»

- اصلاح نگرش درباره گناه
- اشتباهات غیر قابل جبران
- وحشت از کلمه گناه
- قناعت خدا به کم از بنده
- ایمان نه صرف وجدان
- گناه صغیره مقدمه کبیره
- آثار گناه در آخرت
- انگیزه ترک گناه
- علت خلق ما در دنیا
- اشتیاق به وصال الهی

جلسه 12

شناخت دنیا لازم برای ترک گناه

- انگیزه‌های لازم برای ترک گناه
- درک فلسفه خلقت
- معنای حقیقی گناه
- انواع محدودیت‌ها در دنیا
- با دنیا به منفعت نمی‌توان رسید
- لزوم شناخت دنیا برای ترک گناه

جلسه 13

مضرات گناه

- احساس شوق به خدا
- راه کسب ورع
- وحشت از نام گناه
- عدم امکان گناه در دنیا!!
- گناه وسیله نیست
- ضررهای کلی و جزئی گناه
- دستور خدا انگیزه ترک گناه

جلسه 14

ایستادن در مقابل گناه

- انگیزه ترک گناه
- راه انگیزه‌سازی ترک گناه
- مردانه ایستادن در مقابل گناه
- سرکشی نفس
- لذت نفس در کارهای خوب
- لذت از عبادت ثمره ترک گناه

جلسه 15

فوائد ترک گناه

- سختی ترک گناه
- فوائد ترک گناه
- خطرات محیط روح
- کوچک شمردن گناه
- خطر زیاد گناه کوچک

جلسه 16

گناهان بزرگ و کوچک

- ترک گناه تجارت سودمند با خدا
- تفاوت گناهان با تفاوت فضاها
- پرهیز از تنبلی
- خطر رضایت به وضع موجود
- گناهان بزرگ و کوچک با تفاوت شرائط

جلسه 17

حس محبت به خدا

- ایجاد موانع برای گناه
- کوچک نشمردن گناه
- نگاه به گناه با نافرمانی خدا
- دلتنگی محبت خدا
- حس عجیب محبت به خدا
- دوستی‌های خدایی و غیر خدایی
- معنای قرب به خدا

جلسه 18

انگیزه ترک گناه با دیدن فاعل گناه

- چون فاعل گناه دشمنان خداوند پس ...
- زشتی گناه نزد مؤمن
- ترک گناه با دیدن فاعل گناه
- دشمنی با دشمنان خدا انگیزه رسیدن به خدا
- راحتی تنفر از آدمهای بد
- تأثیرات خوب «روضه»

جلسه 19

گناه مانع بلند همتی

- قدرشناسی روز قدر
- افضل الاعمال الورع
- ایجاد انگیزه ورع
- همت بلند
- گناه مانع بلند همتی
- دین انسان بلند همت می خواهد
- معنای عفت

جلسه 20

یاد مرگ مانع گناه

- نگاه نکردن به شیرینی گناه
- عدم فراموشی مرگ
- عدم وحشت از مرگ
- ایجاد رابطه با مرگ
- شیرینی باطن مرگ
- نزدیک دیدن مرگ
- مراقبت از لذت عبادت

جلسه 21

مستی‌های انسان

- آثار گناه در شخصیت انسان
- مستی گناه
- آثار مستی گناه
- استغفار راه خروج از مستی
- انواع مستی
 - مستی گناه
 - مستی جوانی
 - مستی مرگ
 - مستی دوری از خدا
- گناه برای کنجکاوی

جلسه 22

عوامل ترک گناه

- بدیهی شدن آثار بد گناه
- عقل ضدّ گناه
- رهایی از دنیا حرکت بسوی محبوب
- محبّت اولیاء خدا عامل ترک گناه
- رابطهٔ عبد و مولا
- محبّت باعث ترک گناه

جلسه 23

زمینه‌های علمی و عملی گناه

- عملیاتی‌های کاربردی ترک گناه
- فرار از زمینه گناه‌ها
- فرار از زمینه‌های علمی گناه‌ها
- آزادی خیال باعث گناه
- لذت کاذب گناه
- آشنایی با آثار سوء گناه
- شناخت ریشه‌های گناه در خویشتن
- مهارت‌های دینداری
- هوشمندی از مهارت دینداری
- گمان به نفس

جلسه 24

محبت خدا به اهل گناه

- به دنبال نگاه خوب بودن
- اصرار خدا برای گناه نکردن
- تهدیدهای خدا عین محبت است
- محبت خدا به اهل معصیت
- گناه ضربه به خویش است
- اهمیت تبلیغات دینی نه صرف تأثیرگذاری
- قدرشناسی ماه رمضان

جلسه 25

مبارزه با گناه سپس کشش الهی

- ابتدا کوشش سپس کشش
- مبارزه مقدمه حرکت به سوی الله
- محبت به ماه رمضان
- عشق به خدا بعد از تخلیه
- اول دفع محبت دنیا سپس کسب محبت خدا

مبارزه با حب النفس

(تهران - دانشگاه صنعتی شریف - اعتکاف - ماه رجب 88 - 1)

(جلسه)

معرفی بحث

کسی که در فضای دین داری قرار می‌گیرد، باید این را مد نظر قرار بدهد که این دین با منِ او دشمن است، با او دشمن نیست، اشتباهی که خیلی‌ها می‌کنند، خصوصاً در آغاز سن تکلیف، در یک فضای غبارآلود تلقیشان از دین این می‌شود که دین با آن‌ها دشمن است. در طول تاریخ این سوء تفاهم برای خیلی‌ها پیش آمده، اما طبیعی است که دین با ما دشمن نیست، دین با منِ ما دشمن است و اصلاً بنای سازش هم ندارد.

کسی که می‌خواهد در فضای دین تنفس بکند، باید این بنا را برای خودش بگذارد که باید با منِ خودش مبارزه کند. بنا را بگذاریم بر اینکه زندگی و مقدراتش به گونه‌ای خواهد چرخید که با منِ ما مبارزه کند. به همین دلیل مشکلات پیش می‌آید... زندگی هم چرخشش برای ما برای زدن این من است...

دنیا بنایش بر مخالفت با نفس انسان است. تمام شیرینی‌هایی که دنیا برایت می‌چشانند، برای یک تلخی‌ای است که باید به تو بچشانند، این سنت خداست. اگر فضای دنیا را علیه منِ خودت نبینی، محال است با خدا رفیق بشوی... اولش این است که تو باید خودت را بشناسی... دین را بشناسی، دین بنایش این

است که مدیریت بکند، مبارزه با من تو را. دنیا هم بنایش بر این است... خدا مشکلات را برطرف نمی‌کند، خدا مشکلات را مدیریت می‌کند.

چگونه با من خودمان مبارزه کنیم؟ با چه روشی؟ نتایج قیام علیه من چیست؟ چه آثار و برکاتی دارد؟ ولایت چگونه با عنایت‌ها درگیر می‌شود؟... مطالعه و دقت در این بحث را به تمام کسانی که می‌خواهند معنویت را در زندگی بچشند، توصیه می‌کنیم.

فهرست

- مبارزه با حب نفس، یکی از ویژگی‌های دین
 - دین دشمن من، نه دشمن ما
- دشمنی اولین احکام دین با من ما
- مبنای تمدن غرب و دین درباره من
 - معنویت خودخواهانه در غرب
- فلسفه مشکلات در زندگی، مبارزه با من
 - خیال‌پردازی ممنوع
- عدم تغییر سنت‌های خدا با مثبت‌نگری
- حداقل زندگی و بندگی با دشمنی با من
 - یک ترفند برای برخورد با دنیا
- بنای دنیا بر مخالفت با نفس انسان
 - دنیا، دار بلا
- چشیدن معنویت با درک دشمنی دنیا با من ما
- مدیریت مشکلات توسط خدا

- بالا بردن دقت در درگیری با مَنْ
- مبارزه با مَنْ در سیره آقای بهجت (ره)
- جشن پتوی نفس
- پیچیدگی مبارزه با نفس
- استغفار یک اقدام مؤثر علیه نفس
 - نتایج استغفار
- نتایج قیام علیه مَنْ خود
 - آزادی فکر
 - منیت، مانع فهم درست عقل
- امیرالمؤمنین علی (ع) محک مَنْ انسانها
- ولایت قانون غیر مکتوب ضد مَنْ آدمها
 - ولایت قانون سیال
 - درگیری ولایت با عنایتها
- دست برداشتن از مَنْ با اباعبدالله الحسین (ع)
- راز مظلومیت اهل بیت (ع) در تربیت ما
- شهید آدم را بی مَنْ می کند
- استغفار و روضه؛ دو راه برای مبارزه با مَنْ

مبارزه با فرهنگ راحت طلبی

(تهران، دانشگاه امام صادق (ع)، 1 جلسه)

معرفی بحث

فرهنگ برای جامعه مانند اخلاق برای فرد است. اگر کار صحیح و پسندیده‌ای به فرهنگ جامعه تبدیل شود، به سهولت و بدون تلاش مورد توجه و عمل کردن قرار می‌گیرد و نتایج مثبت آن برای همگان خواهد بود. فرهنگ جامعه دارای ابعاد و آثار بسیار بیشتری نسبت به اخلاق فردی است و به همین دلیل دارای ثواب و عقاب بیشتری خواهد بود. یکی از فرهنگ‌های غلط در جامعه ما فرهنگ راحت‌طلبی است که به عنوان یکی از مصادیق مهم حب دنیا، همواره مورد نکوهش بوده است. استاد پناهیان در این جلسه به تبیین بیشتر فرهنگ راحت‌طلبی و ضرورت مبارزه با آن پرداخته و سیره بزرگان و خوبان را در این مورد بررسی نموده‌اند.

فهرست

- مبارزه با فرهنگ راحت طلبی
- اهمیت ویژه فرهنگ جامعه
- ضرورت مراقبت از فرهنگ جامعه
- راحت طلبی؛ فرهنگی اشتباه ولی فراگیر
- مبارزه با راحت طلبی در سیره اهل بیت (ع)
- مبارزه با راحت طلبی در سیره بزرگان
- رزمندگان و مبارزه با فرهنگ راحت طلبی
- راه‌های مبارزه با فرهنگ راحت طلبی

راحت طلبی

(هیئت محبین حضرت زهرا (س)، محرم 88 – 10 جلسه)

معرفی بحث

یکی از بهترین اثرهای حضور در مجلس اباعبدالله الحسین (ع) در انسان این است که انسان بتواند دل از دنیا ببرد. مشکل اصلی قاتلین امام حسین (ع) این بود که عبد دنیا بودند. بهترین اثری که آدم در مواجهه با شهید می‌پذیرد، دل کردن از دنیاست.

یکی از جاهایی که انسان مشکل دارد در دل از دنیا بریدن حبّ الراحة هست. حبّ الراحة یکی از شعب حبّ الدنياست، منتهی آبرومند است؛ خیلی وجیه است؛ به این سادگی شما با آن در نمی‌افتی، معمولاً کسی با آن مقابله نمی‌کند. . . * یکی از اثرات از بین بردن حبّ راحت این است که انسان دیگر ناراحت نمی‌شود انسان تحملش، بردباریش افزایش پیدا می‌کند. . . ** راحتی مؤمن در دنیا محال است. راحتی در دنیا محال است اصلاً خودت هم طرفش نرو. چرا صدقه می‌دهند بعضی‌ها؟ یک چیزی از دنیای خودت بکن بده. . . * از نظر روانی انسان بدجوری برای خودش حق قائل می‌شود. بعد وقتی حق قائل شد و به دست نیورد، با خدا درمی‌افتد، با خلق خدا درمی‌افتد و الی آخر. راحت طلبی یک فرهنگ عجیبی است! خیلی فرهنگ بدی است

حبّ راحت یک میل برجسته انسانی است منتهی باید تربیتش کرد جهتش داد این را این میوه را در کدام سرزمین آدم به دست بیاورد؟ این نهال را در کدام سرزمین آدم بکارد؟ حبّ راحت ریشه‌اش چیز خوبی است منتهی بین پاسخش کجاست...

فهرست

جلسه 1

دل بریدن از دنیا، کلیدی‌ترین اثر محرم

- دل بریدن از دنیا، یکی از کلیدی‌ترین اثرهای محرم
- دل بریدن از دنیا، اثر سازمانی شنیدن خبر شهید
- حب‌الراحه، یکی از شعب حب‌الدنیا
- افزایش تحمل و بردباری، اثر از بین بردن حب راحت
- آگاهی‌های تهذیب‌کننده نفس
- راه از بین بردن حب‌الراحه، از بیان امام صادق (ع)
- عاشورا یک کلاس اخلاق است
- روضه مسلم بن عقیل (ع)

جلسه 2

سازندگی دشواری‌ها

- نگاه به شهادت و شهید، حب‌الدنیا را ضعیف می‌کند
- تفاوت میان انواع دل بریدن از دنیا
- ضرررسانی راحتی‌ها به انسان، یک قاعده کلی است
- قبول دشواری‌ها در دنیا، مایهٔ شکرگزاری از نعمت‌ها
- راحت‌طلبی با علم، توسعه و فناوری مخالفت دارد
- راحت‌طلبی مردم، موجب قتل اباعبدالله (ع)
- روضه کربلا

جلسه 3

معایب راحتی

- شناخت دنیا مایه آرامش
- زشتی مقایسه
- گزاره راحتی در دنیا خلق نشده است
- تفکر، راه رسیدن به معرفت نفس
- معایب راحتی
- علت برخی راحتی‌ها و گرفتاری‌ها
- لزوم آگاهی از قواعد و اسباب کسب راحتی
- لقاءالله، راحتی حقیقی
- ناراحتی‌ها دو گونه هستند
- ظرفیت بالا ناراحتی‌های تعالی بخش را افزون می‌کند
- روضه حضرت رقیه (س)

جلسه 4

راحت طلبی مانع شکرگزاری و بندگی

- تبدیل شدن علاقه به قائل شدن حق برای خود
- عدم ارتباط رشد و رفاه با افزایش رضایتمندی مردم
- مقایسه سطح توقع مردم در ایران با برخی کشورها
- انتقاد از صدا و سیما
- عدم توجه مسؤولین به توانمندی‌ها و داشته‌های خودی
- دو عامل کم‌رنگی دین در جامعه
- راحت طلبی، مانع شکرگزاری و بندگی خداوند
- دو خواسته خداوند از بندگان
 - 1. شکر نعمت‌ها
 - 2. عذرخواهی از گناهان
- تأثیر انگیزه در تحمل دشواری‌ها
- روضه اصحاب

جلسه 5

ابعاد تربیتی حب‌الراحه

- وجود ریشه خوب در همه تقاضاهای وجود انسان
- پاسخ میل حبّ راحت
- اهمیت پیوند صحیح گرایش‌ها
- لذت نبردن از آیات بهشت، ثمره راحت‌طلبی نامعقول در دنیا
- تأثیر نیات در نیل به اهداف
- راه‌های رسیدن به راحتی روح
- روضه عبدالله بن حسن (ع)

جلسه 6

عوامل راحتی

- قیامت، جایگاه ارضای حب راحت
- عوامل راحتی در کلام امام صادق (ع)
- اهمیت مسأله تفکر
- روح پاکیزه، راحتی نابجا طلب نمی کند
- روضه حضرت قاسم بن الحسن (ع)

جلسه 7

راه رسیدن به راحتی

- وجیه بودن حب الراحة، مایه خطرناکی آن
- کمترین اثر مبارزه با راحت جویی‌ها دوری از بدخلقی و افسردگی
- راه ظریف مقابله با راحتی غیر معقول توجه به غربت مؤمن در دنیا
- بیان عظمت امام خمینی (ره)
- راه رسیدن به راحتی
- دست کشی از تمنیات نفس، سبب احساس راحتی در مؤمن
- سهل‌گیری نسبت به از دست داده‌ها، منزل اول در عاشقی
- روضه حضرت علی اصغر (ع)

جلسه 8

خیال‌پردازی برای رسیدن به راحتی، ممنوع

- پیچیدگی مبارزه با حب‌الراحه به خاطر وجیه و فراگیر بودن آن
- خیال‌پردازی برای رسیدن به راحتی، ممنوع
- بنای داشتن راحتی در دنیا نداشته باشیم
- زهد در دنیا بالاترین راحت در دنیا
- برای راحتی خودمان دیگران را اذیت نکنیم
- روضه حضرت علی اکبر (ع)

جلسه 9

آثار بد حب الراحه

- آثار بد حب الراحه
- مبنای ما در لزوم جدایی از راحت طلبی
- تحولات اجتماعی، مبتنی بر تحولات فرهنگی
- سیستم بدن‌ها زهد را اقتضا می‌کند
- زندگی متجملانه، زندگی احمقانه است
- روح و راحت در رضا و یقین، هم و غم در شک و نارضایتی از خداوند
- اوج مقام ابا الفضل (ع) به سبب رضایت او به رضای حق
- روضه حضرت عباس (ع)

جلسه 10

خطر فاصله گرفتن از سیاست به خاطر راحت طلبی

- فواید راحت طلبی
- راحت طلبی استارت زندگی انسان است، نه حرکت آن
- زیبایی و شکوه فرار از راحت طلبی
- راحت طلبی مردم کوفه، عامل ایجاد کربلا
- اصلی ترین حرف ما در محرم حسین (ع) کشته مردم، نه حکومت
- دشمن با جبهه حق مربوط به دل آدم‌هاست، نه تبلیغات
- قدرت تشخیص حق در شیعیان
- بهترین راحتی در یأس از مردم
- خطر فاصله گرفتن از سیاست به خاطر راحت طلبی
- روضه اباعبدالله (ع)

طغیان، اولین شکوه خدا از انسان

(بیت الزهرا (س)، دهه اول صفر، سال 90، 5 جلسه)

معرفی بحث

در اولین آیاتی که بر پیامبر اکرم (ص) (در سوره مبارکه علق) نازل می‌شود، بلافاصله پس از دستور به خواندن از طغیان انسان سخن به میان می‌آید، و نیز هنگامی که خداوند موسی (ع) را به سوی فرعون می‌فرستد می‌فرماید « اذهب الی فرعون إنه طغی » برو به سوی فرعون چرا که او طغیان کرده‌است. بنابراین طغیان خطر بسیار بزرگی است که انسان‌ها را تهدید می‌کند و مقابله با آن از اهداف مهم و اولیه رسالت انبیاء (ع) می‌باشد. گمان نشود که فقط گردن‌کشی فرعون طغیان است بلکه هر گناهی هر چند کوچک طغیان در برابر خداست. قرآن کریم علت طغیان را استغناء (احساس بی‌نیاز بودن از خدا) معرفی می‌کند. بسیاری از ما اگر چه در مقام عقیده و بیان خود را محتاج خداوند می‌دانیم اما در مقام عمل به گونه‌ای رفتار می‌کنیم که گویی از خدا بی‌نیازیم و تنها در مواقع گرفتاری و مشکلات به نیاز خود به خدا پی می‌بریم.

چگونه می‌توان با این حس خطرناک برخورد کرد؟ چه عواقبی در انتظار کسانی است که چنین حسی دارند؟ دارایی‌ها و میل به داشتن را چگونه باید مدیریت کرد تا از خطرات محفوظ مانده، به اهداف عالی و مقاصد بلند برسیم؟ استاد پناهیان در این چند جلسه با بررسی موضوع طغیان و استغناء راه کارهای عملی مفیدی برای این مساله ارائه می‌دهند.

فهرست

جلسه 1

استغناء و راه‌های رفع آن

- مقابله با استغناء و طغیان، از اهداف اصلی انبیاء
- مراتب و معنای استغناء و طغیان
- حب دنیا و گناه، اثر استغناء و طغیان
- راه‌های رفع استغناء
 - 1- بلا
 - 2- بصیرت عمیق
 - 3- مصائب امام حسین (ع)
- روضه حضرت عباس (ع)
- روضه زینب کبری (س)

جلسه 2

راه اصلی رفع استغناء

- استغناء، قطع کننده رابطه ما با خدا
- رفع استغناء
 - راه فرعی: استفاده از نیازهای جزئی، برای رابطه با خدا
 - راه اصلی: اصرار بر پذیرش عمل و نگرانی از پذیرش
 - اهمیت تعقیبات نماز
- ضرورت استغناء از غیر خدا
- روضه حضرت زینب (س)

جلسه 3

اهمیت داشتن احساس نیاز به خدا

- مشکل اصلی، نبود احساس نیاز به خدا
- عوارض عدم احساس نیاز به خدا
 - قطع رابطه با خدا با نبود احساس نیاز به خدا
 - نبود احساس نیاز به خدا، ریشه دنیا گرایی
- احساس نیاز به خدا، منشأ شکوفایی و لذت
- روضه حضرت رقیه (س)

جلسه 4

عواقب استغناء در عبادت

- مرور مطالب گذشته
- عجب، اثر استغناء در عبادت
- برخی آثار عجب
 - 1- مجازات سریع
 - 2- از کار افتادن عقل
- اثر محبت اهل بیت (ع) در افزایش فهم
- روضه حضرت زینب (س)

جلسه 5

بر خورد درست با تقاضای «داشتن»

- داشتن و استغناء
- آرزوی «داشتن» و استغناء
- راه‌های برخورد با تقاضای «داشتن»
 - راه نادرست، سرکوب
 - راه‌های درست
 - راه‌های فرعی

§ 1. داشتن هر چیز مساوی نداشتن چیزهای دیگر است

§ 2. دنیا محل انتخاب برای آخرت است

§ 3. نگاه به ندارها

○ راه اصلی، تقاضا برای داشتن خدا

طغیان

(مشهد مقدس - هیئت علمدار - رمضان 86)

معرفی بحث

احساس استغناء و بی‌نیازی، از شایع‌ترین و در عین حال پرضررترین احساس‌هایی است که در میان اکثر ما انسان‌ها به وجود می‌آید. به حدی که فلسفه بسیاری از بلاهای مادی و معنوی که از سوی خداوند متعال بر ما نازل می‌شود، برطرف کردن همین احساس است. اگر این احساس را به خوبی بشناسیم و راه‌های کنترل آن را یاد بگیریم و به کار بندیم، خودمان را از بخش عمده‌ای از بلاها مادی و معنوی نجات داده‌ایم. یا خودت باید این حس را کنترل کنی، یا خدا با بلا آن را کنترل می‌کند. این سنت خدا است. یا باید بلا بیاید جلوی طغیان را بگیرد یا با محبت یک شب راه صد ساله را طی کرد. اثر قرآن و روضه سیدالشهداء در رفع طغیان چگونه است؟...

فهرست

- اهمیت فوق‌العاده آیه 6 و 7 سوره «علق»
 - فلسفه سختی‌های دنیا در ارتباط با آیه فوق
 - طغیان ثمره استغنا
 - چرا خداوند توفیق عبادت را از مؤمن می‌گیرد و مؤمن مبتلی به انجام گناه می‌شود؟
 - ابزار خداوند برای جلوگیری از طغیان بندگان؟
- 1. گرفتاری و بلا

○ 2. گناه

● ابزار ما برای مبارزه با طغیان خودمان؟

○ 1. معرفت

○ 2. محبت

● اثر قرآن در رفع طغیان

● اثر روضه سیدالشهداء در رفع طغیان

مکائد ابلیس

(قم - هیئت محبین اهل بیت (ع) - محرم 88 - 9 جلسه)

معرفی بحث

ما در هر حادثه تلخی که برای یک فرد یا یک جامعه به ویژه مؤمنین پیش می‌آید، در هر امتحانی اگر کسی شکست می‌خورد یا جامعه‌ای شکست می‌خورد در امتحانات الهی، همیشه باید دست شیطان را در کار ببینیم. اساساً حضور شیطان، حضور ابلیس و ایادی و فرزندان و سربازانش در زندگی انسان، یک حضور دائمی، پُررنگ و مؤثر است... * حضور ابلیس در زندگی ما جدی است. ما داریم با شیطان زندگی می‌کنیم. شیطان دارد با ما زندگی می‌کند. بعد از خداوند متعال که «أَقْرَبُ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ» است، نزدیک‌تر از رگ گردن است به ما، موجود دیگر غیرنازینی که به ما بسیار نزدیک است، شیطان است یکی از راه‌های توجه به عالم غیب و تقویت باور غیب و اینکه همه دنیا همین چیزی نیست که ما می‌بینیم، توجه به مسأله شیطان است... * ترندهای شیطان را هر کی شناسد خیلی زمین می‌خورد... ما چقدر با شیطان دشمن هستیم. چقدر احساس عداوت می‌کنیم. ببینید؟! کسانی که شکی از پروردگار عالم، از معارف حقّه، از این مسیر ناب و نورانی امیرالمؤمنین علی (ع) در دلشان باشد شیطان بر روی آنها تأثیر می‌گذارد تا اینکه این تأثیر درجه اش بالا می‌رود و به تبعیت از او می‌انجامد آنجاست که شیطان بر او تسلط پیدا خواهد کرد... * دوستان اهل بیت مقصود اصلی

دام های شیطان هستند و بیشترین زحمت شیطان مال بچه شیعه هاست... *
بیشترین تلاش شیطان در دو جاست: به هنگام مرگ و در آخر الزمان . نقش
شیطان در هنگام ظهور چیست؟. * تا کتیک های برخورد با حزب شیطان
چیست؟ شیطان از هر کسی متناسب با اندازه اش استفاده می کند ... شما
دست شیطان را در سازماندهی های عظیم می توانید ببینید... * چگونه
فریب های شیطان را بشناسیم و عکس العمل هایش را تشخیص بدهیم؟ تصور
اینکه یک شیطانی در درونمان هست انسان را متحول می کند، شناخت انواع
عملکردها و ترفندهای شیطان... * برای از بین بردن طرح های دراز مدت
ابلیس چه کاری بایستی انجام بدهیم؟. . . * زیاد رفتن در خانه اهل بیت (ع)
مطمئن ترین راه برای نابودی ابلیس و نقش برآب کردن نقشه های شیطان
است.

فهرست

جلسه 1

لزوم توجه به نقش شیطان

- توجه به نقش شیطان، نتیجه تعالیم قرآن و اهل بیت (ع)
 - زندگی شیطان با ما
- آگاهی شیطان از سنت‌های خدا
- شیطان و درخواست امکانات
- درخواست‌های شیطان
 - 1. فرزند به تعداد انسان‌ها
 - 2. نفوذ در روح انسان‌ها
- توجه به نقش شیطان در زندگی و جزئیات رفتارها
- تقویت غیب‌باوری در سایه توجه به مسأله شیطان
- نقش شیطان در کربلا
- لزوم شناخت ترفندهای شیطان
- به دل داشتن کینه شیطان
- نقش شیطان در ظهور
- روضه حضرت مسلم (ع)

جلسه 2

حضور شیطان در زندگی انسان

- حضور مداوم شیطان در زندگی انسان
 - رونق گرفتن توجه به شیطان در محرم و عاشورا
 - شیوه عملکرد ابلیس
 - تحریک ساده و جزئی
 - داستان جاسوس لهستانی
 - شیوه اثرگذاری شیطان
 - ذره ذره اثر می گذارد
 - باطل را مثل حق جلوه می دهد
 - دنیا شرایط فریب دادن انسان را دارد
 - دوستان اهل بیت مقصود اصلی دام های شیطان
 - چرا شیطان با شیعیان کار دارد؟
 - شیطان به پیروانش خشوع در عبادت می دهد
 - عملکرد پیچیده شیطان
 - بیشترین تلاش شیطان
 - 1. هنگام مرگ
- § براءت شیطان از پیروانش
- § چرا شیطان در آخرین لحظه ایمان آدم را می گیرد؟
- 2. در آخر الزمان

§ بیشترین ریزش شیعیان در آخرالزمان است

• لزوم معرفت پیدا کردن نسبت به شیطان

○ 1. در خطبه غدیر پیامبر اکرم (ص)

§ ابلیس با یک گناه ساقط شد

○ 2. در خطبه قاصعه امیرالمؤمنین (ع)

§ این گونه دعا کنیم

§ معنای عبرت

• امکانات خواستن شیطان

○ 1. تسلط بر فرزندان آدم

○ 2. نیرو به تعداد انسانها

○ 3. استقرار در سینه مؤمنین

• قسم ابلیس

• اشک بر ابا عبدالله (ع) آفت زده نمی شود

• روزه ورودیه

جلسه 3

شک سر آغاز نفوذ شیطان

- شیطان روی چه کسانی اثر می‌گذارد؟
 - الف. کسانی که در دلشان شک است
 - شک جای رخنه شیطان است
 - ب. کسانی که در دلشان مرض هست
 - ج. کسانی که قساوت قلب دارند
- حاضر به شک‌ها ضعیف‌الایمان هستند
- ضعیف‌الایمان‌ها همه سربازان جبهه کفر هستند
- غربال دو بار بناست محکم تکان بخورد
 - 1. زمان اباعبدالله الحسین (ع)
 - 2. زمان امام مهدی (عج)
- چه کنیم شک در وجودمان باقی نماند؟
 - 1. استغفار و ترک بدی‌ها
 - § استغفار تواضع در برابر خداست
 - 2. کارهای خوب زیاد انجام بدهیم
 - § فرهنگ کار خوب کردن فراموش کردن آن است
 - § انجام کارهای خوب سنگین
 - 3. دوست داشتن خوب‌ها

§ در دلت نسبت به کسی تکبر نداشته باش

§ محبت خوبان

§ علاقه به علی ابن ابی طالب (ع) ملاک شناخت مؤمن از منافق

○ 4. مهر بدها در دلت نباشد

● چهار عمل اصلی برای دفع شک در دل

○ الف. عذرخواهی از تمام بدی‌ها

○ ب. افزایش خودکم‌بینی در محضر حضرت حق

○ ج. دوست نداشتن بدها

○ د. دوست داشتن خوب‌ها

● شرط تأثیرگذاری چهار عمل اصلی

○ هوا خوب باشد (دل سخت نباشید)

○ دل رحمی

● شاخص‌های دل رحمی چیست؟

○ شرکت در جلسه روضه اهل بیت (ع)

● روضه حضرت رقیه (س)

جلسه 4

نقش‌های شیطان

• جدی گرفتن شیطان

- باید با روش‌هایش آشنا شویم
- عداوتش را در دل پیورورانیم

• نقش‌های شیطان

- نقش هماهنگ‌کننده شیطان

§ شیطان، هماهنگ‌کننده باطنی

§ نهی امام صادق (ع) از حضور در جمع مخالفان ولایت

§ شیطان هنگام هر کار خوبی به سراغمان می‌آید

§ عداوت یکی از کارکردهای مهم شیطان

- دشمنی بدون دلیل

§ مردم کوفه یک حرف منطقی نداشتند

§ شیطان دلیل منطقی برای انحراف انسان در هیچ مرحله‌ای ندارد

§ هماهنگی جهان استکبار علیه ایران با شیطان است

- نتیجه‌گیری

§ 1. شیطان دشمنان حق را هماهنگ می‌کند

§ 2. این‌ها هیچ دلیل منطقی‌ای ندارند

- تبری شیطان از پیروانش

• تاکتیک برخورد با حزب شیطان

○ صبر

§ خستگی، دلیل تحمیل صلح بر امیرالمؤمنین (ع)

§ اتحاد دشمنان جدی نیست

§ بی‌منطقی در فتنه‌های اخیر

§ نمونه‌هایی از دشمنی بی‌دلیل

§ ماجرای جنگ جمل و طلحه و زبیر

§ بهانه‌های عمر سعد در برابر امام حسین (ع)

• شیطان از هر کسی متناسب با اندازه‌اش استفاده می‌کند

○ دست شیطان در سازماندهی‌های عظیم

○ استفاده شیطان از هر چیزی

• پناه بردن به خدا از شیطان

○ کسی که مغرور شود، خدا رهایش می‌کند

○ نتیجه بی‌مهری به فاطمه زهرا (س)

• احترام به حضرت زهرا (س) ملاک عاقبت به خیری

○ احترام حرّ به حضرت زهرا (س)

• روزه حرّ (ع)

جلسه 5

راه‌های فریب شیطان

• مروری بر بحث‌های گذشته

○ عملکرد شیطان در کلام پیامبر اکرم (ص)

§ هماهنگ کننده

§ کید شیطان ضعیف است

§ انتقاد به سریال «اغما»

○ غفلت ما خطر شیطان را بزرگ می کند

• فریب‌های شیطان

○ 1. تأخیر در کار خیر و تعجیب در کار شرّ

○ 2. در انسان عجله و شتاب ایجاد می کند

§ پیامد عجله کردن

§ تعجیل در خوبی‌ها و تأخیر در بدی‌ها در برابر شیطان

• تشخیص عکس‌العمل شیطان

○ لزوم استفاده از تفکر و حدس در شناخت حيله شیطان

○ نکته‌ای از خاطرات مستر همفر

§ بدل‌سازی برای شخصیت‌ها و حدس زدن عکس‌العمل آن‌ها

○ بین شیطان در چنین موقعیت‌هایی چه می کند

• نمونه‌هایی از تلاش‌ها برای نابودی انقلاب

- اشاره به روایت تکان‌دهنده امام رضا(ع)
- خاطره گریه برای امام حسین و گرفتن خبر از **BBC**
- پخش روضه از تلویزیون آمریکا
- غرور و تمسخر ممنوع
- تدبیر امام حسین(ع)
- روضه عبدالله بن حسن(ع)

جلسه 6

شیوه‌های عملکرد شیطان در کلام رسول گرامی اسلام و آیات قرآن

• شیطان، مسأله اصلی در حیات بشر

- دستور خدا با او دشمنی کنید
- حس مبارزه با شیطان
- تصور اینکه همیشه یک شیطانی در درونمان هست، انسان را متحول می‌کند
- مواظبت از شیطان، یک مواظبت درونی و دائمی

• عملکرد شیطان در کلام پیامبر اکرم (ص)

- از ما غفلت نمی‌کند
- § غفلت از شیطان، یک امر رایج
- § راه فرار از غفلت فاصله گرفتن از تنبلی روحی
- § تمرین برای فرار از خستگی
- § غفران و بخشش خدا، کمک ما در مقابله با شیطان
- احساس امنیت از عذاب الهی
- احساس ترس از غیر خدا
- § ترس از فقر
- § نگرانی نسبت به آینده

§ نگرانی نسبت به آینده، علت انحراف حضرت آدم(ع)

● شیطان برای کسی که غفلت دارد، موجود خطرناکی است

○ خدا و ائمه هدی خیلی به ما علاقه دارند

○ علاقه ستون حنانه به پیامبر(ص)

○ توجه به نعمت‌هایی که خدا در بهشت به مؤمنین می‌دهد

● توجه به عملکردهای شیطان

○ 1. نگرانی از آینده

○ 2. تشجیع به کار بد

○ نحوه تشجیع شیطان به کار بد

§ الف. به رخ کشیدن باقی گناه کاران

§ ب. بعداً توبه می‌کنی (تسویف)

§ ج. کوچک نشان دادن گناه

§ د. نگرانی از آینده

§ هـ. حق دادن به انسان در انجام دادن کار بد

○ 3. القای تنبلی به وقت همت برای کارهای خوب

○ 4. فکر و ذهن ما را مشغول شهوات می‌کند

§ شهوات یعنی شیرینی‌های دنیا

§ نگاه نکردن به شیرینی دنیا برای بیشتر لذت بردن از دنیا

● وعده دروغ به انسان می‌دهد

● القای آرزو و ناامیدی می‌کند

• انواع مکائد شیطان در آیات قرآن

- 1. حسرت نسبت به گذشته
- 2. حرص نسبت به الآن
- § الف. حرص در وضعیت مثبت
- § ب. حرص در وضعیت منفی
- 3. نگرانی نسبت به آینده
- 4. حسادت نسبت به دیگران

• عملکرد شیطان

- عملکرد شیطان در ارتباط با دیگران
- § 1. فکر در مورد دیگران
- § 2. مقایسه
- § 3. حسادت
- § 4. عداوت
- ترندهای شیطان را با نوشتن فیلم نامه، برای خود حدس بزنید
- خاطره از مقام معظم رهبری
- با ابلیس به زندگی خودمان نگاه کنیم
- لجبازی با ابلیس

• ترندهای شیطان

- 1. از راه غرور وارد می شود
- 2. از راه دوستی وارد می شود

§ شیطان آن قدر دوستی می کند تا دیگر حسش نکنی

§ برنامه درازمدت شیطان برای ما

• استغفار

○ ویژگی استغفار جامع، جدی، عمیق

○ دشمن گرفتن شیطان یعنی چه؟

§ عمل بر خلاف رأی او و شکستن خود

• شیطان کارش دشمنی انداختن است

○ از بین بردن زمینه عداوت با توجه و تمسک به اهل بیت (ع)

○ چگونه محبت به اهل بیت، محبت ما را نسبت به دوستانمان افزایش

می دهد؟

○ ابلیس از تفرقه خوشحال می شود

• لزوم زیاد رفتن در خانه اهل بیت (ع)

○ روضه اباعبدالله الحسین (ع) مطمئن ترین راه برای نابودی ابلیس است

○ مأموریت امام حسین (ع) برای دستگیری ما

• روضه قاسم بن الحسن (ع)

جلسه 7

مبارزه با شیطان؛ امکانات شیطان و امکانات خدا

- لزوم آمادگی و توجه همیشگی به شیطان
- کینه و لعن شیطان لازمه زندگی سعادت‌مندان
 - شیطان بعضی‌ها را هر لحظه به کار نمی‌گیرد
- § آدم‌های خوب در لحظات حساس برده شیطان خواهند شد
- § آدم‌های بد همیشه عمله شیطان هستند
 - آسوده کردن خیال از عداوت شیطان، کار خود ابلیس است
- توصیه‌های امام کاظم (ع) برای پیروز شدن بر شیطان
 - پیشنهاد ساختن کارتونی از شیطنت‌های شیطان
 - تحلیلی بر کارتون تام و جری
- فهرستی از امکانات شیطان در مقابل ما
 - دعا‌های شیطان
 - ثواب عبادت‌هایش را خواست
 - 1. اعتبار اجتماعی
 - 2. سلطه پیدا کردن بر انسان
 - 3. مثل خون در رگ‌ها در روح مردم
 - 4. جایگاه و پایگاهی در سینه انسان‌ها
- امکانات خدا در مقابله با شیطان

- 1. نیت گناه را نمی نویسم
- 2. نیت کار خوب را ثواب می نویسم
- 3. گناه را یکی می نویسم
- 4. اگر به آن نیت خوب عمل کند، ده برابر پاداش می نویسم
- 5. اگر کسی گناه کرد سپس توبه کرد، او را می بخشم
- 6. در توبه را به رویش باز نگه می دارم تا دم مرگ
- در لحظه مرگ شیطان بیشترین زورش را می زند
 - به هنگام جان دادن از شیطان مراقبت بکنید
- بیشترین ریزش‌ها در طول تاریخ شیعه در زمان ما (آخرالزمان) است
 - لحظه‌های مهم برای شیطان
 - § آخرالزمان
 - § لحظه مرگ
- امکانات حسین (ع)
- روضه علی اکبر (ع)

جلسه 8

زینت دادن، یکی از روش‌های ابلیس

- بیان خلاصه‌ای از آنچه تاکنون گفته شد
- یکی از روش‌های ابلیس زینت دادن کارها
 - همایش ابلیس پس از نزول آیه‌ای از قرآن
 - مؤمنین از کارهای خوبشان هم توبه می‌کنند
 - یک مصداق از تزئین شیطان
 - تفسیر اشتباه بعضی‌ها از آیه قرآن
 - دقت در هم‌نشینی با افراد
 - نحوه تزئین شیطان در کربلا
- دعا و التماس از خدا برای دفع فتنه‌های آخرالزمان
 - زیاد استغفار کنید تا بصیرتان زیاد شود
 - مهم‌ترین مکر شیطان
 - شیطان می‌خواهد بدبختی‌اش را به ما بدهد
- تشبیه ولایت، به پلیس راهنمایی
 - معنا کردن ولایت
 - تطبیق با دستورات الهی در زندگی
 - یک توصیه مهم
- روضه حضرت ابوالفضل (ع)

جلسه 9

عصر عاشورا پس از حرمت شکنی فتنه گران

- توجه: بحث این جلسه مناسب با فضای فتنه عاشورای 88 طرح شده است، لذا موضوع بحث متفاوت است.
- فرق جلسات قبل و بعد از دفاع مقدس
- در زمان جبهه فضا جدی بود
 - اما الان ما جدی نیستیم
 - کم کم جلسات دارد جدی می شود
 - عمر سعدها دارند سکوت می کنند
- غربال آخرالزمان شروع شده است
- ما و فتنه گران
 - فتنه نیاز به بصیرت دارد
 - سران فتنه عروسک های صهیونیسم هستند

آخرین مانع کمال

(هئیت فدائیان حضرت زهرا (س) - رمضان 86 - 5 جلسه)

معرفی بحث

صفت رذیله‌ای که اگر در انسان بوجود آید اعمال او را پوچ می‌کند و شاید به این خاطر است که عجب بعد از عبادت بسی مخرب‌تر از عجب بی‌عبادت است. به راستی آیا این صفت سوزاننده، درمانی هم دارد و زشتی و بدی آن اساساً در چه چیزی است؟ و مراحل نابودی این صفت چگونه است؟ آیا در بحث عجب، بین انسان و خدا فرقی است و از هر دو ناپسند است یا خیر؟ بلکه این انسان است که بدلیل انسان بودنش عجب برای او مانع است؟

فهرست

جلسه 1

عجب بعد از عبادت

- خداوند مقدراتش تعلیقی است
- حسرتها در قیامت
- عجب بعد از ماه رمضان
- تعریف عجب
- عجب مایه بیچاره شدن
- سجده رمز مهار عجب

جلسه 2

عجب خداوند

- عدم خویشن بینی
- خداوند متکبر است
- معنویت بدون دین!
- تکبر خدا باعث رفع عجب است
- رافع عجب

جلسه 3

زشتی عجب

- عجب بزرگترین مانع
- هنگامه تسلط شیطان بر انسان
- عجب باعث بطلان عبادات
- راز بدی عجب
- خوب بودن یا با خدا بودن

جلسه 4

زشتی عجب (ادامه جلسه قبل)

- بدی عجب
- امید به خدا
- عجب و یأس در مقابل هم
- فلسفه وجودی ما
- عجب کاری غیر عاقلانه
- عقل و عشق
- بالا بردن سطح دعا
- اقسام عجب
- عجب در عمل
- § عجب عمل خوب
- § عجب عمل بد
- عجب در نظر

جلسه 5

درمان و رفع عجب

- ابزار رفع عجب
- معاشرت با اهل معنا
- آثار تشویق بی جا
- کمبود محبت مایه عجب

خطای چشم

(تهران، تپه نورالشهدا، 1 جلسه)

معرفی بحث

چشم، گاهی کار را سخت‌تر از آنچه که هست نشان می‌دهد. گاهی در مورد سختی‌ها مبالغه می‌کند و یا زندگی دیگران را بسیار خوش و خرم ترسیم می‌کند. خطای چشم را در مواردی مانند علم فیزیک هم می‌توان تجربه کرد. آشنایی با مواردی از خطای چشم و تأثیری که در به اشتباه کشاندن انسان دارد، موضوعی است که در این جلسه مورد توجه استاد پناهیان قرار گرفته است.

فهرست

- خطای چشم
- خطای چشم در سخت جلوه دادن برخی از اعمال
- خطای چشم؛ منبع برخی از ترس‌ها
- معنای خطای چشم در روح انسان
- اشتباه افراد در مورد ظاهر جسمانی ائمه (ع)
- خطای چشم و مبالغه در مورد خوشبختی دیگران
- راه غلبه بر خطای چشم
- روضه امام صادق (ع) و روضه امام حسین (ع)

بحران فراگیر عجب

(تهران، دانشگاه امام صادق (ع)، ماه رمضان 90، 5 جلسه)

معرفی بحث

عجب، یکی از بیماری‌های روحی و اخلاقی انسان است که برای همه افراد، به خصوص خوبان و به‌ویژه بعد از انجام عبادت حاصل می‌شود. تشخیص عجب، سخت‌تر از تشخیص مواردی مانند غرور و تکبر است. همین که فردی از عبادت خود راضی بوده و آن را کافی بداند، و شکسته‌حالی و تضرع در مناجات با خداوند متعال نداشته باشد، دچار عجب شده است. عجب، آثاری دارد مانند اینکه باعث از بین رفتن اعمال خوب می‌شود و به راحتی فرد را از چشم خدا می‌اندازد. به دلیل آثار سوء عجب، مبارزه با آن و از بین بردنش بسیار ضروری است. استاد پناهیان در این جلسات، ضمن تبیین و تشریح ابعاد عجب؛ به راه‌هایی عملی برای درمان عجب پرداخته‌اند.

فهرست

جلسه 1

بازشناسی عجب و اهمیت آن

- روزهای آخر ماه رمضان
 - دل‌گرفتگی‌ها
 - بیم‌ها و امیدها
- مراقبت همیشگی از عجب
- عجب؛ عامل از دست دادن خوبی‌های خوبان
- شکسته‌حالی گناه‌کاران در شب‌های قدر
 - فاصله از این شکسته‌حالی یعنی نزدیک شدن به عجب
- عجب پدیده‌ای عام
- علت کم رونق شدن مجالس دعا بعد از شب‌های قدر
 - عدم اعتراف به عجب
 - ضرورت دعا و التماس در روزهای آخر ماه رمضان
 - بررسی عجب در اطمینان از پرونده خود
- دوری از عجب، شرط پذیرش عمل
- دشواری‌های پذیرفته شدن عمل
 - تفاوت خوشحالی از توفیق انجام عمل با خوشحالی ناشی از عجب
 - تنوع آثار عجب
 - دشواری‌های عجب در مقایسه با ریا
- § عجب؛ نابود کننده خوبی‌ها

§ از چشم خدا افتادن

§ از بین رفتن آثار وضعی اعمال خوب

§ از کار افتادن عقل و فهم

• **جلوگیری از خوب شدن، به دلیل ترس از عجب**

○ عجب خوبان؛ مشکلی محوری و اساسی

○ هفته آخر ماه رمضان؛ زمان شکستن عجب

• **بررسی عجب در داستان ابلیس**

○ داستان ابلیس، داستان محوری حیات آدم

○ عبادت ابلیس؛ عامل عجب ابلیس

○ عجب، عامل مخالفت برخی از خوبان با امام زمان (عج)

○ گریه و تضرع برای فرار از عجب

• **نگرانی علی (ع) از عجب تا هنگام شهادت**

• **روضه حضرت علی (ع)**

جلسه 2

فلسفه بد بودن عجب

- گناه بهتر است یا حسنه همراه با عجب
- سلب توفیق برای پرهیز از عجب
- عجب؛ عامل آشکار شدن عیوب
- انواع ستر عیوب
 - ستر عیوب در دنیا
 - ستر عیوب در آخرت
 - ستر عیوب از خود انسان
 - برای پاکسازی، دانستن تمام عیوب ضرورتی ندارد
 - لزوم توجه به اصل و ریشه بدی‌ها
 - باقی ماندن ریشه بدی‌ها و رشد مجدد بدی
 - مثال موردی: دخالت عجب در امر به معروف و نهی از منکر
 - عجب، عامل سرزنش و تحقیر گناهکار
- اعتماد به عقل بشری؛ عامل شروع خطا
 - عقل و فهم خود را متهم بدانیم
 - معنای جهل در جمله ارحم عبدك الجاهل
- عجب؛ اعلام استقلال از خدا
 - اتصال و وابستگی به خدا؛ غرض از خوب بودن
 - هدف اصلی عبادت؛ وابستگی شدید به خدا داشتن

○ خوب بودن بدون خدا؛ خوب بودن سکولار

○ عجب؛ اتصال و وابستگی به عمل خوب

○ عجب؛ عامل استقلال کارهای خوب از خدا

● دشواری فهمیدن منطق بد بودن عجب

○ عجب، عامل حبط عمل

○ درک فلسفه بد بودن عجب بوسیله درک فلسفه خوب بودن

○ خوبی خود را ندیدن

● روضه حضرت زینب (س) و اسارت اهل بیت (ع)

جلسه 3

راه مبارزه با عجب (1)

• عجب؛ مانع مهم آدم‌های خوب

- علاقه خوب‌ها به رفع موانع برای نزدیک شدن به خدا
- عجب، مانع انجام عبادت

• سازگاری عجب با همه روحیه‌ها

• پنهانی عجب و دشواری‌های تشخیص آن

• اصلاح عجب و ایجاد تغییر اساسی در انسان

• بررسی روایتی در مورد رابطه عجب و توفیق عبادت

- عجب و ایجاد فتنه
- تنبیه سریع به دلیل عجب
- رضایت از خود، علامت عجب
- عجب در عبادت عامل بُعد از خدا

• راه مبارزه با عجب

- توجه به قصور و کوتاهی در عبادت
- عجب؛ کافی و محدود دانستن خوبی‌ها
- § تفاوت اسلام و غرب در مورد عبادت
- پناه بردن به فضل خدا؛ نه به عمل خود
- § تفاوت رحمت و فضل خدا
- § فضل خدا، عمومی نیست

- فاصله بسیار زیاد ما با هدف
- بالا دانستن هدف؛ راه مبارزه با عجب
- توجه به بی‌نهایت طلبی انسان؛ عامل مبارزه با عجب
- هیچگاه از خودت راضی نشو
- اثر عمل خود را زیاد ندان
- فرق کسی که کار خوب انجام می‌دهد و کسی که انجام نمی‌دهد چیست؟

§ خدا برای اعطا کردن به کار بندگان نگاه نمی‌کند

§ کار ما چه اثری در عالم دارد؟

● **عجب در کربلا راهی نداشت**

- روش امام حسین (ع) در دور کردن عجب از یاران خویش
- اشاره به روضه حضرت عباس (ع)

جلسه 4

راه مبارزه با عجب (2)

• بررسی مجدد معنای عجب

- عجب؛ توجه به دارایی‌های عبادی
- عدم شکستگی در مناجات؛ علامت عجب
- عجب، تجلیات زیادی ندارد
- زمان عجب
- حبط عمل؛ اثر عجب

• راه مبارزه با عجب

- ضرورت مبارزه با عجب در تمام مراحل خوب شدن
- عجب؛ توقف است و کافی دانستن خوبی موجود
- گریه و تضرع مفصل در خانه خدا
- کافی ندانستن عبادت‌ها
- عدم تناسب عبادت ما با عظمت خدا
- توجه ویژه به عظمت خدا در نماز
- عظمت خدا، عامل فروتن شدن بنده
- تأثیر قرآن خواندن بر درک عظمت خدا
- بررسی برخی از آیات مربوط به عظمت خدا
- توجه به عذاب‌های اخروی برای درک عظمت خدا

- خود را مالک هیچ چیزی ندانیم
 - برده بودن و درک مناسبات عبد و مولا
 - خواستن درجات رفیع بهشت
 - اهل تلاش برای بالاترین درجات باشیم
 - تلاش برای یار خصوصی امام زمان (عج) بودن
- توسل به حضرت زهرا(س)

جلسه 5

سختی‌های پذیرش عمل

- **قبولی عمل؛ ویژگی منحصر در رابطه خدا و بنده**
 - بی‌معنی بودن قبولی عمل در روابط بین انسان‌ها
 - معنای مقبولیت و محبوبیت در روابط انسان‌ها
 - رشد انسان و نزدیک شدن به خدا؛ هدف خلقت
 - ابهام در میزان تقرب ما به خدا
- **ابهام در میزان تقرب؛ عامل توجه به مقوله مقبولیت**
 - فلسفه ابهام؛ دور شدن انسان از انانیت
- **سکوت خدا، تربیت کننده است**
 - علاقه عبد به ذلیل بودن نزد مولا
 - جواب ندادن مولا؛ یکی از راه‌های فروتن شدن عبد
 - نگرانی از پذیرفته شدن ماه رمضان
- **التماس برای قبول شدن؛ ادب بندگی**
- **قبول کردن و رد کردن؛ رسم همیشگی خدا**
 - داستان هابیل و قابیل در مورد پذیرش قربانی
- **عجب؛ مانع قبول شدن عمل**
 - پایین بودن آمار قبولی‌ها
 - سختی‌های پذیرش عمل
 - اهتمام به قبول شدن عمل، مانع عجب
 - قبولی عمل و سیره اولیا خدا
- **اشاره به روضه شب عاشورا و روضه حضرت زینب(س)**

خود پنهان

(تهران، دانشگاه امیرکبیر، فاطمیه اول، 3 جلسه)

معرفی بحث

بخشی از وجود انسان هست که از خود انسان هم پنهان است. یکی از ابعاد این وجود پنهان انسان، عیوب و بدی‌های پنهان او است که نه تنها از دیگران، بلکه گاهی از خود فرد هم پنهان می‌ماند. امتحانات الهی کمک می‌کنند که این عیوب پنهان بهتر شناسایی شوند. پنهان بودن برخی از ابعاد روحی و درونی انسان باعث می‌شود که درجات و میزان ایمان انسان‌ها نیز پنهان بماند و بر حسب ظاهر اعمال افراد نتوان در مورد میزان ایمان آنان قضاوت کرد. پنهان بودن باطن افراد دارای بعد اجتماعی هم هست. پنهان‌سازی عیوب در سطح جامعه باعث بهسازی فرد و جامعه می‌شود ولی با پنهان‌سازی عیوب فردی دارای تفاوت‌هایی است که استاد در ادامه بحث به نتایج و انگیزه‌های لازم برای پنهان‌سازی عیب در سطح جامعه و شخص پرداخته و به عیوب اصلی مؤمنین در مسایل اجتماعی و سیاسی می‌پردازند و ارتباط آن را با ایمان تبیین می‌کنند.

فهرست

جلسه 1

آثار و نتایج پنهان بودن بخشی از وجود انسان

• آثار و نتایج پنهان بودن بخشی از وجود انسان

- بخشی از وجود انسان برای خودش هم پوشیده است
- ارتباط ایمان و امتحانات الهی با بخش پنهان وجود انسان
- اسرار پیچیده و پنهان وجود آدم، علت پیچیدگی ایمان و کفر است
- امتحان، وسیله‌ای برای شناخت بهتر ابعاد پنهان وجود انسان
- تفاوت‌های ظاهر و باطن اعمال
- برخی از عوامل کلیدی برای درک بهتر خود پنهان انسان
- ویژگی‌های منحصر به فرد حضرت زهرا (س) شناخت و اصلاح خود

پنهان

جلسه 2

آثار و نتایج اجتماعی پنهان بودن عیب و راه از بین بردن عیوب

- آثار و نتایج اجتماعی پنهان بودن عیب و راه از بین بردن عیوب
 - پنهان سازی عیوب باعث به سازی فرد و جامعه می شود
 - با پنهان سازی عیوب در جامعه فطرت ها فرصت شکوفایی پیدا می کنند
 - بی بند و باری؛ تعدی به حقوق روانی دیگر شهروندان
 - چگونه عیوب انسان از خودش هم پنهان می ماند؟
 - گاهی پنهان شدن عیوب در جامعه می تواند غلط باشد
 - 1- پنهان شدن خوخواهی در پوشش مهربانی در جوامع غربی
 - 2- پنهان شدم خوی وحشی گری در پوشش مهربانی
- نیت درست داشتن در پنهان کردن عیوب
 - علت مخفی کردن عیوب
 - عیوب را باید برای رضای خدا پنهان کرد
 - خطرات پنهان کردن عیوب به صورت ناصحیح
 - معنای صحیح پنهان کردن عیب
- راه های از بین بردن عیب پنهان
 - اعتراف و اقرار به عیب و پنهان کردن آن
 - استغفار
 - یادداشت کردن عیوب و داشتن فهرست کامل عیب هایی که داریم
 - تضرع نزد خداوند و تواضع به گناهکاران

جلسه 3

عیوب سیاسی و پنهان جامعه مؤمنین

• عیوب سیاسی و پنهان جامعه مؤمنین

- به دلیل عظمت روح انسان، بخشی از امور از او پنهان می ماند
- قدرت انسان برای تأثیر گذاری بر ژرفای وجود خویش
- عیوب سیاسی و اخلاقی که مؤمنین آن را پنهان می کنند:

§ تکبر (تکبر علمی، تکبر تجربه‌ای، و ...)

§ حسادت؛ که باعث می شود مؤمنین نتوانند با یکدیگر خوب کار

کنند

§ حب مقام

• مهمترین محل های امتحان در مورد ولایتمداری

• ریشه منازعات سیاسی کنونی

○ ضعف ایمان

• ایمان؛ ارزشمندترین و عمیق ترین لایه وجودی انسان

• ارزش ایمان؛ ایمان را در سطح اخلاق تحلیل نکنیم

• گول لایه های رویین ایمان را نباید خورد

• بی ایمانی گاهی خود را پشت اخلاق خوب پنهان می کند

• ایمان می تواند مستودع یا مستقر باشد

• پیچیدگی های شناخت ایمان

• هدف زندگی؛ درست کردن گوهر پنهان وجود انسان

• امتحان ایمان انسان با ولایت فقیه

حسادت پنهان

(حسینیه آیه الله مرعشی نجفی، فاطمیه دوم، اردیبهشت 91، 5 جلسه)

معرفی بحث

همان طور که عبادات دارای درجه و مراتب است، گناهان نیز یکسان نیستند و برخی از آنها خطرناک‌تر و دارای عذاب بیشتر و عاقبت شوم‌تر است. در بین زشتی‌ها، رذایل و صفات ناپسند اخلاقی بیش از همه عاقبت و سرنوشت انسان را تهدید می‌کنند و باعث سقوط و هلاکت انسان می‌شود. وقتی به رذائل اخلاقی نظر می‌کنیم در می‌یابیم «حسادت» جایگاه ویژه‌ای دارد و کمتر صفت زشتی می‌توان یافت که با آن قابل مقایسه باشد. حسادت ایمان انسان را می‌سوزاند و حسنات را از بین می‌برد. ولایت و ولایت‌مداری کلیدی‌ترین مفهوم دینی است و باید بدانیم حسادت عامل اصلی مقابله با ولایت و بلکه انکار و ستیز با آن است. علاوه بر این‌ها حسادت یک بیماری شایع و تقریباً عمومی است و کمتر کسی را می‌توان یافت که دچار آن نباشد. آن چه بر خطر این بلای بزرگ می‌افزاید این است که غالباً پنهان است و به سادگی خود را نشان نمی‌دهد بلکه ممکن است در چهره‌ای زیبا مانند عدالت‌طلبی ظاهر شود. با این توصیفات آیا مهم نیست بدانیم این بیماری مهلک چیست و چگونه به وجود می‌آید؟ چه آثار و عواقبی دارد؟ و سرانجام راه‌های درمان و نجات از این بلیه شوم و خطرناک چیست؟ استاد پناهیان در این پنجمین جلسه به طور مختصر به بررسی ماهیت، منشأ، آثار و راه‌های درمان این صفت‌کشنده اخلاقی پرداخته است.

فهرست

جلسه 1

اهمیت موضوع حسادت

- دلایل ضرورت بحث «حسادت» در ایام فاطمیه
 - ملاحظات لازم برای انتخاب موضوع
 - ترجیح رفع رذایل بر کسب فضایل
 - تأثیر حسادت بر ولایت‌گزینی
- علل حسادت به آل ابراهیم (ع) در بیان قرآن کریم
- هشدار به محبان اهل بیت (ع)
 - حسادت، سوزاننده ایمان
 - عبرت از سرگذشت زبیر
 - پنهان بودن حسادت
- صلوات، نابودکننده حسادت
- روضه

جلسه 2

رابطه ولایت و اصلاح اخلاق

- پنهان شدن بدی‌ها، نتیجه اصلاح نادرست
- ولایت، علت و ثمر اصلاح درست
- تلازم دوری از حسادت و نزدیکی به اهل بیت (ع)
- روضه

جلسه 3

منشأ حسادت و درمان آن

- دلایل اهمیت مبارزه با حسادت
- درد و درمان
 - مقایسه بی‌جا، ریشه حسادت
 - توجه به تقسیم نعمات توسط خداوند
- خطر شدیدتر حسادت در امور معنوی
- همسری فاطمه یکی از علل حسادت به علی
- روضه

جلسه 4

درمان حسادت

- حسادت، مدیریت نادرست کمال طلبی
- راه‌های درمان حسادت
 - 1. شناخت ماهیت، ریشه‌ها و آثار حسادت
 - 2. اعتراف
 - 3. آگاهی از سنت امتحان با حسادت
 - 4. نفرت از حسادت
 - 5. شوق به زندگی پاک از حسادت
 - 6. توبه
- روضه

جلسه 5

چند نکته مهم در باره حسادت

- هدف امتحانات، افزایش ظرفیت برای ملاقات خداوند
- رابطه امتحان حسادت و ملاقات خداوند
- دو راه دیگر درمان حسادت
 - عمل کردن بر خلاف مقتضای حسادت
 - تذکر مداوم محبت خداوند به ما
- برخورد خداوند با حسود عنود
- راه دوری هر چه بیشتر از حسادت، ذکر فراوان فضائل اهل بیت (ع)
- روزه

دعا و نقش آن در مدیریت تمایلات نفس

(قم - هیئت محبین اهل بیت - میلاد امام سجاد (ع) 89 - 1 جلسه)

معرفی بحث

در جریان تربیت معنوی، انسانها اول باید خودشان را بسازند بعداً بروند سراغ جامعه یا عکس آن؟ اهمیت جامعه بیشتر است یا فرد؟ قاعده این است که تا جایی که می توانیم باید برویم سراغ اصلاح جامعه، اگر موفق نشدیم آنوقت... بهترین وسیله خود سازی چیست؟ چرا امام سجاد(ع) به دعا پرداختند؟ آیا دعا کردن در وقتی است که دستمان از جامعه کوتاه است؟ یا خیر؟ اساساً دعا یک برنامه فردی است یا جمعی؟ دعا یک برنامه تربیتی فردی است که می تواند انسان را در بدترین شرایط از منجلاب نجات بدهد. چرا دعا مهم است؟ ریشه حیات و حرکت انسان، تمایلات انسان است، مدیریت کردن این گرایشها و تمایلات عامل حرکت به سوی کمال است.

هر کسی باید گرایش های خودش را مدیریت بکند. هیچ چیزی مثل دعا قدرت مدیریت انسان را بر تمایلات، افزایش نمی دهد. دعا به انسان قدرتی می دهد که آدم می تواند تمایلات خودش را مدیریت کند. حالا چه وجوهی از مدیریت بر تمایلات در دعا هست، خیلی قابل تأمل است... ما باید تمایلات یا عدم تمایلات خودمان را با خدا در میان بگذاریم، دعا وزن کشی علاقه هاست، دعا، برنامه ریزی برای کنترل تمایلات است.

فهرست

- برداشت غلط از یک آیه قرآن
- خدمت به جامعه، بهترین وسیله خودسازی
 - روی آوردن امام سجّاد(ع) به کار فردی
 - خدمت به جامعه اولویت دارد
- دعا، یک برنامه فردی
 - دعا، برنامه تربیتی نجات‌دهنده انسان
 - اهمیت دعا
- علاقه ریشه حرکت انسان
 - مدیریت کردن گرایش‌ها، عامل حرکت به سوی کمال
 - انواع مدیریت تمایلات
- دعا، و افزایش قدرت مدیریتی بر تمایلات
- وجوه مدیریت بر تمایلات توسط دعا
 - 1. فهرست کردن تمایلات
 - 2. در میان گذاشتن تمایلات با خدا
 - 3. وزن‌کشی تمایلات
- دعا، وزن‌کشی علاقه‌ها
- دعا برنامه‌ریزی برای کنترل تمایلات
- کندی، به وقت پیش آمدن شرایط

بحران محبوبیت

(تهران، میلاد حضرت زهرا(س)، 1 جلسه)

معرفی بحث

از بحران‌های مهم در جهان امروز و در وجود هر انسان، بحران عدم محبوبیت است. این بحران به صورت یک بیماری ناشناخته در وجود انسان، آثار منفی گسترده و عیب‌های بسیار عمیق و بزرگی در انسان ایجاد می‌کند. خیلی‌ها از وجود این بحران خبر ندارند و اگر بفهمند که چنین بحرانی دارند، باز هم دوست هم ندارند که نیاز به محبت دیدن را ابراز کنند. در حالی که این احساس نیاز به محبت دیدن، بد نیست بلکه باید به صورت صحیح پاسخ داده شود. همه ما دوست داریم که عزیز باشیم و همه انسان‌ها، ما را دوست داشته باشند. محبوب دیگران بودن، در ادعیه هم مورد توجه بوده است؛ مانند دعایی که در زیارت امین الله ذکر می‌شود. اگر مهمترین افراد در نظام خلقت که همانا اهل بیت پیامبر اکرم(ص) هستند، کسی را دوست داشته باشند، او از محبت دیگران بی‌نیاز می‌شود. کسی که محبوب نیست مشکلات و معایب اخلاقی دیگری هم پیدا می‌کند که به تفصیل در این جلسه مورد بررسی قرار گرفته‌اند. محبت خدا و اولیاء خدا به ما، در ادامه مورد توجه قرار گرفته و به آفت‌های احتمالی محبوب بودن پرداخته می‌شود.

فهرست

- بحران عدم محبوبیت؛ بحرانی مهم و فراگیر
- آثار منفی و گسترده بحران عدم محبوبیت بر انسان

○ حسادت

○ تکبر

○ حب مقام

● **معصیت کردن برای لذت اضافی بردن**

○ احساس کمبود محبت، نیاز به پاسخ مناسب دارد

○ همه نیاز دارند که عزیز و دردانه عالم باشند

○ اگر افراد مهم خلقت تو را دوست داشته باشند، از محبت دیگران

بی‌نیاز می‌شوی

○ اهمیت محبوب بودن در آیات و لسان ادعیه

§ زمین و آسمان‌ها در مرگ فرعون گریه نکردند

§ تقاضای محبوب بودن در زیارت امین‌الله: محبوبه فی ارضک و

سمائک

● **اهل بیت (ع) ما را دوست دارند، بدون آنکه لیاقت داشته باشیم**

● **دوستی خود به اهل بیت (ع) را ابراز کنیم**